

AGENDA

algemeen bestuur

Datum	:	13 juli 2017
Tijdstip	:	11.00-12.00 uur (na afloop vergadering Bestuurscommissie Veiligheid)
Locatie	:	Ridderzaal, Harlingertrekweg 58, Leeuwarden

Algemeen bestuur

Onderwerp	Bijlage	Doel
1. Opening en mededelingen		
2. Conclusies AB vergadering 20 maart 2017	1	Vaststellen
3. Tussenevaluatie weerstandsvermogen	2	Vaststellen
4. Jaarrekening 2016 en Begroting 2018 incl. zienswijzen	5	Vaststellen
5. Bestuursrapportage incl. tweede begrotingswijziging	2	Vaststellen
6. Wijziging timing prijsindexatie	1	Vaststellen
7. Afscheid Tjeerd van Bekkum		
8. Rondvraag		
9. Sluiting		

Besluitenlijst algemeen bestuur Veiligheidsregio Fryslân

Datum : 20 maart 2017
Locatie : Veiligheidsregio Fryslân, Leeuwarden, de Ridderzaal

Aanwezig:

F.J.M. Crone (voorzitter)	A. de Hoop
H. H. Apotheke (vicevoorzitter/ pfh. Brandweer)	W. van den Berg
T. van Bekkum (pfh. IV/meldkamer)	J.R.A. Boertjens
H. Oosterman (pfh. Crisisbeheersing)	E. van Zuijlen
F. Veenstra (pfh. GHOR)	S. Heldoorn
G. Krol	M.C.M. Waanders
T.J. van der Zwan	L.J. Gebben
E. van Selm	F. Bolhuis (Provincie)
T. van Mourik	W. K. Kleinhuis (algemeen directeur/commandant brandweer Fryslân)
G. Gerbrandy	J.H. Oostinga (directeur bedrijfsvoering)
B. Bilker	M.I. de Graaf (directeur Publieke Gezondheid)
G. van Klaveren	M. Kool (plaatsvervangend secretaris)

Afwezig:

C. Schokker- Strampel	W.R. Sluiter
J. Liemburg	J.B. Wassink
D.J. Stellingwerf	I.L. Rozemeijer (directiesecretaris)

- 1. Opening en mededelingen**
De voorzitter opent de vergadering om 14.03 uur.
- 2. Conclusies AB vergadering 16 november 2016**
Het algemeen bestuur besluit: *de conclusies ongewijzigd vast te stellen.*
- 3. Kaderbrief incl. zienswijzen**
Het algemeen bestuur besluit:
 - 1. Kennis te nemen van de zienswijzen op de kaderbrief 2018-2021 en te besluiten de kaderbrief 2018-2021 ongewijzigd vast te stellen.*
 - 2. Kennis te nemen van de zienswijzen op de eerste begrotingswijziging 2017 en te besluiten de eerste begrotingswijziging 2017 ongewijzigd vast te stellen.*
- 4. Conceptresultaat**
Het algemeen bestuur besluit: *kennis te nemen van het voorlopige resultaat van de VRF over het jaar 2016 en het voorstel resultaatbestemming over het jaar 2016*
- 5. Conceptbegroting 2018 programma Organisatie**
Dhr Oostinga presenteert de belangrijkste elementen uit het programma Organisatie.
Dhr. van Zuijlen vraagt zich af of er voldoende capaciteit is om de speerpunten te behalen.
Dhr. Kleinhuis refereert naar een eerdere uitgevoerde benchmark en de gepleegde uitbreiding. Aan het einde van dit traject wordt hierover gerapporteerd. Ondertussen wordt doorgedaan met benchmarken.
Dhr. van Bekkum wil benadrukken dat zijn zorg met name zit in de advisering. Wegens ontwikkelingen en daarmee toenemende druk dient dit niet te worden onderschat.
Het algemeen bestuur besluit:
De voorliggende concept tekst begroting 2018 voor het onderdeel Organisatie voor kennisgeving aan te nemen en de suggesties aan het dagelijks bestuur mee geven voor de opstelling van de concept begroting op 30 maart 2017.
- 6. Rondvraag**
 - Hier wordt geen gebruik van gemaakt.
- 7. Sluiting**
 - De voorzitter sluit de vergadering om 14.19 uur.

Vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 13 juli 2017

Voorzitter

Secretaris

F.J.M. Crone

W.K. Kleinhuis

CONCEPT

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Evaluatie weerstandsvermogen
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van het algemeen bestuur
Status	☐ Openbaar ☒ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Tjeerd van Bekkum
Auteur	Folkert Huisma
Bijlagen	1. Notitie evaluatie weerstandsvermogen
Vergaderdatum	13 juli 2017
Agendapunt	3

Conceptbesluit

1. Kennis te nemen van de uitkomsten van de evaluatie en de genoemde reeds bekende uitgangspunten te herbevestigen.
2. In de toekomst mogelijke overschotten te reserveren en, naast het weerstandsvermogen van € 1,6 miljoen, een egalisatiereserve te vormen van maximaal €1,9 miljoen, zodat de totale algemene reserve maximaal € 3,5 miljoen (5% van het begrotingstotaal) bedraagt.

Inleiding

Een van de uitkomsten van operatie stofkam is dat de huidige nota weerstandsvermogen geen aanpassing behoeft, en dat het bestaande beleid tussentijds zal worden geëvalueerd. In deze evaluatie zijn, naast het beleid in de nota, ook de diverse besluiten rondom de resultaatbestemming van de afgelopen drie jaar meegenomen.

Beoogd effect

Inzicht geven in het huidige beleid rondom weerstandsvermogen, en inzicht geven in de consequenties van het instellen van een 'egalisatiereserve'

Argumenten

1.1 *Het huidige risicoprofiel behoeft geen aanpassing*

De risico's die ten grondslag liggen aan de huidige nota weerstandsvermogen zijn in de afgelopen twee jaar niet significant gewijzigd. Het risico inzake wegvallen van omzet is toegenomen, onder andere door indexeringen en het groeien in omvang van de maatwerkpakketten (bijvoorbeeld Wabo en JGZ). Het minimaal benodigde weerstandsvermogen kan, in afwachting tot de geplande herziening van de nota in 2018, dan ook niet worden verlaagd.

2.1 *Het instellen van een egalisatiereserve zorgt voor een stabielere gemeentelijke bijdrage*

In de jaren 2014 tot en met 2016 is het resultaat over het boekjaar steeds afgerekend. In 2014 is een bedrag van € 3,2 miljoen terugbetaald, in de jaren 2015 en 2016 is respectievelijk € 0,7 miljoen en €

0,1 miljoen in rekening gebracht. Daarnaast is in 2016 tussentijds om een hogere algemene bijdrage gevraagd van € 0,7 miljoen. Indien in 2014 zou zijn gewerkt met een egalisatiereserve conform voorstel, dan zou van het resultaat in 2014 € 1,9 miljoen zijn gereserveerd, en hieruit de resultaten van 2015 en 2016 zijn gefinancierd, in plaats van deze in rekening te brengen. De gemeentelijke bijdrage zou zich dan stabiel hebben ontwikkeld.

Kanttekeningen/risico's

1.1 *Er vindt geen volledige herijking van het beleid plaats*

Bij de evaluatie is niet de volledige risico-inventarisatie zoals bij de totstandkoming van de nota heeft plaatsgevonden, volledig opnieuw gedaan. Er is op hoofdlijnen getoetst of de risico's afwijken van het beeld eind 2014, hieruit blijkt dat de huidige benoemde risico's (maatwerk) in omvang zijn toegenomen en er geen nieuwe belangrijke risico's zijn onderkend. Bij de totstandkoming van de nieuwe nota (eind 2018) zal weer een volledige inventarisatie plaatsvinden

2.1 *Het aanhouden van te hoge reserves in de GR is niet wenselijk*

In de evaluatie is de afweging gemaakt tussen een stabiele ontwikkeling van de gemeentelijke bijdrage (en het weerstandsvermogen van de gemeenten) enerzijds, en het aanhouden van een hogere reserve anderzijds. Tot op zekere hoogte (voorgesteld op 5% van het begrotingstotaal) is het aanhouden van extra ruimte wenselijk.

2.2 *Voeding van de reserve boven het huidige niveau wordt niet begroot*

Het is niet de bedoeling een eventuele voeding van de reserve tot een hoger niveau vooraf te begroten. De voeding dient plaats te vinden indien zich incidentele overschotten voordoen gedurende een boekjaar.

Financiële consequenties

Geen directe financiële consequenties. Op termijn wellicht minder achteraf aan gemeenten terugbetalen cq. in rekening brengen.

Vervolgaanpak/uitvoering

De gewijzigde beleidslijn zal op zijn vroegst een concreet vervolg krijgen bij de vaststelling van de jaarrekening 2017, indien hieruit een positief resultaat blijkt.

Communicatie

-

Besluit:

niet vastgesteld

ongewijzigd vastgesteld

**Paraaf
secretaris:**

☐ gewijzigd vastgesteld als volgt:	
Kopie naar auteur	

Evaluatie weerstandsvermogen

Aanleiding

Bij de uitvoering van operatie stofkam in 2016 is afgesproken dat het beleid rondom het weerstandsvermogen nader zal worden onderzocht. De beleidsnota weerstandsvermogen 2015-2018 wordt in principe eens in de vier jaar herzien, dit is dan ook een tussen-evaluatie halverwege de beleidsperiode.

Huidig beleid

Het beleid rondom weerstandsvermogen en risicobeheersing is vastgelegd in de beleidsnota en wordt jaarlijks beschouwd in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en de jaarrekening. Het doel van de nota is een stabiele ontwikkeling van de gemeentelijke bijdrage: autonome ontwikkelingen (bijvoorbeeld lonen en prijzen) worden doorgevoerd, en andere wijzigingen alleen worden doorgevoerd op basis van beleidskeuzes. Op basis van de voor de nota gemaakte risico-inventarisatie is besloten het risico inzake marktwerking af te dekken door de inzet van een zekere weerstandscapaciteit van € 2,1 miljoen, bestaande uit een algemene reserve van € 1,6 miljoen en een post onvoorzien van € 0,5 miljoen.

Ontwikkelingen risico's

Door de trendmatige groei van de maatwerk- en markttaken (indexering) en de inhoudelijke groei van het maatwerkpakket (bijvoorbeeld de wabo) is de afhankelijkheid van deze omzetten toegenomen. Het betreffende risico is daarmee hoger dan op het moment dat de beleidsnota werd vastgesteld.

Andere risico's die worden geïdentificeerd, zijn bijvoorbeeld de indexering van kapitaallasten, de LMO, uitfasering OMS en de normontwikkelingen publieke gezondheid. Indien deze risico's zich voordoen, dienen zij structureel te worden verwerkt in de begroting. Om die reden wordt geen weerstandsvermogen voor deze risico's aangehouden.

Resultaatbestemming en de algemene reserve

In 2014 was sprake van een positief resultaat van € 3,2 miljoen. Aangezien de algemene reserve het gewenste niveau van € 1,6 miljoen reeds had bereikt, is besloten het overschot terug te storten naar de deelnemende gemeenten. In 2015 was sprake van een negatief saldo van € 0,7 miljoen, dit is in rekening gebracht bij de deelnemende gemeenten, aangezien de aan te houden € 1,6 miljoen anders door de vastgestelde ondergrens zou zakken. Uit de zienswijzen van de gemeenten op deze stukken, alsmede de besluitvorming in het algemeen bestuur, blijkt een voorkeur voor het jaarlijks afrekenen van overschotten en tekorten. Voor 2016 is ook voorgesteld het tekort in rekening te brengen, in lijn met de eerdere besluiten.

Wel of niet toepassen van een 'egalisereserve'?

Bij diverse gemeenschappelijke regelingen wordt gewerkt met een zogenaamde egalisereserve. Hierbij mag het saldo van een algemene reserve fluctueren tussen een vastgesteld minimum (bijvoorbeeld het berekende risico van 1,6 miljoen of een % van het begrotingstotaal) en maximum. Daarbij wordt pas afgerekend als het saldo buiten de gestelde bandbreedte komt. Dit zorgt voor een stabielere ontwikkeling van de gemeentelijke bijdrage. Het belangrijkste bezwaar hiertegen is dat in de GR reserves worden aangehouden die mogelijk niet worden gebruikt.

Indien bij VRF een maximum van de algemene reserve van 5% van de begroting (€ 3,5 miljoen) zou zijn gehanteerd, dan had de GR met de reservering 2014 (€ 1,9 miljoen reserveren en €1,3 miljoen uitkeren) de tekorten in de jaren 2015 en 2016 zelf op kunnen vangen:

- Eind 2014 vastgesteld minimum	€ 1,6 mln
- 2014 reserveren tot maximum van € 3,5 miljoen	€ 1,9 mln
- 2015 tekort € 721k in mindering brengen	€ 0,7 mh. -/-
- 2016 tussentijdse verhoging € 701k	€ 0,7 mln. -/-
- 2016 afrekening 121k	<u>€ 0,1 mln. -/-</u>
Saldo eind 2016	€ 2,0 mln

Het toepassen van deze werkwijze had de volatiliteit in de gemeentelijke bijdrage (en dus de begrotingen van de Friese gemeenten) aanzienlijk kunnen beperken.

Daarom wordt voorgesteld vanaf het jaar 2017 te gaan werken met een egalisatiereserve. Deze zal worden gevoed met mogelijke overschotten, en kan dan worden ingezet om tussentijdse verhogingen en tekorten (deels) op te vangen. In het voorstel van 5% van de begroting zal de egalisatiereserve dan bestaan uit € 1,6 miljoen weerstandsvermogen en € 1,9 miljoen egalisatiereserve:

Opmaat naar de nota weerstandsvermogen 2019-2022

In de tweede helft van 2018 zal de nieuwe nota weerstandsvermogen en risicomanagement worden opgesteld. Daarbij zal het beleid rondom risicomanagement volledig worden geëvalueerd, en zal een nieuwe inventarisatie van risico's plaatsvinden. Waar nodig zal rekening worden gehouden met de in dezelfde periode te schrijven beleidsplannen.

O P L E G N O T I T I E B E S L U I T V O R M E N D

Onderwerp	Jaarrekening 2016 en programmabegroting 2018
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van het Algemeen Bestuur
Status	☐ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Tjeerd van Bekkum
Auteur	Hilbrand Sibma
Bijlagen	1. Jaarrekening 2016 2. Verslag van bevindingen accountant 3. Controleverklaring 4. Programmabegroting 2018, inclusief wijziging met betrekking tot de financiering van het Rijksvaccinatieprogramma 5. Overzicht besluitvorming gemeenteraden
Vergaderdatum	13 juli 2017
Agendapunt	04
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	Senior controller
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Conceptbesluit

1. Het AB voor te stellen de jaarrekening 2016 ongewijzigd vast te stellen en het resultaat in rekening te brengen bij de deelnemende gemeenten.
2. Het AB voor te stellen de programmabegroting 2018, inclusief wijziging met betrekking tot de financiering van het Rijksvaccinatieprogramma, vast te stellen.

Inleiding

Stand van zaken zienswijzen

De gemeenten hadden tot 16 juni 2017 de tijd hun zienswijze te geven op zowel de jaarrekening 2016 als de programmabegroting 2018. Inmiddels zijn alle zienswijzen bekend. De zienswijzen geven geen aanleiding tot aanpassing van de jaarrekening 2016 en de begroting 2018.

Gemeente Heerenveen heeft met betrekking tot de jaarstukken aangegeven dat als uit de evaluatie van het weerstandsvermogen blijkt dat er ruimte is om het tekort over 2016 op te vangen, dit niet in rekening te brengen bij de deelnemende gemeenten, maar het tekort ten laste van het weerstandsvermogen te brengen.

Gemeente Leeuwarden heeft met betrekking tot de programmabegroting 2018 aangegeven dat zij uitgaan van budgetneutraliteit bij de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma. Aanvullend stelt Leeuwarden dat als blijkt dat dit niet het geval is, zij er van uitgaan dat een eventuele tegenvaller in beginsel binnen het programma dient te worden opgevangen.

Daarnaast heeft de gemeente Leeuwarden nog enkele inhoudelijke vragen gesteld. Gemeente Ooststellingwerf stemt in met jaarrekening en begroting met de kanttekening dat men zorgen heeft over de kostenstijgingen. Men stelt voor de strategische keuzes van VRF beter af te stemmen op het beschikbare budget.

De gemeenten die een zienswijze hebben ingediend krijgen een schriftelijke reactie na definitieve besluitvorming.

Programmabegroting 2018, Rijksvaccinatieprogramma

Wat betreft de programmabegroting 2018 stellen wij aan het AB voor deze aan te passen op het punt van de financiering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). In de aan de gemeenten toegezonden begroting is rekening gehouden met het voorstel om het RVP te verankeren in de Wet publieke gezondheid en de gemeenten formeel verantwoordelijk te maken voor de uitvoering en financiering van de vaccinaties. Veiligheidsregio Fryslân ontvangt daardoor de middelen niet meer rechtstreeks van het Rijk, maar van de gemeenten. In de begroting 2018 is hiermee rekening gehouden, en is de bijdrage van gemeenten verhoogd met € 1,1 miljoen.

Inmiddels is de wijziging Wet Publieke Gezondheid, waarvan de gewijzigde financiering RVP deel uitmaakt, unaniem aangenomen in de Tweede Kamer. Met het oog op een zorgvuldige overdracht naar gemeenten wordt de uitvoering RVP (daadwerkelijke overdracht van RIVM naar gemeenten) echter uitgesteld naar 2019. Daarom is het voorstel om het AB aangepaste versie van de begroting 2018 te sturen, waarin deze aanpassing is opgenomen.

Beoogd effect

Het verlenen van decharge aan het dagelijks bestuur en het directieteam over 2016 en het vaststellen van de gewijzigde kaders voor 2018 om zodoende het AB een juiste en volledige begroting 2018 vast laten stellen.

Argumenten

- 1. Met vaststelling van de stukken is de definitieve bijdrage 2016 bekend en worden de kaders voor 2018 geactualiseerd*
Door het vaststellen van de jaarrekening 2016 wordt décharge verleend aan het dagelijks bestuur over 2016 en wordt de definitieve gemeentelijke bijdrage voor 2016 bekend, zodat deze afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie van het weerstandsvermogen kan worden afgerekend. Met het vaststellen van de (aangepaste) begroting 2018 zijn de kaders voor deze jaren geactualiseerd en bekend, zodat de organisatie het afgesproken beleid kan gaan uitvoeren.
- 2. De gemeentelijke zienswijzen leveren vooralsnog geen bezwaren op voor ongewijzigde vaststelling*
Vooralsnog hebben twee van de 24 gemeenten een zienswijze ingediend die echter de vaststelling van de voorliggende stukken niet belemmert.
- 3. De aangepaste begroting 2018 geeft hiermee een juist beeld van de bijdrage per gemeente*
We weten nu dat de conceptbegroting een onjuiste weergave geeft van de bijdrage per gemeente, aangezien we daar er nog van uit gingen dat hier de middelen voor het Rijksvaccinatieprogramma in opgenomen waren. Door deze aanpassing verlaagt de bijdrage van iedere gemeente voor 2018.

Kanttekeningen/risico's

1. *De gemeenten hadden met deze informatie mogelijk een andere zienswijze ingediend voor de programmabegroting 2018*
Nieuwe informatie kan invloed hebben op de zienswijze die gemeenten hebben ingeleverd. Echter, doordat het hier alleen om een andere inrichting van de financiën gaat, is het de vraag of dit ook daadwerkelijk invloed zou hebben.
2. *De bestuurscommissies moeten nog plaats vinden*
Uw DB vergadert eerder dan dat de bestuurscommissies . Het kan dus zijn dat er inhoudelijk nog een aanvulling op de zienswijzen kan plaats vinden tussen verzending van de stukken en de vergadering van het AB op 13 juli as.

Financiële consequenties

Indien uit de evaluatie van het weerstandsvermogen blijkt dat er in 2016 afgerekend dient te worden zal iedere deelnemende gemeente een factuur ontvangen voor haar aandeel in het resultaat.

Daarnaast zijn de financiële ambtenaren in de week van 12-16 juni jl. ingelicht over de gewijzigde bijdrage naar aanleiding van het doorschuiven van de nieuwe financiering van het Rijksvaccinatieprogramma naar 2019. Dit zodat zij een juiste financiële weergave op kunnen nemen in hun kaderbrief. In de communicatie richting de financiële ambtenaren is de wijze waarop we de begroting aanpassen open gelaten. Na besluitvorming in het dagelijks bestuur communiceren we dat alsnog.

Vervolgaanpak/uitvoering

De programmabegroting 2018 en de jaarrekening 2016 worden conform de wet gemeenschappelijke regelingen verzonden aan Gedeputeerde Staten van Provinsje Fryslân.

Communicatie

Conform de reguliere kanalen richting verdere besluitvorming.

Besluit:	
☐ niet vastgesteld	Paraaf secretaris:
☐ ongewijzigd vastgesteld	
☐ gewijzigd vastgesteld als volgt:	
Kopie naar auteur	

Jaarverslag en Jaarrekening 2016

Veiligheidsregio Fryslân

Voorwoord

In de begroting kondigden we het al aan: 2016 wordt een jaar dat in het teken staat van bouwen. Bouwen om de kennis en expertise op het gebied van veiligheid en gezondheid optimaal te kunnen inzetten en passend te maken bij de huidige tijd.

Dit komt in verschillende vormen terug. De focus bij de Brandweer ligt op het verstevigen van het fundament: Dekkingsplan 2.0. Het afgelopen jaar zijn alle puzzelstukken geïventariseerd en gedeeld met bestuurders, gemeenten, ambtenaren en vrijwilligers. Een delicaat proces, dat zorgvuldig is uitgevoerd en een stevige basis vormt om in 2017 het nieuwe dekkingsplan vast te stellen.

De GGD zette een grondige renovatie in. 2016 was het eerste volledige jaar waarin werd gewerkt met resultaatverantwoordelijke teams. Een ingrijpende organisatieverandering, noodzakelijk om de aansluiting bij de gemeentelijke dorpen- en wijkteams te versterken. Zo kunnen de inwoners van Fryslân het best gebruik maken van de veelzijdige kennis waar de GGD over beschikt.

Ondertussen timmerde Crisisbeheersing stevig aan de weg. Investeren in planvorming en vakbekwaamheid, en intensivering van de relaties met crisisfunctionarissen dragen er aan bij dat de veiligheidsregio hét kennis- en expertisecentrum op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing is.

Dat Veiligheidsregio Fryslân niet stil zit, bleef niet onopgemerkt. Het afgelopen jaar kreeg de veiligheidsregio een externe visitatiecommissie op bezoek. In hun rapport spreken zij lovende woorden over de trots, passie en energie van de gehele organisatie. Ondanks dat het evenwicht zo nu en dan een beetje wankel voelt, acht de commissie de organisatie in staat om hier gebalanceerd mee om te gaan.

Mede omdat er geen bijzonder grote incidenten zijn voorgevallen in het afgelopen jaar, was er tijd en ruimte om te bouwen. Dat wil niet zeggen dat er helemaal geen incidenten zijn geweest. De luchtmachtdagen in maart, 8 GRIP-inzetten en vooral de vogelgriep vroegen om de expertise van onze medewerkers. Incidenten die allemaal naar tevredenheid zijn afgehandeld.

Financieel gezien is ook te merken dat er geïnvesteerd wordt. Het saldo laat een tekort zien, zoals eerder in de bestuursrapportages al was aangekondigd. Mede door de succesvol verlopen 'Operatie Stofkam' is de lucht uit de begroting en kan niet automatisch meer gerekend worden op een positief saldo.

De veiligheidsregio streeft naar een verbetering van zijn financiële voorspelbaarheid en wil jaarlijks zo dicht mogelijk bij nul uitkomen. Voor iedere euro wordt afgewogen hoe die het beste ingezet kan worden om de bijdrage aan een veilig en gezond Fryslân zo maximaal mogelijk te laten zijn. Daar kunt u als bestuur op bouwen.

Hartelijke groet,

Het Dagelijks Bestuur

Leeswijzer

De jaarstukken 2016 bestaan uit twee delen: het jaarverslag en de jaarrekening.

In het jaarverslag vindt u de programmaverantwoording en de paragrafen. De programmaverantwoording vormt het hart van de jaarstukken. Hier wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid. Conform de opzet van de gewijzigde begroting 2016 worden de vier programma's gepresenteerd aan de hand van de vragen:

- Wat hebben we gedaan?
- Wat heeft het gekost?

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de jaarstukken. Risicobeheersing en resultaatafspraken zijn belangrijke uitgangspunten.

Een apart deel is de jaarrekening. In dit onderdeel bevinden zich de balans, inclusief toelichting, de toelichting op de programmarekening en de voorgestelde resultaatbestemming,

Bij de overige gegevens staan onder andere de controleverklaring van de accountant en de bijlage met verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen (SISA).

Inhoudsopgave

Deel I Jaarverslag 2016	5
1. Resultaat 2016	6
2. Programmaverantwoording Gezondheid	7
2.1. Algemeen	7
2.2. Pijler 1 - Monitoring, signalering en advies	9
2.3. Pijler 2 - Uitvoerende taken	10
2.4. Pijler 3 - Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	11
2.5. Pijler 4 - Toezicht houden	11
2.6. Wat heeft het gekost?	12
3. Programmaverantwoording Crisisbeheersing	13
3.1. Algemeen	13
3.2. Uitvoering 2016	13
3.3. Wat heeft het gekost?	16
4. Programmaverantwoording Brandweer	17
4.1. Algemeen	17
4.2. Ontwikkelingen	17
4.3. Operationele zaken	19
4.4. Wat heeft het gekost?	21
5. Programmaverantwoording Organisatie	22
5.1. Algemeen	22
5.2. Behaalde resultaten	22
5.3. Wat heeft het gekost?	23
6. Paragrafen	24
6.1. Financiering	24
6.2. Weerstandvermogen en risicobeheersing.....	25
6.3. Onderhoud kapitaalgoederen	27
Deel II Jaarrekening.....	28
7. Jaarrekening	29
7.1. Balans per 31 december 2016	29
7.2. Programmarekening 2016	30
7.3. Waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen	32
7.4. Toelichting op de balans	33
7.5. Toelichting op de programmarekening	38
Deel III Overig	44
8. Overige gegevens	45
8.1. Controleverklaring	45
8.2. Voorstelde resultaatbescherming	47
8.3. Vaststelling	47
8.4. Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen	47

Deel I Jaarverslag 2016

Veiligheidsregio Fryslân

1. Resultaat 2016

Veiligheidsregio Fryslân heeft over 2016 een negatief resultaat gerealiseerd van € 166.000. Per programma is dit zowel financieel als procentueel ten opzichte van de begroting als volgt:

Programma (x € 1.000)	2016	% 'B'16
Gezondheid	-331	-1,51%
Brandweer	5	0,02%
Crisisbeheersing	7	0,18%
Organisatie	153	1,27%
Operationeel resultaat	-166	-0,24%

De afwijkingen per programma zijn toegelicht in de desbetreffende programmahoofdstukken. Voor de financiële toelichting verwijzen we naar paragraaf 7.5: toelichting op de programma-rekening. De afwijkingen op totaal begrotingsniveau zijn:

Gezondheid	€ -250	verschil opbrengsten en kosten kinderopvang
	€ -190	teamontwikkeling
	€ 117	extra inkomsten maatwerk
Brandweer	€ -655	vakbekwaam worden en vrijwilligersvergoeding
	€ 325	saldo Stofkam
	€ 330	incidenteel voordeel (6 diverse posten)
Crisisbeheersing	€ 7	diversen
Organisatie	€ 32	saldo Stofkam
	€ 121	incidenteel voordeel (3 diverse posten)
Afronding	€ -3	
	€ -166	

In de voorgestelde resultaatbestemming wordt een bedrag van € 40.000 gehaald uit de reserve 'Teams aan zet' binnen het programma Organisatie. Het voorgestelde saldo na resultaatbestemming van € 126.000 -/- wordt in rekening gebracht bij de deelnemende gemeenten. Dit zal plaatsvinden op basis van de verdeelsleutels die in 2016 golden voor de betreffende programma's.

Het verloop in de balans is op hoofdlijnen (x € 1.000):

	1-1-2016	31-12-2016		1-1-2016	31-12-2016
Materiële vaste activa	52.086	51.525	Eigen vermogen	2.116	2.342
Vorderingen	663	2.075	Voorzieningen	827	902
Liquide middelen	29	237	Langlopende schulden	43.228	45.579
Overlopende activa	2.040	2.296	Kortlopende schulden	6.544	5.532
			Overlopende passiva	2.103	1.778
	54.818	56.133		54.818	56.133

2. Programmaverantwoording Gezondheid

2.1. Algemeen

Eind 2015 wijzigde de organisatie van GGD Fryslân om beter te kunnen aansluiten bij de gemeentelijke ontwikkelingen. De omschakeling naar resultaatverantwoordelijke teams vroeg meer 'verandertijd' dan financieel was voorzien in de begroting van 2016. In samenspraak met het bestuur is daarvoor extra financiële ruimte vrij gemaakt (€ 350.000).

De organisatieontwikkeling werd eind 2016 tegen het licht gehouden door middel van een interne quickscan. De uitkomsten worden begin 2017 verwacht en geven wellicht aanleiding om het organisatieplan van de GGD bij te stellen.

Naast de reguliere onderwerpen hebben de gemeentelijke vertegenwoordigers in de Bestuurscommissie Gezondheid aandacht besteed aan:

- preventie en gebiedsteams
- wijzigingen rijksvaccinatieprogramma
- Fryslân Hart Veilig
- antibioticaresistentie
- extra inzet GGD-vergunninghouders
- Stimuleringsprogramma Betrouwbare Publieke Gezondheid

Met ingang van 1 januari 2017 geldt een nieuwe wet voor klachtenafhandeling. De GGD moet dan onder andere beschikken over een onafhankelijke klachtenfunctionaris en aangesloten zijn bij een erkende geschillencommissie. Beide verplichtingen zijn in 2016 gerealiseerd. De klachtenfunctionaris is extern belegd bij Zorgbelang Fryslân en aangesloten bij de geschillencommissie Publieke Gezondheid. Het aantal klachten is overigens zeer gering. In 2016 waren er 38 klachten, met name over bejegening en informatievoorziening.

In overeenstemming met de gewijzigde begroting voor 2016 is de verantwoording in dit jaarverslag ingedeeld volgens de vier pijlers van de GGD.

**Pijler
2**

**Uitvoerende taken
gezondheids-
bescherming**

Friese inwoners vertrouwen erop dat zij beschermd en gestimuleerd worden om gezond te blijven en gezonder te worden. GGD Fryslân helpt daarbij.

Infectieziektebestrijding

TBC

Soa / Sense

Jeugdgezondheidszorg

Reizigersvaccinaties

**Publieke gezondheidszorg
Asielzoekers**

**Pijler
3**

**Bewaken van de
publieke gezondheid
bij rampen en crises**

Friese inwoners vertrouwen erop dat zij, in het geval van een crisis, ondersteund worden in het beperken van schade of herstellen van hun levenskwaliteit. GGD Fryslân helpt hen en andere organisaties/overheden daarbij.

**Maatschappelijke
crisisondersteuning**

Forensische geneeskunde

Jeugdgezondheidszorg

**Pijler
4**

Toezicht houden

Friese inwoners vertrouwen de kwaliteit van hun organisaties. Waar geen andere relevante inspectie actief is en er mogelijk gevaar voor de volksgezondheid is, houdt GGD Fryslân toezicht op de hygiënische en pedagogische kwaliteit.

Toezicht kinderopvang

2.2. Pijler 1 - Monitoring, signalering en advies

Jeugdgezondheidszorg

De Inspectie voor de Gezondheidszorg onderzocht in 2016 de Jeugdgezondheidszorg van GGD Fryslân in het kader van het toezicht. De rapportage kwam aan de orde in de vergadering van de Bestuurscommissie Gezondheid van 8 december 2016. Conclusie was dat de zorg op drie punten na voldoet aan de normen en beoordelingsaspecten. Verbeteracties zijn inmiddels opgestart.

Vanaf screening en het eerste huisbezoek zijn vrijwel alle kinderen in Fryslân in beeld bij de Jeugdgezondheidszorg. Het is de basis voor monitoring, vroegtijdige signalering, risicotaxatie en ondersteuning van ouders bij het veilig en gezond opgroeien van kinderen.

In 2016 hebben bijna 16.000 Friese jongeren de website JouwGGD.nl bezocht en zijn 850 chat-gesprekken via de site gevoerd. JouwGGD.nl is een landelijke jongerenwebsite van 20 GGD-organisaties en een jeugdgezondheidsorganisatie. De site ging in 2014 van start en groeit sindsdien enorm. Friese jongeren zoeken op de site vooral naar informatie over seksualiteit, gezondheid, drugs en roken.

Voor een betrouwbare duiding van gezondheidsontwikkelingen is van belang dat de definiëring en registratie van gegevens worden verbeterd. Hiervoor is intern een project opgestart.

Epidemiologie

Gemeenten ontvingen in 2016 het rapport 'Gezond opgroeien' en de onderzoeksgegevens 12+. De Gezondheidsmonitor 19-64 jaar / 65+ is uitgezet, de rapportage van deze monitor wordt verwacht in 2017. Om betrouwbare uitspraken te kunnen doen op gebiedsniveau worden voor de gezondheidsmonitor meer vragenlijsten verspreid dan voorheen. Ook wordt fors ingezet op een hoge respons. Hierdoor vallen de kosten van de onderzoeken hoger uit. Voor veel gemeenten zijn in 2016 op verzoek analyses en startfoto's gemaakt in het kader van Gezond in de Stad (GIDS).

Beleidsadvisering

GGD Fryslân kiest voor een decentrale werkwijze bij beleidsadvisering. Dit leidt tot intensievere contacten met gemeenten. Projecten als GIDS (landelijk) en Vitale regio Fryslân (gezaamenlijk project met De Friesland Zorgverzekeraar) werken als katalysators voor de samenwerking. De ontwikkelingen en veranderingen bij gebiedsteams vroegen - en vragen ook de komende tijd - een grote inzet.

Medische milieukunde

De medewerkers van Medische milieukunde gaven in 2016 veel aandacht aan de REC-problematiek in Harlingen. Dit naast de reguliere afhandeling van meldingen door burgers en gemeenten. Burgers worden ondersteund in de onderkenning en doorverwijzing. In de samenwerking met de gemeenten ervaren de medewerkers steeds meer een brede en integrale benadering van milieu en ruimtelijke ordening. Dit strookt met de toekomstige omgevingswet.

Academische werkplaats Noord-Nederland

Bij de Academische werkplaats loopt een groot aantal onderzoeksprojecten met externe middelen. Intern ontbreken echter de financiën om de werkplaats onderzoek te laten doen naar de werkzaamheden van de GGD, of te laten participeren in (landelijke) onderzoeken. Naar verwachting behandelt medio 2017 de Bestuurscommissie Gezondheid de evaluatie van de Academische werkplaats Noord-Nederland.

Gezondheidsbevordering

Gezondheidsbevordering werkte in 2016 aan diverse succesvolle projecten zoals:

- Nuchtere Fries
- Nuchter over Gewicht
- Stoptober
- Tandje Extra
- Gezonde School

Bij het project Gezonde School werd in 2016 het recordaantal van 46 vignetten uitgereikt waardoor nu 210 scholen in Fryslân aan de slag zijn met het programma Gezonde School.

2.3. Pijler 2 - Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Infectieziektebestrijding

Infectieziektebestrijding werd door de Inspectie voor de Gezondheidszorg in 2016 onderzocht. In het rapport, behandeld door de Bestuurscommissie Gezondheid op 8 december 2016, wordt geconcludeerd dat de kwaliteit van de infectiebestrijding is verbeterd.

De menskracht voor surveillance en afstemming met epidemiologie ontbreekt. Met het oog daarop is door het bestuur aan gemeenten voorgelegd om formatief te voldoen aan de veldnorm (waakvlamniveau). Hierdoor ontstaat de vereiste ruimte voor preventie en pro-actie, en het op peil brengen van de repressieve kant. Op basis van analyse vindt risicotaxatie plaats en worden gerichte acties ondernomen om uitbraken te voorkomen.

Opvallende inzetten in 2016 waren:

- uitbraak MSRA
- besmetting groep scholieren met Noro-virus
- vogelgriep

In het najaar van 2016 is het project ABR / BRMO van start gegaan in de gemeente Tytsjerksteradiel.

TBC

In het kader van het 'Nationale Plan Tuberculosebestrijding' wordt in het Noorden samengewerkt binnen een regionaal expertisecentrum. Deze samenwerking verloopt moeizaam. De verwachte duidelijkheid over de inrichting is daardoor in 2016 uitgebleven.

SOA/Sense

Het team Soa/Sense maakt steeds meer gebruik van sociale media. De laagdrempeligheid en anonimiteit daarvan dragen bij aan het succesvol uitvoeren van de taken.

Jeugdgezondheidszorg

Jeugdgezondheidszorg voert ook taken uit die meer gericht zijn op het individu, zoals stevig ouderschap en integrale vroeghulp. Deze diensten laten een constant beeld zien, waarbij stevig ouderschap naar boven afwijkt ten opzicht van de afgesproken norm (5,4% in plaats van 5% van de geboren kinderen).

Bij het rijksvaccinatieprogramma is de opkomst nog vrij hoog, maar wel een dalende tendens te zien. Vooral bij de HPV-vaccinatie is sprake van een lagere opkomst. Extra inzet op voorlichting is noodzakelijk.

Gemeenten weten de GGD goed te vinden voor de uitvoering van specifiek maatwerk op het gebied van vaccinaties.

Reizigersvaccinaties

Het is merkbaar dat de economie weer aantrekt. Het reizen naar verre landen (vooral Azië) neemt toe, waardoor het aantal reisconsulten en vaccinaties groeit. De behoefte aan advisering over ziekten tijdens de reisconsulten is groot.

Publieke gezondheidszorg Asielzoekers

Vanwege de extra instroom van asielzoekers begin 2016 werd de formatie in het voorjaar uitgebreid. De sterke afname door de (Europese) overeenkomst met Turkije halverwege het jaar betekende dat deze uitbreiding weer moest worden afgebouwd.

2.4. Pijler 3 - Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises

Maatschappelijke crisisondersteuning

De lokale gebiedsteams weten de GGD steeds beter te vinden. Daardoor wordt de maatschappelijke crisisondersteuning sneller ingezet en escalatie voorkomen. De inzet voor vervuilde huishoudens is dan ook sterk gestegen. Het scenarioteam is elf keer ingezet.

Foresische geneeskunde

De inzet voor letselbeschrijvingen is sterk toegenomen in 2016. Waarschijnlijk omdat deze mogelijkheid steeds bekender wordt. De toekomstige uitvoering van arrestantenzorg is nog steeds onduidelijk door verschillen van inzicht tussen ministeries.

Jeugdgezondheidszorg

De jeugdgezondheidszorg werd meermalen ingezet voor calamiteiten op scholen. Daarnaast nam jeugdgezondheid deel aan de integrale aanpak in een crisis rond pestproblematiek.

2.5. Pijler 4 - Toezicht houden

Inspecties kinderdagverblijven

In verband met overnames van kinderdagverblijven is het aantal inspecties in 2016 veel hoger uitgevallen dan verwacht. Het lukte niet om hier formatief op in te spelen. Daarom is ervoor gekozen het aantal te inspecteren items af te schalen. Gemeenten en de inspectie zijn hierover geïnformeerd. Om een dergelijke situatie in de toekomst te voorkomen, wordt in de uitvoering meer flexibiliteit ingebouwd.

Op begrotingsbasis is voor dit onderdeel sprake van een mismatch tussen uitgaven en inkomsten (€ 330.000, uitkomst 'Operatie Stofkam'). De GGD heeft de opdracht in 2017 de mogelijkheden te onderzoeken om deze mismatch in de begroting teniet te doen.

2.6. Wat heeft het gekost?

	Begroting na 2e wijziging			Realisatie 2016			Verskil
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Programma gezondheid							
Producten Z & A							
Producten JGZ							
Jeugdgezondheidszorg							
Pijler 1	11.889.107	135.509	-11.753.598	12.893.117	1.082.237	-11.810.880	-57.282
Pijler 2	7.916.072	3.473.151	-4.442.921	8.518.764	4.099.909	-4.418.855	24.066
Pijler 3	1.011.600	541.719	-469.881	1.368.978	851.097	-517.881	-48.000
Pijler 4	1.142.421	1.142.421	0	1.476.477	1.226.483	-249.994	-249.994
	21.959.200	5.292.800	-16.666.400	24.257.336	7.259.726	-16.997.610	-331.210
<i>Dekkingsmiddelen gezondheid</i>							
Overige dekkingsmiddelen gezondheid	0	0	0			0	0
Gemeentelijke bijdrage	0	16.666.400	16.666.400	0	16.666.400	16.666.400	0
	0	16.666.400	16.666.400	0	16.666.400	16.666.400	0
Reservemutaties gezondheid	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma gezondheid	21.959.200	21.959.200	0	24.257.336	23.926.126	-331.210	-331.210

3. Programmaverantwoording Crisisbeheersing

3.1. Algemeen

De Bestuurscommissie Veiligheid heeft in 2015 het beleidsplan 'Crisisbeheersing 2015-2018' vastgesteld. In dit plan zijn beleidsvoornemens geformuleerd die moeten leiden tot een verdere versterking van de Friese crisisorganisatie. Alle inspanningen van Crisisbeheersing zijn erop gericht om:

- ontwrichting van de Friese samenleving te voorkomen
- een crisissituatie zo snel mogelijk te reduceren
- de nadelige effecten van een crisissituatie tot een minimum te beperken

In 2016 heeft Crisisbeheersing de jaarschijf uit het beleidsplan uitgevoerd.

De evaluatie van de Wet veiligheidsregio's (2013) liet zien waar nog kansen liggen om de veiligheidsregio's door te ontwikkelen en te professionaliseren. Naar aanleiding hiervan heeft het Veiligheidsberaad medio 2015 een strategische agenda vastgesteld. Deze agenda is erop gericht om Nederland veiliger te maken door risico- en crisisbeheersing te versterken en op die manier maatschappelijke ontwrichting te voorkomen. In 2016 heeft Crisisbeheersing een bijdrage geleverd aan de landelijk benoemde prioritaire thema's.

3.2. Uitvoering 2016

Kennis- & Expertisecentrum

Veiligheidsregio Fryslân wil hét kennis- en expertisecentrum te worden op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing. Uiteraard ten dienste van Friese gemeenten, keten- en netwerkpartners. De afdeling Crisisbeheersing werkt gericht naar dit doel toe.

Crisisbeheersing is samen met haar partners steeds beter voorbereid op bestaande risico's, zoals fysieke veiligheid, uitval vitale infrastructuur, overstromingsrisico's en zorgcontinuïteit. Maar ook op nieuwe risico's, denk bijvoorbeeld aan terrorismegevolgbestrijding. De afdeling pakt bovendien steeds vaker een coördinerende rol namens de Friese gemeenten. Dit was bijvoorbeeld het geval bij de vluchtelingenopvang in 2015. In 2016 was een coördinerende rol voor Crisisbeheersing weggelegd bij de uitbraak van de vogelgriep.

Samenwerking is hét sleutelwoord als het gaat om een veiliger Fryslân. In 2016 organiseerde Crisisbeheersing diverse thematische bijeenkomsten voor netwerkpartners. Voorbeelden van thema's zijn:

- crisiscommunicatie
- vitale infrastructuur
- evenementenveiligheid
- risicocommunicatie

Dankzij deze bijeenkomsten wordt het totaalbeeld van de keten steeds completer.

In 2016 is zestien maal de tevredenheid van partners gemeten over een bijeenkomst, training of oefening. Het ongewogen gemiddelde van de gegeven rapportcijfers kwam in 2016 uit op een 7,9 (dit was 7,3 in 2015).

Veilige en feestelijke publieksevenementen

Crisisbeheersing adviseerde diverse gemeenten over risicovolle evenementen:

- B-evenementen: 114 adviezen
- C-evenementen: 10 multidisciplinaire adviezen

De adviezen zijn in ruim 90% van de gevallen overgenomen in de gemeentelijke evenementenvergunningen. Ook waren vertegenwoordigers van de crisisorganisatie bij diverse evenementen aanwezig in het gemeentelijke veiligheidsteam. Alle evenementen zijn zonder noemenswaardige incidenten verlopen.

Ten aanzien van de Elfstedentocht op de schaats zijn in samenspraak met de 'Koninklijke Vereniging de Friesche Elf Steden' en de betrokken gemeenten werkpakketten uitgewerkt voor:

- crowdmanagement; spreiding en sturing van bezoekersstromen
- openbaar vervoer en verkeer; regionaal verkeersplan en calamiteitenroutes
- crisiscommunicatie; communicatieplan
- bevolkingszorg; opname van crisisorganisatie bevolkingszorg in algemeen draaiboek veiligheid Elfstedenschaatstocht

In 2016 hebben gemeenten, mede met het oog op Culturele Hoofdstad 2018, besloten om de onderlinge samenwerking en de samenwerking met Veiligheidsregio Fryslân te uniformeren en te intensiveren.

Friese crisisorganisatie

Crisisbeheersing gaf in 2016 actief invulling aan het 'warme loopbaanbeleid' van crisisfunctionarissen door het aanbieden van exact 100 vakbekwaamheidsactiviteiten. Voorbeelden hiervan zijn:

- training voor het Regionaal Beleidsteam
- training voor loco-burgemeesters
- diverse ROT- en CoPI-oefeningen
- systeemtest 2016
- beoefenen van planvorming: rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden, incidentbestrijdingsplan Friese Hoofdvaarwegen en incidentbestrijdingsplan Abe Lenstrastadion
- beoefenen van diverse risicoscenario's en prioritaire thema's: crisiscommunicatie, water, slachtofferinformatiesystematiek, flexibilisering GRIP, samenwerken met partners zoals Pro-Rail, Arriva, zorginstellingen, etc.

De Friese crisisorganisatie bestaat uit ruim 200 personen verdeeld over 24 functiegroepen. Om zicht te houden op de kwaliteit van deze functionarissen heeft de leiding van Crisisbeheersing functioneringsgesprekken gevoerd met 16 van de 24 functiegroepen. Naar aanleiding hiervan worden in 2017 gerichte opleidings- en trainingsactiviteiten aangeboden aan de functionarissen.

GRIP-inzetten

In 2016 is de crisisorganisatie ingezet bij 8 GRIP-inzetten:

- brand kassencomplex Bitgum
- brand manege Wolvega
- crash Zwitserse straaljager bij Bitgum
- file A7 Afsluitdijk
- gaslekkage zorgcentrum Talma State Heeg
- mastongeval bruine vloot Harlingen
- verkeersongeval knooppunt Joure
- brand appartementencomplex Drachten

Daarnaast werd de coördinatie van de uitbraak van vogelgriep opgepakt.

Tijdens de GRIP-inzetten heeft het CoPI gebruik gemaakt van de in 2016 opgeleverde nieuwe Mobile Commando Unit, als opvolger van de gedateerde Commando Haakarmbak.

Evaluatie

De GRIP-inzetten zijn geëvalueerd volgens de methodiek netcentrisch evalueren. Namens de diverse kolommen - brandweer, politie, GHOR en gemeenten - hebben zogenaamde key-players actiepunten en aanbevelingen geformuleerd. Deze aanbevelingen zijn inmiddels grotendeels geïmplementeerd.

In 2016 heeft Crisisbeheersing haar eerste burgerbelevingsonderzoeken gehouden. Naar aanleiding van een brand in een manege in Wolvega werden betrokkenen gevraagd naar hun ervaring met betrekking tot de inzet van de hulpdiensten. Er was waardering voor de hulpdiensten, maar er zijn daarnaast ook waardevolle verbeterpunten naar voren gekomen. Deze verbeterpunten zijn inmiddels opgevolgd. Naar aanleiding van een explosie in een appartementencomplex in Drachten vroeg Crisisbeheersing, samen met woningbouwvereniging Accolade, de verminderd zelfredzame bewoners naar hun ervaringen met de hulpverlening en de impact van de evacuatie.

Planvorming

In 2015 actualiseerde Crisisbeheersing nog vijf plannen, in 2016 waren dat er twee. Het betrof het rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden en het incidentbestrijdingsplan Hoofdvaarwegen Fryslân. Er vindt een verschuiving plaats van het vastleggen van risico's in plannen (risico-regelreflex) naar vertrouwen in vakbekwame en veerkrachtige professionals.

In de plannen is aandacht besteed aan de eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid van burgers. Ook de nafase komt aan bod om beter voorbereid te zijn op de nasleep van incidenten. Crisisfunctionarissen en partners kunnen de plannen sinds 2016 raadplegen via de speciale app van Crisisbeheersing.

Project Water en Evacuatie

Het project 'Water en Evacuatie' komt voort uit de strategische agenda van het Veiligheidsberaad. Het project loopt van 2016 tot 2020 en het doel is om met verschillende partijen een integrale aanpak te ontwikkelen voor adequate crisisbeheersing bij overstromingen en wateroverlast.

In het Deltabesluit van het kabinet (2014) wordt uitgegaan van meerlaagsveiligheid:

- de eerste laag heeft betrekking op het voorkomen van overstromingen: versteviging en ophoging waterkeringen
- de tweede laag heeft betrekking op het beperken van de gevolgen van een overstroming: ruimtelijke adaptatie van ons land, ruimte voor de rivieren, robuust bouwen
- de derde laag heeft betrekking op het beperken van de gevolgen van overstroming en wateroverlast door een betere organisatorische voorbereiding

Veiligheidsregio Fryslân is verbonden met alle lagen en heeft een positie binnen de 'Regiegroep Deltaprogramma Wadden (RCW)'. Zo heeft Crisisbeheersing, samen met crisispartners, de huidige impactanalyse getoetst aan nieuwe landelijke inzichten. De uitkomst van deze analyse vormt de opmaat voor het uitwerken van specifieke strategieën en handelingsperspectieven voor het pilotgebied Harlingen en de Waddeneilanden. Daarnaast wordt de uitkomst gebruikt voor het uitwerken van een strategie voor de gehele provincie.

Project Continuïteit van de Samenleving

Ook het project 'Continuïteit van de Samenleving' komt voort uit de strategische agenda van het Veiligheidsberaad. Het project loopt van 2016 tot 2020 en het doel is het voorkomen van maatschappelijke ontwrichting door grootschalige uitval van (delen van) de vitale infrastructuur. Denk bijvoorbeeld aan gas, elektriciteit, drinkwater, ICT en telecom.

Circa 80% van de vitale infrastructuur is in handen van bedrijven. Daarom is dit project gericht op het versterken van de samenwerking tussen bedrijfsleven, veiligheidsregio's en rijksoverheid in zogenaamde regionale netwerken.

In 2016 heeft Crisisbeheersing samen met partners een regionale netwerk in Noord-Nederland opgericht. Tijdens een themabijeenkomst bleek dat alle betrokken partijen behoefte hadden aan een dergelijk netwerk. In 2017 gaat Crisisbeheersing met partners afspraken maken over vier thema's:

- samenwerking rond het regionaal risicoprofiel
- informatie delen
- informeren en alarmeren
- samenwerken rond crisiscommunicatie

Staat Rampenbestrijding 2016

In 2016 heeft de Inspectie Veiligheid en Justitie voor de derde maal een 'Staat van de Rampenbestrijding' uitgebracht. Eerdere versies verschenen in 2010 en 2013. In de 'Staat 2016' scoort Veiligheidsregio Fryslân bovengemiddeld. In de koude c.q. voorbereidingsfase is Veiligheidsregio Fryslân zelfs geëindigd op een gedeelde tweede plaats!

De inspectie constateert dat Veiligheidsregio Fryslân in de samenhang tussen de opgestelde plannen, de interregionale samenwerking en evalueren een voorbeeld is voor andere regio's.

3.3. Wat heeft het gekost?

	Begroting na 2e wijziging			Realisatie 2016			Verskil
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Programma Crisisbeheersing							
Producten							
Crisisbeheersing	3.925.741	285.737	-3.640.004	3.989.743	328.458	-3.661.285	-21.281
Dekkingsmiddelen crisisbeheersing							
Rijksbijdrage BDuR	0	2.788.729	2.788.729	0	2.817.480	2.817.480	28.751
Gemeentelijke bijdrage	0	851.275	851.275	0	851.275	851.275	0
	0	3.640.004	3.640.004	0	3.668.755	3.668.755	28.751
Reservemutaties crisisbeheersing	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma crisisbeheersing	3.925.741	3.925.741	0	3.989.743	3.997.213	7.470	7.470

4. Programmaverantwoording Brandweer

4.1. Algemeen

Het Algemeen Bestuur heeft in 2015 het beleidsplan 'Brandweer Fryslân: de koers naar toekomstbestendige brandweezorg in Fryslân' vastgesteld. Daarmee is het beleidsmatige en financiële kader voor de brandweerorganisatie voor de periode 2015-2018 bepaald. In deze beleidsperiode bouwt Brandweer Fryslân verder aan de staande organisatie (harmoniseren) en aan de doorontwikkeling daarvan (optimaliseren). Dit uiteraard samen met de vele vrijwilligers die de brandweer rijk is.

De onderstaande ontwikkelingen hebben in 2016 centraal gestaan bij het verder harmoniseren en optimaliseren van de Friese brandweerorganisatie.

4.2. Ontwikkelingen

Dekkingsplan 2.0

Eind 2015 is het 'Plan van Aanpak Dekkingsplan 2.0' en daarmee de volgende doelstelling van het project vastgesteld:

"Het formuleren van uitgangspunten voor de repressieve organisatie van Brandweer Fryslân en de vertaling, gerelateerd aan de huidige begroting, daarvan in een ontwerp voor een efficiënte, effectieve en veilige repressieve organisatie met oog voor impact, haalbaarheid en gedragenheid".

Het bestuur heeft hierbij benoemd dat de meerwaarde van een brandweerpost verder reikt dan enkel het eigen verzorgingsgebied van die post. Bij het beoordelen van de toegevoegde waarde moet een brandweerpost worden gezien als onderdeel van een netwerk van posten. Een organisatie gebouwd op vrijwilligers moet overlap hebben om betrouwbare paraatheid te kunnen leveren en de repressieve dekking te realiseren. Het kan voorkomen dat een post minder paraat is. Of bijvoorbeeld een dag buiten dienst is vanwege een oefening.

De repressieve organisatie moet zodanig worden ingericht dat brandweerposten samen een netwerk vormen en elkaar aanvullen en ondersteunen. Dit gaat gepaard met onder andere flexibele voertuigbezetting 'uitruk op maat', slimmer alarmeren en het inzetten van beschikbaarheidssystemen. 'Dekkingsplan 2.0' geeft duidelijkheid over welke maatregelen nodig zijn om de paraatheid te borgen.

In 2016 zijn alle bouwstenen voor 'Dekkingsplan 2.0' opgesteld. Deze bouwstenen zijn nodig om het dekkingsplan te kunnen maken en bestaan uit:

- uitgangspunten voor de paraatheid en prestaties van de brandweer
- het postprofiel dat een compleet beeld en de huidige situatie van een post weergeeft
- financiële kengetallen voor huisvesting, materieel en personeel

Deze bouwstenen zijn met klankbordgroepen van medewerkers en leidinggevenden opgesteld. De klankbordgroep medewerkers bestaat uit een vertegenwoordiger van elke brandweerploeg. Alle cluster- en afdelingshoofden vormen de klankbordgroep leidinggevenden.

Van februari tot eind maart 2017 gaat de projectgroep het concept 'Dekkingsplan 2.0' maken. Op 30 maart 2017 wordt dit concept aan het bestuur gepresenteerd.

Het bestuur bepaalt de richting. Met andere woorden: het bestuur spreekt uit welke dekkingsgraad zij in Fryslân ambieert. Deze bestuurlijke richting wordt vervolgens gedeeld met de organisatie.

Het project 'Afhechten dekkingsplan 1.0' werd conform planning afgerond in 2016. De rapportage hiervan is bestuurlijk vastgesteld en de implementatie van de maatregelen is verwerkt in het uitvoeringsprogramma 'Brandveilig Leven 2017-2018'.

Vakbekwaamheid

In 2015 werd duidelijk dat Brandweer Fryslân de komende jaren structureel te maken krijgt met een onvoorziene uitstroom van vrijwilligers. Dit heeft te maken met de vergrijzing en de trend dat vrijwilligers zich over de gehele linie korter verbinden aan een vrijwillige functie.

In maart 2016 zijn de (financiële) gevolgen hiervan met het bestuur gedeeld. Het bestuur gaf vervolgens de opdracht om in afwachting van 'Dekkingsplan 2.0' de repressieve slagkracht op peil te houden. Hierdoor werd het mogelijk om bovenop het bestaande opleidingsplan aanvullende manschappen, chauffeurs, voertuigbedieners en meetploegleden op te leiden. De financiële gevolgen hiervan leidden in 2016 tot een tekort van € 400.000, wat in lijn lag met de prognose. Daarnaast bevestigde 'Operatie Stofkam' dat de middelen van de brandweer voor vakbekwaamheid structureel niet toereikend zijn.

Arbeidshygiëne

In 2015 bleek na een landelijke inspectieronde door de inspectie SZW dat de brandweer in het algemeen onvoldoende zorgvuldig omgaat met de arbeidshygiëne van repressieve medewerkers. Internationaal onderzoek doet vermoeden dat brandweermensen een verhoogde kans op kanker hebben door blootstelling aan rook en roet.

Brandweer Fryslân concludeerde na intern onderzoek dat investering in gedragsverbetering en aanvullende persoonlijke beschermingsmiddelen voor de repressieve brandweerm medewerkers noodzakelijk zijn. De investering in 'schoon werken' bestaat hierbij uit 80% gedragsverandering en 20% persoonlijke beschermingsmiddelen. Vanuit de rol als werkgever is in 2016 een handelingsperspectief ontwikkeld in de vorm van een meerjarenactie- en implementatieplan.

Het plan bestaat in grote lijnen uit het stimuleren van gedragsverandering ondersteund met voldoende faciliteiten. Door bijvoorbeeld een tweede bluspak per persoon worden de repressieve medewerkers gefaciliteerd in schoon werken. Na een vervuilende inzet kan het pak ter wassing worden aangeboden, terwijl de brandweerpost paraat kan blijven doordat men beschikt over een schoon tweede bluspak.

In 2016 zijn de eerste stappen gemaakt. Het accent van de implementatie ligt in 2017 met onder meer Europese aanbesteding van het tweede bluspak en de aanschaf van andere middelen.

Repressief overleg

Binnen het project 'Repressief Overleg' gaat Brandweer Fryslân het gesprek aan met risicovolle bedrijven. Doel van deze gesprekken is:

- beter contact te krijgen met risicovolle bedrijven
- inzicht krijgen in de gevaren en aanwezige stoffen
- te leren van de aanwezige kennis en expertise van risicovolle bedrijven
- afstemming te vinden binnen de eigen organisatie

De gesprekken resulteren in scenario's en daarop gebaseerde oefeningen en/of rondleidingen.

In 2015 startten de eerste overleggen bij acht risicovolle BRZO-bedrijven. In 2016 zijn deze gesprekken voortgezet. Bij drie bedrijven resulteerde dit in oefeningen. De oefeningen hebben zowel meerwaarde voor de brandweer als voor het bedrijf. Voor de overige vijf bedrijven zijn rondleidingen en/of oefeningen ingepland, deze vinden in 2017 plaats. In 2016 zijn eveneens acht nieuwe bedrijven toegevoegd, dit zijn geen BRZO-bedrijven. Met deze acht bedrijven zijn het afgelopen jaar overleggen gevoerd.

Brandonderzoek

In 2016 slaagden alle negen onderzoekers van het team 'Brandonderzoek Noord-Nederland' voor de opleiding tot brandonderzoeker. Zij zijn inmiddels gestart met het doen van onderzoek. De onderzoeken resulteren in nieuwsflitsen of rapportages. Onderzoeken worden in ieder geval altijd teruggekoppeld naar de ploeg die bij het incident betrokken was. In 2016 werd ook een teamplan opgesteld. Een speciale introductiefilm informeerde alle beroepskrachten en vrijwilligers over de start van het team 'Brandonderzoek Noord-Nederland'.

Bedrijfsopvangteam (BOT)

Het Bedrijfsopvangteam (BOT) is een team van brandweercollega's dat zich dag en nacht beschikbaar stelt om ondersteuning te bieden aan brandweermensen binnen regio Fryslân na ingrijpende incidenten. Meestal is dit direct na een ingrijpende gebeurtenis (technische debriefing). Maar ook in de nasleep, tot aan de doorverwijzing naar professionele hulpverlening, kan het BOT ondersteuning bieden. Het BOT kan gezien worden als een instrument om het clusterhoofd, (H)OvD of bevelvoerder te ondersteunen bij personele nazorg.

In 2016 is het BOT in totaal 24 keer ingezet. Dit betrof zowel technische debriefingen als vervolggesprekken (in groepsverband en individueel) en doorverwijzingen naar professionele hulpverlening. Het valt op dat het BOT in 2016 vaker is ingezet voor individuele gesprekken (vijf keer). Ook hebben er meer doorverwijzingen plaatsgevonden (drie keer). Bij het ongeval in Surhuisterveen, waarbij een brandweeredwerker gewond raakte, is het BOT nauw betrokken geweest. Zowel bij debriefingen en evaluatie, als in de begeleiding bij het onderzoek van de ARBO-inspectie. Ploegleiders pakken ook veel zelf op, hebben oog voor hun mensen en weten waar nodig het BOT te vinden.

Begin 2016 kwam vanuit Dokkum de vraag om een partneravond te organiseren over nazorg. Een druk bezochte en geslaagde avond voor zowel de brandweermensen als hun partners. De partneravond krijgt vervolg en is aangeboden aan alle posten binnen Fryslân. Begin 2017 wordt een start gemaakt met een tiental partneravonden op verschillende posten.

4.3. Operationele zaken

Risicobeheersing

De onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal uitgebrachte adviezen en uitgevoerde controles door de afdeling Risicobeheersing.

	Noordwest	Noordoost	Zuidoost	Zuidwest	Totaal
Advisering externe veiligheid	115	66	87	85	353
Advisering maatwerkpakket 1	354	229	205	170	958
Controles maatwerkpakket 2	288	369	191	319	1.167
Advisering evenementen	101	68	141	110	420

Brandveilig leven

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de activiteiten in het kader van Brandveilig leven.

	Noordwest	Noordoost	Zuidoost	Zuidwest	Totaal
Gastlessen bovenbouw basisschool	64	82	44	65	255
Oefenen in de wijk	3	1	3	3	10
Voorlichting na brand	0	2	4	3	9
Doelgroepgerichte voorlichting	64	23	38	46	171
Technasium	2	1	2	1	6
Pilot Geen Nood Bij Brand	1	1	1	1	4
Bereikt aantal personen	4.841	4.215	3.855	2.961	15.872

Het aantal gastlessen brandveiligheid in de bovenbouwgroepen van de Friese basisscholen bedraagt 255, de planning voor 2016 was 400. Hoewel alle Friese basisscholen voor regulier onderwijs een gastles brandveiligheid aangeboden krijgen, blijkt dat niet alle basisscholen dit in hun lesprogramma kunnen onderbrengen. Daarnaast is er vooral in de kleinere kernen sprake van zogenaamde combinatieklassen. Als gevolg hiervan bezoekt Brandweer Fryslân deze basisscholen niet jaarlijks. Dit laatste is een belangrijke reden voor het niet halen van de planning van 400 gastlessen. Op grond van deze ervaringen is binnen het uitvoeringsprogramma 'Brandveilig Leven 2017-2018' het aantal jaarlijks te verzorgen gastlessen bijgesteld naar 250.

In 2016 zijn 171 doelgroepgerichte voorlichtingen verzorgd, 21 meer dan geraamd. Door de doelgroepgerichte voorlichtingen wordt het netwerk van Brandweer Fryslân steeds verder uitgebreid. Er zijn onder andere contacten gelegd met een tweetal grote thuiszorgorganisaties, woningcorporaties, Generatie Thuis, onderwijsinstellingen, wijk- en buurtverenigingen. Daarnaast wordt samengewerkt met GGD Fryslân en de politie.

Repressieve cijfers

Het aantal alarmeringen lag in 2016 op 3.207. Dit is een verlaging van 754 alarmeringen ten opzichte van 2015, grotendeels het positieve gevolg van het project voor het terugdringen van het aantal onechte en ongewenste meldingen.

Van alle uitrukken in 2016 was Brandweer Fryslân bij 57% van die uitrukken op tijd (58% in 2015). Dit is conform de vastgestelde norm in het 'Besluit van Veiligheidsregio's'. In het afgelopen jaar zijn er 16 grote branden geweest waarvoor Brandweer Fryslân met minimaal drie tankautospuiten is uitgerukt. Voor drie van deze branden is opgeschaald naar GRIP 1. Eén van deze grote branden was een incident in de regio Groningen waarbij Brandweer Fryslân assistentie verleende. Ook waren er in Fryslân twee zeer grote branden.

In 2016 is viermaal opgeschaald naar GRIP 1 vanwege een ongeval of mogelijke gaslekkege. Eénmaal is opgeschaald naar GRIP 2 voor de hulpverlening bij de vliegtuigcrash in Bitgum. Hieronder een greep uit de incidenten binnen Fryslân:

- maart: grote brand op een manege in Wolvega
- september: een zeer grote brand bij een afvalverwerker in Harlingen
- oktober: GRIP 1 voor een grote brand in een woongebouw met verminderd zelfredzamen in Drachten
- juni: GRIP 1 voor een lange file als gevolg van een defecte brug bij Kornwerderzand
- juni: GRIP 1 voor een gaslekkege in een verzorgingscentrum in Heeg

Deze incidenten geven de diversiteit aan waar Brandweer Fryslân mee te maken heeft en waar op ingezet wordt. Namelijk: het gezamenlijk optreden van meerdere brandweerposten bij een grote of zeer grote brand, het optreden bij incidenten met gevaarlijke stoffen of hulp verlenen bij grote ongevallen zoals met een charterschip of een vrachtwagen die inrijdt op een file.

4.4. Wat heeft het gekost?

	Begroting na 2e wijziging			Realisatie 2016			Verskil
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Programma brandweer							
Producten brandweer	30.627.411	781.132	-29.846.279	31.037.444	1.150.963	-29.886.481	-40.202
Projecten brandweer	1.001.846	399.000	-602.846	693.206	372.623	-320.583	282.263
<i>Dekkingsmiddelen brandweer</i>							
Rijksbijdrage BDuR	0	5.179.067	5.179.067	0	5.232.462	5.232.462	53.395
Gemeentelijke bijdrage	0	24.667.308	24.667.308	0	24.667.308	24.667.308	0
	0	29.846.375	29.846.375	0	29.899.770	29.899.770	53.395
Reservemutaties brandweer	0	602.750	602.750	0	312.138	312.138	-290.612
Totaal programma brandweer	31.629.257	31.629.257	0	31.730.650	31.735.494	4.844	4.844

5. Programmaverantwoording organisatie

5.1. Algemeen

Het afgelopen jaar was het eerste volledige jaar waarin extra middelen beschikbaar zijn gesteld om de bedrijfsvoering verder te verbeteren. Door de taakstelling die hieraan gekoppeld is, is eerst een strategisch traject doorlopen om te bepalen wat de meest zinvolle wijze is om deze middelen in te zetten. Het resultaat is een beleidsplan dat bestaat uit drie woorden: samen, slim en simpel.

Deze begrippen omschrijven de noodzaak om enerzijds de kwaliteit te verhogen en anderzijds dit steeds efficiënter uit te voeren. Zo geeft het richting om in 2020 uit te komen in een situatie waar geen extra middelen meer nodig zijn, terwijl de kwaliteit van de dienstverlening wel significant is verhoogd.

De in 2016 gedane investeringen zijn daar ook op gericht. Enerzijds was er een uitbreiding op de terreinen waarvoor de middelen oorspronkelijk bedoeld waren: P&O en Financiën. Anderzijds startten projecten om de arbeidsproductie te verhogen zoals 'Continu verbeteren', 'Business Intelligence', 'SharePoint' en de implementatie van een nieuw financieel pakket. De verwachting is dat de organisatie hiermee een fundament legt om te voldoen aan de taakstelling.

5.2. Behaalde resultaten

Het bestuurlijke meest in het oog springende resultaat van 2016 is de goed verlopen 'Operatie Stofkam'. Een bestuurlijke toets door de auditcommissie om te zien in welke mate de begroting realistisch in elkaar stak. De auditcommissie keek daarnaast ook naar op welke aandachtsgebieden een beleidskeuze nodig is, en wat de meest relevante risico's zijn.

Het eindresultaat is in het Algemeen Bestuur vastgesteld. Posten die niet realistisch in de begroting staan zijn opgenomen in de kaderbrief 2018. De som van al deze plussen en minnen leidt tot een structureel voordeel van € 490.000.

Voor de ondersteunende diensten kwam naar voren dat de eerder genoemde uitdagende taakstelling nog steeds haalbaar lijkt. Verder toonde 'Operatie Stofkam' aan dat er door de stijging van het aanbod en het gebruik van data een risico ontstaat op het gebied van privacy en beheersing. De huidige middelen zijn niet toereikend om deze risico's te beheersen. In 2016 was dit al merkbaar en daardoor is voor € 60.000 extra geïnvesteerd op dit thema. In de kaderbrief is een aanvraag gedaan om dit budget structureel op te nemen in de begroting.

Operationeel zijn er slagen gemaakt in met name de informatiehuishouding. Zo verbeterde het gezamenlijk werken aan bestanden en zijn meerdere systemen veiliger, gebruiksvriendelijker en up-to-date gemaakt.

Het motto 'samen, slim en simpel' had ook zijn effect. Zo ging de prijs voor beste idee van het jaar naar de enorme versimpeling van een proces voor de uitruilmogelijkheid van reiskosten. En om de resultaten voor 2017 te benoemen, zijn alle medewerkers uitgenodigd om invloed uit te oefenen. Daarnaast daalde de betaaltermijn van facturen.

Werd in 2015 nog 39% binnen 21 dagen betaald, in 2016 steeg dit naar 68%. Het ambitieuze doel om volgend jaar 95% binnen 21 dagen te betalen, loopt daarmee op schema.

Ten slotte is het merkbaar dat de richting die uitgaat van 'samen, slim en simpel' een positief effect heeft op het werkplezier en positieve energie binnen de afdeling Bedrijfsvoering. Dat uit zich in een hoge Netto Promotor Score van 21 en een laag ziekteverzuim van 2,96%.

5.3. Wat heeft het gekost?

	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil
Programma organisatie							
Organisatie overhead	11.385.605	209.561	-11.176.044	11.583.013	563.116	-11.019.897	156.147
Onvoorzien	500.000	0	-500.000	500.000	0	-500.000	0
<i>Dekkingsmiddelen organisatie</i>							
Gemeentelijke bijdrage		11.656.044	11.656.044		11.656.044	11.656.044	0
Reservemutaties brandweer		20.000	20.000		16.555	16.555	-3.445
Totaal programma organisatie	11.885.605	11.885.605	0	12.083.013	12.235.715	152.702	152.702

6. Paragrafen

6.1. Financiering

Financieringsbeleid en afdekken van risico's

Het financieringsbeleid van Veiligheidsregio Fryslân is erop gericht de financieringsrisico's voor langere tijd af te dekken met vastrentende leningen. De omvang en looptijd van deze leningen wordt afgestemd op de omvang en levensduur van de materiële vaste activa en gepland binnen de kaders voor de renterisiconorm. Afhankelijk van de situatie op de kapitaalmarkt en de hoogte van eigen financieringsmiddelen (eigen vermogen, voorzieningen en werkkapitaal) bestaat de mogelijkheid een deel (tot de kasgeldlimiet) kortlopend te financieren. Bij de financiering worden geen zekerheden verstrekt en worden geen afgeleide financiële instrumenten ingezet.

Leningenportefeuille en liquiditeit

Op 1 februari 2016 werd een langlopende lening aangetrokken van € 6 miljoen, waarmee het negatieve saldo op de rekening-courant werd opgeheven. Daarbij is geanticipeerd op de aflossingen van financieringen in 2016. Het verloop is daardoor als volgt:

Saldo per 1 januari	€ 43.227.887
Nieuw aangetrokken	€ 6.000.000
Reguliere aflossingen	€ -3.648.871
Saldo per 31 december	€ 45.579.016

Kasgeldlimiet

Bij het huidige begrotingstotaal naar € 69,4 miljoen is de kasgeldlimiet voor 2016 uitgekomen op € 5,7 miljoen (8,2%). Op diverse momenten gedurende het jaar is sprake geweest van een netto vlottende schuld, tot een bedrag van € 3,4 miljoen. De kasgeldlimiet werd in 2016 derhalve niet overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm voor 2016 is gesteld op 20% van het begrotingstotaal, ofwel € 13,9 miljoen. In 2016 komt het totaal aan aflossingen op € 3,6 miljoen, ruim onder de renterisiconorm. Bij het samenstellen van de leningportefeuille is ervoor gezorgd dat ook in de toekomst de renterisiconorm niet wordt overschreden.

Schatkistbankieren

Sinds 15 december 2013 is de 'Wet verplicht schatkistbankieren' van toepassing. Met ingang van deze datum dient Veiligheidsregio Fryslân haar overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist. Dit met uitzondering van een saldo tot het geldende drempelbedrag, wat voor 2016 is gesteld op € 502.000. De naleving van de regeling is conform het gewijzigde BBV opgenomen in de toelichting op de balans, onderdeel kortlopende vorderingen. Hieruit blijkt dat het drempelbedrag niet wordt overschreden.

6.2. Weerstandsvermogen en risico-beheersing

In de in 2015 vastgestelde nota 'Weerstandsvermogen' heeft Veiligheidsregio Fryslân haar beleid op dit thema vastgelegd. Bij de totstandkoming van de nota is op basis van een risico-inventarisatie bepaald welke risico's worden meegenomen in de opbouw van de weerstandscapaciteit. Dit is gedaan op basis van kans van voordoen en verwachte impact. De meest relevante risico's waren:

- het risico van ernstige verstoring van de reguliere dienstverlening door incidenten, rampen en crises
- het risico dat door veranderde marktomstandigheden de concurrentiepositie van Veiligheidsregio Fryslân in gevaar komt en hier niet tijdig en adequaat op geanticipeerd wordt

Voor het eerstgenoemde risico geldt dat er weinig inzicht bestaat in de mogelijke kosten van een dergelijk incident en dat de kans op voordoen zeer gering is. Om die reden is er bewust voor gekozen om voor dit risico geen weerstandscapaciteit aan te houden.

Het risico op het wegvallen van markttaken en maatwerktaken is in de nota gekwantificeerd op € 2,1 miljoen. Dit risico is de grondslag voor de aanwezige weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit bestond voorheen uit de algemene reserve en de reserve 'Crisis en rampen'. De reserve 'Crisis en rampen' is opgeheven naar aanleiding van de nieuwe nota 'Weerstandsvermogen'. Hierdoor bestaat de incidentele weerstandscapaciteit alleen nog uit de algemene reserve, die is vastgesteld op € 1,6 miljoen. Er hebben zich geen risico's voorgedaan die een beslag doen op de algemene reserve.

Structurele weerstandscapaciteit

Voor de risico's rondom personele fricties is de post onvoorzien opgenomen in de begroting, en wel op een niveau van € 500.000. In 2016 is deze volledig benut voor personele fricties.

Structurele risico's

Voor de komende jaren zijn enkele grote structurele risico's aangemerkt, dit betreft:

Kapitaallasten brandweer

In 2014 is vastgesteld dat de kapitaallasten niet voldoende geïndexeerd zijn. Gebouwen en materieel staan begroot voor de oorspronkelijke aanschafwaarde, terwijl het niet realistisch is om in de toekomst voor datzelfde bedrag een vervangende investering te doen. Het maximale tekort is ingeschat op € 1,3 miljoen voor huisvesting en materieel van Brandweer Fryslân. De mate waarin en het moment waarop dit risico zich gaat voordoen is onder andere afhankelijk van de uitkomsten van 'Dekkingsplan 2.0'. Vooralsnog is door incidenteel uitstel van investeringen voldoende budgettaire ruimte beschikbaar.

Normontwikkeling publieke gezondheid

Het ministerie van VWS werkt aan de totstandkoming van veldnormen voor de vier pijlers van publieke gezondheid. VWS verwacht dat het traject van ontwikkelen en vaststellen van de veldnormen eind 2017 is afgerond. Uit eigen onderzoek blijkt dat GGD Fryslân op onderdelen niet voldoet aan de voorgenomen veldnorm. Voor wat betreft het voldoen aan de veldnormen IZB en MMK is reeds een voorstel opgenomen tot het ophogen van het niveau, met een structurele toename van het budget van € 140.000. Voor de overige pijlers is een concrete uitzetting nog niet aan de orde, gezien de onzekerheid over de mogelijke wettelijke verankering van deze veldnormen. Bij het volledig voldoen aan de nu bekende normen voor de overige aandachtsgebieden bestaat het risico dat aanvullend nog € 530.000 nodig is.

Ontwikkelingen Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO)

In eerdere begrotingen is melding gemaakt van de mogelijke budgettaire consequenties van het overdragen van de meldkamer-taak en de LMO. Het verschil tussen het huidige budget voor de bestaande eigen meldkamer en de verwachte uitname als gevolg van invoering LMO is circa € 750.000. Afhankelijk van de wijze van verrekening komt dit risico ten laste van de Friese gemeenten (bij verrekening via gemeentefonds) of in eerste instantie bij Veiligheidsregio Fryslân (in geval van verrekening via de BDuR). Door uitstel van de overgang tot 2020 doet het risico zich pas op zijn vroegst dan voor.

Vakbekwaam worden vrijwilligers

De versnelde in- en uitstroom van vrijwilligers, en het feit dat het beschikbare budget in vergelijking met vergelijkbare regio's relatief laag is, zorgt voor een maximaal risico op dit budget van € 800.000. De daadwerkelijke uitwerking van dit risico is onder meer afhankelijk van de uitwerking van de repressieve organisatie, zoals opgenomen in 'Dekkingsplan 2.0'. De gevolgen hiervan zijn eind 2017 bekend. Voor het geraamde tekort in 2017 is in de eigen begroting incidentele ruimte beschikbaar.

Openbaar meldsysteem

Uit onderzoek van het Veiligheidsberaad blijkt dat de rol van de veiligheidsregio's in het kader van het OMS herzien dient te worden. De conclusie van het onderzoek luidt dat er geen wettelijke basis is voor de wijze waarop veiligheidsregio's nu de regie voeren op het tot stand komen van OMS. Daarnaast wordt getwijfeld aan de wijze waarop kosten worden verhaald op de gebruikers van OMS. Uit ingewonnen juridisch advies blijkt dat, hoewel een redelijke overgangstermijn aan de orde is, de werkwijze op korte termijn zal moeten wijzigen. Dit betekent tevens dat de huidige begrote opbrengsten van € 210.000 op korte termijn komen te vervallen.

Deze risico's zullen de komende jaren bij ongewijzigd beleid leiden tot structurele wijzigingen in de budgettering. Aangezien voor deze risico's op het moment dat zij zich voordoen een structurele oplossing gevonden dient te worden, wordt hiervoor geen (incidentele) weerstandscapaciteit aangehouden.

Financiële kengetallen

Van de door de commissie BBV vastgestelde kengetallen hebben er vier betrekking op Veiligheidsregio Fryslân. Deze kengetallen zijn als volgt uitgewerkt:

Kengetallen	Jaarverslag 2015	Begroting 2016	Jaarverslag 2016
Netto-schuldquote	72,15%	74,00%	67,46%
Netto-schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	72,15%	74,00%	67,46%
Solvabiliteit	3,86%	3,67%	4,17%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0 %

Netto-schuldquote

De netto-schuldquote weerspiegelt het schuldenniveau van de organisatie ten opzichte van de exploitatie. Hoe hoger het getal, hoe groter de netto-schuld ten opzichte van het begrotingstotaal. In 2016 valt de netto-schuldquote gunstiger uit dan begroot, met name door het uitstel van investeringen en daarmee een lagere netto-schuld. Tevens is het totaal van de baten hoger dan in de begroting.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de organisatie kan voldoen aan haar financiële verplichtingen, en wordt berekend als het aandeel eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen (balanstotaal). In de in de nota's 'Weerstandsvermogen' en 'Reserves/voorzieningen' is vastgelegd dat de aangehouden reserves minimaal zijn. Anderzijds leiden de kapitaalintensieve activiteiten tot een hoge mate van externe financiering. De solvabiliteit is als gevolg van deze factoren laag. Door uitstel van investeringen is de solvabiliteit in 2016 iets beter dan begroot.

6.3. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid rondom het beheer van de gebouwen die Veiligheidsregio Fryslân in eigendom heeft. Met ingang van 2014 heeft de organisatie de volgende gebouwen in eigendom/beheer:

- het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg
- 65 Brandweerkazernes, waarvan 47 in eigendom
- 61 locaties voor JGZ, allen gehuurd
- het regionaal coördinatie centrum (RCC), ondergebracht bij de meldkamer

Voor de gebouwen in eigendom is het gewenste kwaliteitsniveau gesteld op niveau 3 (redelijk) van NEN 2767. Om deze kwaliteit te kunnen waarborgen zijn voor de eigendomslocaties meerjarige onderhoudsplanningen aanwezig. Bij de huurlocaties wordt gestreefd een vergelijkbaar kwaliteitsniveau vast te leggen in de huurovereenkomsten. Bij de nieuw afgesloten huurovereenkomsten met de gemeenten is dit ook zo geregeld, bij huur van derden in de meeste gevallen ook.

Bij de regionalisering zijn de budgetten voor de kazernes bepaald op basis van de van de gemeenten overgenomen locaties (huur of eigendom), gekoppeld aan het gewenste kwaliteitsniveau inclusief een budget voor beheer van het vastgoed. Daarnaast zijn in het kader van het project 'Samen naar één Brandweer' budgetten vastgesteld voor facilitaire kosten en nutsvoorzieningen.

Aangezien de kosten van groot onderhoud significant fluctueren over de jaren, is ervoor gekozen deze te egaliseren met behulp van een voorziening groot onderhoud. De stand van de voorziening per eind 2015 sloot niet goed aan bij de bijgewerkte onderhoudsplanning. Dit heeft geleid tot een extra dotatie in de onderhoudsvoorziening in 2016 waardoor de voorziening weer aansluit bij de meerjarige onderhoudsplanning.

De budgetten voor kapitaallasten zijn gebaseerd op het huidige areaal en op het prijspeil waarop de investeringen in het verleden door de gemeenten zijn gedaan. Indien gebouwen en installaties moeten worden vervangen tegen het huidige (c.q. toekomstige) prijspeil doet zich een tekort voor, dat in de loop der jaren zal oplopen tot maximaal € 700.000. Dit risico is, als onderdeel van het totale risico voor niet-geïndexeerde kapitaallasten van € 1,3 miljoen, gemeld in de kaderbrief 2018 en onderdeel van de risico's zoals geadresseerd bij 'Operatie Stofkam'.

Deel II Jaarrekening 2016

Veiligheidsregio Fryslân

7. Jaarrekening

7.1. Balans per 31 december 2016

ACTIVA	2016		2015	
Vaste activa				
Materiële vaste Activa				
Investerings met een economisch nut		51.524.718		52.085.758
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	426.616		280.384	
Rekening-courant verhouding met het Rijk	1.081.456		248.534	
Overige vorderingen	566.702		134.086	
		2.074.774		663.004
Liquide middelen		237.200		28.997
Overlopende activa				
Nog te ontvangen subsidies	214.836		116.862	
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	2.081.013		1.923.500	
		2.295.849		2.040.362
		56.132.541		54.818.121

PASSIVA	2016		2015	
Vaste passiva				
Eigen Vermogen				
Algemene reserve	1.600.000		1.600.000	
Bestemmingsreserves	908.735		1.237.373	
Nog te bestemmen resultaat	-166.194		-721.342	
		2.342.541		2.116.031
Voorzieningen				
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	245.793		483.562	
Voorzieningen ter egalisatie van lasten	656.187		463.476	
		901.980		826.507
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer				
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen		45.579.016		43.227.887
Vlottende passiva				
Vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar				
Banksaldi	0		1.440.630	
Overige schulden	5.531.680		5.103.282	
		5.531.680		6.543.912
Overlopende passiva				
Vooruitontvangen subsidies	475.028		557.181	
Overige nog te betalen en vooruitontvangen bedragen	1.302.296		1.546.603	
		1.777.324		2.103.784
		56.132.541		54.818.121

7.2. Programmarekening 2016 - deel 1

	Primitieve begroting			Begroting na 2e wijziging			Realisatie 2016			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil
Programma gezondheid										
Producten Zorg en Advies	5.833.568	2.655.837	-3.177.731							
Producten Jeugdgezondheidszorg	18.572.722	1.675.046	-16.897.676							
Pijler 1				11.889.107	135.509	-11.753.598	12.893.117	1.082.237	-11.810.880	-57.282
Pijler 2				7.916.072	3.473.151	-4.442.921	8.518.764	4.099.909	-4.418.855	24.066
Pijler 3				1.011.600	541.719	-469.881	1.368.978	851.097	-517.881	-48.000
Pijler 4				1.142.421	1.142.421	0	1.476.477	1.226.483	-249.994	-249.994
	24.406.290	4.330.883	-20.075.407	21.959.200	5.292.800	-16.666.400	24.257.336	7.259.726	-16.997.610	-331.210
Dekkingsmiddelen gezondheid										
Overige dekkingsmiddelen gezondheid	374.839	0	-374.839	0	0	0			0	0
Gemeentelijke bijdrage		20.450.246	20.450.246	0	16.666.400	16.666.400	0	16.666.400	16.666.400	0
	374.839	20.450.246	20.075.407	0	16.666.400	16.666.400	0	16.666.400	16.666.400	0
Reservemutaties gezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma gezondheid	24.781.129	24.781.129	0	21.959.200	21.959.200	0	24.257.336	23.926.126	-331.210	-331.210
Programma crisisbeheersing										
Producten Crisisbeheersing	4.601.662	230.957	-4.370.705	3.925.741	285.737	-3.640.004	3.989.743	328.458	-3.661.285	-21.281
Dekkingsmiddelen crisisbeheersing										
Rijksbijdrage BDuR	10.000	2.765.301	2.755.301	0	2.788.729	2.788.729	0	2.817.480	2.817.480	28.751
Gemeentelijke bijdrage	0	1.615.404	1.615.404	0	851.275	851.275	0	851.275	851.275	0
	10.000	4.380.705	4.370.705	0	3.640.004	3.640.004	0	3.668.755	3.668.755	28.751
Reservemutaties crisisbeheersing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma crisisbeheersing	4.611.662	4.611.662	0	3.925.741	3.925.741	0	3.989.743	3.997.213	7.470	7.470

7.2. Programmarekening 2016 - deel 2

	Primitieve begroting			Begroting na 2e wijziging			Realisatie 2016			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil
Programma brandweer										
Producten brandweer	37.434.172	1.229.075	-36.205.097	30.627.411	781.132	-29.846.279	31.037.444	1.150.963	-29.886.481	-40.202
Projecten brandweer				1.001.846	399.000	-602.846	693.206	372.623	-320.583	282.263
Dekkingsmiddelen brandweer										
Rijksbijdrage BDuR	4.839	5.135.559	5.130.720	0	5.179.067	5.179.067	0	5.232.462	5.232.462	53.395
Gemeentelijke bijdrage	0	31.074.377	31.074.377	0	24.667.308	24.667.308	0	24.667.308	24.667.308	0
	4.839	36.209.936	36.205.097	0	29.846.375	29.846.375	0	29.899.770	29.899.770	53.395
Reservemutaties brandweer	0	0	0	0	602.750	602.750	0	312.138	312.138	-290.612
Totaal programma brandweer	37.439.011	37.439.011	0	31.629.257	31.629.257	0	31.730.650	31.735.494	4.844	4.844
Programma organisatie										
Organisatie-overhead				11.385.605	209.56	-11.176.044	11.583.013	563.116	-11.019.897	156.147
Onvoorzien				500.000	0	-500.000	500.000	0	-500.000	0
Dekkingsmiddelen organisatie										
Gemeentelijke bijdrage					11.656.044	11.656.044		11.656.044	11.656.044	0
Reservemutaties organisatie					20.000	20.000		16.555	16.555	-3.445
Totaal programma organisatie				11.885.605	11.885.605	0	12.083.013	12.235.715	152.702	152.702
Totaal VRF	66.831.802	66.831.802	0	69.399.803	69.399.803	0	72.060.742	71.894.548	-166.194	-166.194

7.3. Waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen

De jaarrekening 2016 van Veiligheidsregio Fryslân is opgesteld in overeenstemming met het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten' (BBV) en de nadere aanwijzingen in de 'Financiële verordening van Veiligheidsregio Fryslân'.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa betreffen uitsluitend investeringen met een economisch nut. De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs of vervaardigingprijs, verminderd met lineaire afschrijvingen. Eventueel wordt rekening gehouden met een restwaarde.

Activa met een verkrijgingprijs van minder dan € 10.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatst genoemde worden altijd geactiveerd.

De afschrijvingstermijnen zijn in 2016 aangepast, aangezien de tot dat moment gehanteerde termijnen niet altijd goed aansloten bij de technische levensduur van de activa. Daarnaast was in het beleid niet voor alle gehanteerde soorten activa een termijn vastgelegd. Deze wijziging is door het Dagelijks Bestuur vastgesteld als wijziging van de bijlage bij de financiële verordening.

Voor de verschillende categorieën van activa worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

50 jaar	bedrijfsgebouwen
30 jaar	adempluchtflessen
25 jaar	BZK-materieel, zoals haakarmbakken
20 jaar	renovatie, restauratie en verbouwing van bedrijfsgebouwen, technische installaties in bedrijfsgebouwen, voorzieningen aan terreinen, containers, redvoertuigen
16 jaar	tankautospuiten inclusief standaardbepakking
15 jaar	hulpverleningsvoertuigen, vaartuigen, noodaggregaat, apparatuur TBC
12 jaar	brandweervoertuigen (beroepskorps)
10 jaar	overig brandweermaterieel, dienstauto's, PM-wagens, ademluchtapparatuur, röntgentoestel
8 jaar	inventaris tankautospuit, redgereedschap
7 jaar	OVD-voertuigen, heftrucks, persoonlijke beschermingsmiddelen brandweer
6 jaar	alarmeringsmiddelen portofoons
5 jaar	overige medische apparatuur, PSU GHOR functionarissen, overige kantoorinventaris, gebruikerssoftware, werkplek automatisering, telefooncentrale (incl. vaste telefoons)
4 jaar	explosiemeters en warmtebeeldcamera's
3 jaar	systeem soft- en hardware, mobiele telefoons, tablets
niet	gronden en terreinen

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen historische kostprijs. Bij de vorderingen wordt rekening gehouden met noodzakelijk geachte waarderingscorrecties in verband met oninbaarheid.

Voorzieningen

De voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde.

Overige activa en passiva

Alle overige posten in de balans worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Baten en lasten

De baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Baten worden slechts in aanmerking genomen voor zover zij gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen worden niet in de balans opgenomen. De lasten die hieruit voortvloeien worden onder de bedrijfslasten verantwoord.

7.4. Toelichting op de balans

	Saldo 1/1	Investerings	Desinvestering	Afschrijvingen	Saldo 31/12
Gronden en terreinen	1.084.420	-	-	7.281	1.077.139
Bedrijfsgebouwen	25.290.754	836.739	104.611	685.412	25.337.470
Vervoermiddelen	13.640.316	879.358	-	1.431.570	13.088.104
Machines, apparaten, installaties	5.954.161	434.621	6.429	516.219	5.866.134
Overige activa	5.561.096	2.349.938	9.502	1.891.384	6.010.148
	51.530.747	4.500.656	120.542	4.531.866	51.378.995
Investerings in uitvoering	555.011	145.723	555.011	-	145.723
Totaal	52.085.758	4.646.379	675.553	4.531.866	51.524.718

De belangrijkste investeringen in materiële vaste activa betreffen:

Nieuwbouw kazerne Lemmer	€	950.000
MCU voertuig	€	453.000
Ademlucht apparatuur	€	880.000
Meubilair en inventarissen	€	310.000
Inventaris tankautosputten	€	275.000

Uitzettingen met een looptijd van korter dan 1 jaar

Schatkistbankieren

Veiligheidsregio Fryslân neemt deel aan verplicht schatkistbankieren. Hiertoe is een overeenkomst afgesloten met het Rijk en worden overtollige tegoeden aangehouden in de schatkist.

De veiligheidsregio mag tot een bedrag van € 502.000 buiten de schatkist aanhouden.

Per kwartaal was dit saldo gemiddeld als volgt:

Eerste kwartaal	€	212.880
Tweede kwartaal	€	289.422
Derde kwartaal	€	293.542
Vierde kwartaal	€	291.670

Het drempelbedrag is derhalve in 2016 niet overschreden.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn als volgt te specificeren:

Nog te ontvangen subsidiebedragen	€	214.836
Vooruitbetaalde bedragen	€	842.644
Overige nog te ontvangen bedragen	€	1.238.369
		€ 2.295.849

Nog te ontvangen subsidiebedragen

	Saldo 1/1	Voorschotten	Gemaakte kosten	Saldo 31/12
Impuls omgevingsveiligheid	62.921	154.421	306.336	214.836
Brandveilig leven	37.773	37.773	0	0
Zorgopleiding 2e tranche	16.167	16.168	0	0
Totaal	116.862	208.362	306.336	214.836

Impuls omgevingsveiligheid: Het Ministerie van Infrastructuur en Milieu stelt voor de jaren 2015 tot en met 2018 een subsidie beschikbaar voor het verbeteren van de taken rondom omgevingsveiligheid. Veiligheidsregio Fryslân heeft over 2016 een bedrag van € 366.000 beschikbaar. In dit bedrag zijn de beschikkingen voor de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe meegenomen. Veiligheidsregio Fryslân vervult hierin een kassiersfunctie voor de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe.

In totaal is er in 2016 voor Fryslân een bedrag van € 139.362 gependeed voor taken die vallen onder de subsidieregeling. In Fryslân heeft dat geresulteerd in ondersteuning aan het bevoegd gezag in zo'n 170 producten. Daarnaast zijn projecten uitgevoerd samen met Veiligheidsregio's Drenthe en Groningen om de onderlinge samenwerking te verbeteren. Het bedrag dat door Groningen en Drenthe in 2016 is besteed aan de subsidieregeling bedroeg respectievelijk € 102.675 en € 64.299.

Eigen vermogen

Het verloop van de reserves is als volgt:

	1-1-2016	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2016
Algemene reserve	1.600.000	0	0	1.600.000
Bestemmingsreserves				
Rechtspositie	85.621	0	16.555	69.121
Gezondheidsmonitors	47.752	0	0	47.752
Cultuur en leiderschap	219.000	0	0	219.000
Beleidsplan brandweer	885.000	0	312.138	572.862
	1.237.373	0	328.638	908.735
Totaal eigen vermogen	2.837.373	0	328.638	2.508.735

Algemene reserve

Volgens de nota 'Weerstandvermogen' is de algemene reserve gemaximeerd op € 1,6 miljoen. Deze is onderdeel van de incidentele weerstandscapaciteit en gebaseerd op het risico van structureel wegvallen van maatwerk- en overige aanvullende dienstverlening. Dit risico heeft zich in 2016 niet voorgedaan.

Rechtspositie

De reserve rechtspositie is gevormd voor de kosten van medewerkers waarvoor een wachtgeldregeling is afgesproken en medewerkers met ingegane FPU. Aangezien de laatstgenoemde categorie in 2014 is vervallen, is het restant van het saldo bedoeld voor de resterende wachtgelders. Naar verwachting zal de reserve eind 2020 op nihil uitkomen.

Gezondheidsmonitors

Door de GGD worden in een vierjaarlijkse cyclus verschillende gezondheidsmonitors uitgevoerd. Gelet op ontwikkelingen in het sociaal domein is besloten om deze monitors dusdanig uit te zetten dat uitkomsten op gebiedsniveau beschikbaar komen. De lasten voor het uitvoeren van de gezondheidsmonitors op gebiedsniveau variëren van € 75.000 tot € 160.000. De reserve 'Gezondheidsmonitors' is gevormd om de lasten van de verschillende monitors te egaliseren.

Cultuur en leiderschap

In 2015 is gestart met een traject 'Cultuur en leiderschap' waarin werknemers worden begeleid in de groei naar resultaatgericht werken. Het beschikbare budget voor de gehele projectperiode is € 300.000. In 2016 is voor € 40.000 besteed, de onttrekking van de reserve was echter nog niet als begrotingswijziging vastgesteld. Daarom wordt in de resultaatbestemming voorgesteld € 40.000 te onttrekken aan de reserve.

Beleidsplan brandweer

Vanuit het beleidsplan van de brandweer is een aantal projecten opgestart die moeten bijdragen aan het verhogen van de kwaliteit van de brandweezorg. Deze projecten hebben een looptijd tot en met 2017. In 2016 waren uitgaven begroot van € 603.000, hiervan is € 312.000 gerealiseerd. De resterende projecten (met een geraamde besteding van € 573.000) komen tot uitvoering in 2017.

Voorzieningen

	1-1-2016	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2016
Verplichtingen, verliezen, risico's				
Voorziening opgebouwde spaaruren	183.162	0	0	183.162
Voorziening sociaal plan SN1B	300.400	0	237.769	62.631
	483.562	0	237.769	245.793
Egalisatie van lasten				
Groot onderhoud Harlingertrekweg	59.181	42.150	0	101.331
Groot onderhoud brandweerkazernes	283.764	419.000	147.908	554.856
	342.945	461.150	147.908	656.187
Totaal voorzieningen	826.507	461.150	385.677	901.980

Voorziening opgebouwde spaaruren

In het verleden konden medewerkers (op grond van de op dat moment geldende CAR/ UWO) van de toenmalige HVD Fryslân en van verschillende thuiszorgorganisaties verlofuren sparen op basis van een spaarcontract. De gespaarde verlofuren kunnen in de toekomst door medewerkers worden aangewend om langdurig verlof op te nemen. De mogelijkheid om extra verlof te sparen is enige jaren geleden beëindigd, met als gevolg dat er geen nieuwe spaarcontracten bijkomen. De voorziening is bedoeld voor afwikkeling van het aantal uren dat is gespaard. In 2016 is de indexering van de uurtarieven ongeveer even hoog als de waarde van de opgenomen uren.

Voorziening sociaal plan SN1B

In 2013 is in het kader van de regionalisering deze voorziening gevormd voor garantiesalarissen en tegemoetkomingen in de reiskosten, zoals afgesproken in het sociaal plan 'Samen naar één Brandweer'. Het budget voor salarisgaranties had een looptijd tot en met 2016, het restant is vrijgefallen. Het eindsaldo bevat dan ook alleen nog de tegemoetkomingen voor de reiskosten voor 2017 en 2018.

Groot onderhoud Harlingertrekweg

Uit het meerjaren onderhoudsplan voor het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg blijkt een gemiddelde last voor groot onderhoud van € 42.000 per jaar. Voor de egalisatie van deze lasten is een voorziening gevormd. De stand van de voorziening sluit aan met het meerjaren onderhoudsplan.

Groot onderhoud brandweerkazernes

Als onderdeel van de regionalisering zijn 45 brandweerkazernes in eigendom overgenomen van de Friese gemeenten. Tijdens het overnameproces is voor elk van deze gebouwen een meerjaren onderhoudsplan opgesteld. Hieruit blijkt voor de eigendomskazernes een jaarlijkse onderhoudslast van in totaal € 655.000, waarvan € 419.000 groot onderhoud. Ter egalisatie van deze lasten is een onderhoudsvoorziening gevormd. De stand van de voorziening sluit aan op het meerjaren onderhoudsplan.

Langlopende schulden

Alle langlopende schulden zijn betrokken bij de Bank Nederlandse Gemeenten.
Het verloop is als volgt:

Stand per 1 januari 2016	€	43.227.887
Nieuw aangetrokken	€	6.000.000
Reguliere aflossingen	€	3.648.871
Stand per 31 december 2015	€	45.579.016

De rentelast die in 2016 is gemoeid met de langlopende leningen bedraagt € 1.302.014.

Overlopende passiva

Vooruitontvangen subsidies	€	475.028
Overlopende rente	€	510.095
Overige overlopende passiva	€	792.201
	€	1.777.324

Vooruitontvangen subsidiebedragen

	Saldo 1/1	Voorschotten	Besteed/betaald	Saldo 31/12
LFR Haakarmbakken	151.835	0	15.984	119.870
Seker en Sûn	157.800		75.470	82.330
Escalatiepool	237.835	469.980	585.228	122.587
Opvoedpunt	9.711	201.292	191.435	19.568
Pilot IZB BMRO	0	69.299	2.175	67.124
AIO 2 ^e tranche	0	285.759	238.191	47.568
	557.181	1.026.330	1.108.483	475.028

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De niet uit de balans blijvende verplichtingen hebben betrekking op:

- Het 'Samenwerkingsconvenant Meldkamer Noord-Nederland' met de politieregio's en veiligheidsregio's Groningen, Fryslân en Drenthe inzake het gezamenlijke beheer van de meldkamers voor ambulancezorg, brandweer, politie en de 'Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen' te Drachten (de Meldkamer Noord-Nederland). Op grond van dit convenant komt 25% van de gezamenlijke kosten voor rekening van de brandweerkolom. Binnen de brandweerkolom worden de kosten vervolgens op basis van inwoneraantallen over de regio's verdeeld.
- Het 'Convenant Werkgeverschap voor brandweerpersoneel Meldkamer Noord-Nederland' met de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe betreffende het formele werkgeverschap van het brandweerpersoneel in de Meldkamer Noord-Nederland. Op grond van dit convenant draagt Veiligheidsregio Fryslân voor ongeveer 38% bij in de gezamenlijke kosten van het brandweerpersoneel.
- Huurcontracten die zijn aangegaan voor de hoofd-, team- en consultatiebureau-locaties jeugdgezondheidszorg, brandweerkazernes en een aantal overige locaties. De diverse contracten hebben verschillende looptijden, wat resulteert in een jaarlijkse verplichting van € 1,3 miljoen per jaar. verplichtingen voor auto's van € 31.000.
- De verplichting met betrekking tot het saldo vakantiedagen is in overeenstemming met het BBV niet opgenomen in de balans, aangezien zij een meerjarig gelijkblijvend volume kent. De waarde van de openstaande verlofdagen bedraagt € 1.200.000. Het opgebouwde vakantiegeld is in 2016 opgenomen op de balans gezien de invoering van het IKB.

7.5. Toelichting op de programmarekening

Totstandkoming begroting na wijzigingen

Tegelijk met de eerste bestuursrapportage is de tweede begrotingswijziging voor 2016 vastgesteld. Dit is tevens de definitieve begroting. Ten opzichte van de primitieve begroting zijn de volgende wijzigingen aangebracht:

- **Eerste wijziging:** extra lasten IKB, verhoging cao, overschot op kapitaallasten. De gemeentelijke bijdrage is hierbij verhoogd met € 701.000.
- **Tweede wijziging:** doorvoeren van begroting 2.0 voor 2016, onder meer het vormen van een programma Organisatie.

Programma Gezondheid

Het programma Gezondheid sluit 2016 af met een negatief resultaat van € 331.210. Dit resultaat is als volgt opgebouwd uit de vier pijlers van de GGD:

Pijler 1	Monitoring, signalering en advies	€ -57.282
Pijler 2	Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	€ 24.066
Pijler 3	bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises	€ -48.000
Pijler 4	Toezicht houden	€ -249.994
Totaal		€ -331.210

Voor de omschakeling naar resultaatverantwoordelijke teams heeft het bestuur ingestemd met extra personele inzet waarmee in de begroting 2016 geen rekening is gehouden. Uitgangspunt hierbij is dat met de extra inzet een bedrag van ongeveer € 350.000 gemoeid is. De kosten samenhangend met de extra inzet voor teamontwikkeling zijn verantwoord onder de lasten per pijler. In het vervolg worden per pijler de belangrijkste oorzaken van het resultaat geduid.

Pijler 1 - Monitoring, signalering en advies

Voor het onderdeel jeugdgezondheidszorg (JGZ) binnen deze pijler is sprake van een nadelig resultaat van ongeveer € 174.000. Het nadelig resultaat is een gevolg van het voldoen aan het landelijk professioneel kader (veldnormen voor JGZ) met het oog op het leveren van verantwoorde zorg. Bij 'Operatie Stofkam' is reeds gemeld dat JGZ niet geheel voldoet aan de landelijke normen. Daarnaast is het nadelige resultaat een gevolg van de extra inzet voor teamontwikkeling.

In 2016 is de gezondheidsmonitor 19-64 / 65+ uitgezet. Deze gezondheidsmonitor is dusdanig opgezet dat op gebiedsniveau uitspraken kunnen worden gedaan. De werkelijke kosten voor het uitvoeren de gezondheidsmonitor zijn daardoor in 2016 hoger dan begroot. Bij 'Operatie Stofkam' is naar voren gekomen dat voor het uitvoeren van gezondheidsmonitors op gebiedsniveau structureel € 100.000 extra nodig is voor uitvoeringskosten. De hogere kosten worden in 2016 overigens gedeeltelijk gecompenseerd door extra opbrengsten i.v.m. met lokaal maatwerk (zoals startfoto's in het kader van GIDS). Per saldo is er sprake van een nadeel van ongeveer € 50.000 voor epidemiologie.

Door het uitvoeren van extra maatwerk zijn de baten binnen deze pijler ongeveer € 947.000 hoger dan begroot. Het extra maatwerk betreft o.a. de inzet voor REC Harlingen en extra opdrachten gezondheidsbevordering. Voorbeelden van extra opdrachten gezondheidsbevordering zijn JOGG regisseur (meerdere gemeenten), Gezonde School, Nuchtere Fries, Jeugdimpuls, etc. Onder verrekening van de meerkosten als gevolg van het extra maatwerk resteert een positief resultaat van ongeveer € 117.000.

Pijler 2 - Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

De uitvoering van de meer individueel gerichte werkzaamheden van de jeugdgezondheidszorg zoals stevig ouderschap en integrale vroeghulp vormen onderdeel van pijler 2. Evenals bij pijler 1 is ook hier sprake van een nadelig resultaat met vergelijkbare oorzaken. Het nadelig resultaat bedraagt ongeveer € 75.000.

Bij de uitvoering van de publieke gezondheidszorg asielzoekers is in 2016 sprake van een tekort van ongeveer € 33.000. Ten opzichte van een voordelig resultaat in 2015 van € 136.000. Het tekort in 2016 hangt samen met een aantal incidentele uitgaven, zoals de digitalisering van kinddossiers en de inrichtingskosten voor de nieuwe locaties in Balk en Sneek.

Voor reizigersvaccinatie geldt dat 2016 een positief jaar was. Het aantal consulten en vaccinaties is toegenomen. Naast deze toename heeft ook het in beperkte mate invullen van de achterwacht arts geleid tot een voordelig resultaat van € 150.207. Met name de beschikbaarheid van de achterwacht arts vormt een aandachtspunt binnen de infectieziektebestrijding in brede zin. In 2017 zal gezocht worden naar een oplossing voor de beschikbaarheid van de achterwacht arts.

Pijler 3 - Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises

Het negatieve resultaat bij pijler 3 wordt veroorzaakt door het tekort op de uitvoering van forensische geneeskunde. Enerzijds hangt dit samen met een tariefstelling die niet actueel is en anderzijds met de aan forensisch geneeskunde toegerekende formatie arts. Voor de tariefstelling geldt dat deze voor 2017 is geactualiseerd rekening houdend met het effect van de mogelijke aanbesteding door de politie. In het kader van deze verwachte aanbesteding zal in 2017 de kostenstructuur en de toerekening van formatie nader worden onderzocht.

Pijler 4 - Toezicht houden

Deze pijler betreft de uitvoering van de inspecties kinderopvang op grond van de 'Wet kinderopvang'. In de begroting is bij dit product rekening gehouden met een dekking voor overhead van ongeveer € 514.000. De gerealiseerde dekking bij dit product voor overhead bedraagt € 267.004. Het verschil tussen de begrote en gerealiseerde dekking voor overhead verklaart het negatieve resultaat binnen deze pijler. Een en ander is conform de uitkomsten van 'Operatie Stofkam', waarbij één van de uitkomsten was dat er bij de inspecties kinderopvang sprake is van een mismatch tussen begrote baten en lasten (onrealistisch begrote dekking voor overhead).

Programma Crisisbeheersing

Gezien de beperkte afwijking wordt deze niet toegelicht.

Programma Brandweer

Afwijkingen ten opzicht van de begroting

Resultaat Brandweer 2016 € **4.844**

opbouw:

Vakbewaam worden	€	-399.581
Vrijwilligersvergoeding	€	-255.294
Meldkamer Noord Nederland	€	129.050
Verkoop activa	€	113.471
Vrijval voorziening sociaal plan	€	49.500
Overig	€	117.710
Algemene dekkingsmiddelen	€	53.395

Subtotaal producten/projecten Brandweer € **53.395**

Huisvesting brandweer	€	-128.407
Stofkam: wijziging afschrijvingstermijnen	€	440.000
Stofkam: dotatie onderhoudsvoorziening	€	-115.000

Totaal Resultaat Brandweer 2016 € **4.844**

Het totaal resultaat van de Friese brandweer komt in 2016 uit op € 4.844 positief. In respectievelijk de 4-maands en 8-maands bestuursrapportage was het de verwachting uit te komen op € 200.000 negatief. Door de toerekening van huisvesting brandweer vanuit bedrijfsvoering en de resultaten uit 'Operatie Stofkam' komt het resultaat uit op € 4.844.

Vakbekwaamheid

Het budget wordt met € 399.581 overschreden, inclusief de extra uitbetaalde oefeningen aan vrijwilligers. Dit is in lijn met het beeld wat, met betrekking tot de verwachte uitzetting op vakbekwaam worden, op 17 maart 2016 is gedeeld in de Bestuurscommissie Veiligheid.

Vrijwilligersvergoeding

De totale overschrijding op de post vrijwilligersvergoeding is € 255.294. Vrijwilligers worden actief betrokken bij de regionale organisatie via bijvoorbeeld projectgroepen en klankbordgroepen. Daarnaast zijn reisbewegingen in regionaal verband gewijzigd, wat ook resulteert in een toename van de vrijwilligersvergoeding. Bovenstaande leidt tot een tekort op de begroting en komt overeen met het risico zoals deze in 'Operatie Stofkam' is benoemd.

Meldkamer Noord Nederland

De kosten voor de Meldkamer vallen dit jaar incidenteel lager uit vanwege meevallende resultaten van de meldkamerorganisatie. Gezien de landelijke ontwikkelingen rondom de Meldkamer is er vooralsnog geen aanleiding het structurele budget te verlagen.

Verkoop Activa

In 2016 zijn een aantal afgeschreven activa, waaronder een aantal tankautospuiten, verkocht voor totaal € 128.407.

Vrijval voorziening sociaal plan brandweer

In het kader van de regionalisering is deze voorziening in 2013 gevormd voor garantiesalarissen en tegemoetkomingen in de reiskosten, zoals afgesproken in het sociaal plan 'Samen naar één Brandweer'. Gedurende de looptijd tot eind 2016 is de voorziening bijgesteld naar aanleiding van herplaatsing van garantiekandidaten en de effecten van de nieuwe cao. Het resterende saldo van de voorziening op 31 december 2016 ad € 49.500 is vrijgevallen.

Overig

Het resultaat op de overige posten is € 117.710 positief, voornamelijk incidenteel.

Algemene dekkingsmiddelen

De afrekening van de brede doeluitkering 2016 was € 82.395 hoger dan geraamd vanwege loon- en prijscompensatie. Hiervan heeft 65% betrekking op het programma Brandweer.

Huisvesting Brandweer

Het reguliere resultaat op huisvesting brandweer is € 17.407 negatief. Vanwege het vervallen van de kantoorfunctie van de kazerne in Oosterwolde en een structureel goedkopere oplossing daarvoor in Heerenveen, is de verbouwing van deze kantoorfunctie ineens afgeboekt ad € 111.000.

Wijziging afschrijvingstermijnen

In 'Operatie Stofkam' zijn een aantal afschrijvingstermijnen met terugwerkende kracht tot 1 januari 2016 aangepast. Dit levert voor de brandweer een incidenteel voordeel op van € 440.000.

Dotatie onderhoudsvoorziening

In 'Operatie Stofkam' is geconcludeerd dat het opnieuw schouwen van de gebouwen heeft geleid tot een nieuw onderhoudsplan. Hieruit bleek dat de huidige middelen niet voldoende zijn om de gebouwen op het afgesproken niveau 3 van NEN 2767 te houden. Een structurele uitzetting is nodig om het onderhoudsniveau op peil te houden. Voor 2016 is een extra storting benodigd van € 115.000.

Programma organisatie

Afwijkingen ten opzicht van de begroting

Resultaat Organisatie 2016	€	152.702
<i>opbouw:</i>		
Stofkam: wijziging afschrijvingstermijnen	€	50.000
Stofkam: dotatie onderhoudsvoorziening	€	-18.000
Nagekomen baten pensioenpremies 2014-2015	€	25.000
Hogere vooraf trek BTW op belaste activiteiten	€	54.000
Overig	€	41.702
Totaal Resultaat Organisatie 2016	€	152.702

Het resultaat van het programma Organisatie komt uit op € 152.702 positief in 2016. Een deel van het resultaat (€ 32.000) vloeit voort uit 'Operatie Stofkam' waarbij de afschrijvingstermijnen over 2016 zijn aangepast en het onderhoudsplan voor het gebouw aan de Harlingertrekweg in Leeuwarden is geactualiseerd.

Daarnaast zijn in 2016 de opbrengsten van BTW belaste activiteiten hoger dan begroot. Hierdoor is de vooraf trek BTW hoger met een positief resultaat van € 54.000 als gevolg.

Algemene dekkingsmiddelen en financiering

Rijksbijdrage BDUR

De bijdrage uit de 'Brede Doeluitkering Rampenbestrijding' was begroot op € 8,0 miljoen, gebaseerd op de decembercirculaire 2015. Uiteindelijk valt de uitkering € 82.000 hoger uit door achteraf toegekende prijscompensatie.

Financiering

De begroting voor 2016 is gebaseerd op een rekenrente van 3%, de gemiddelde rente op de leningportefeuille komt uit op 2,85%. Het voordeel op de financiering van € 160.000 is in de eerste begrotingswijziging verrekend met de gemeentelijke bijdrage. De realisatie van de betaalde rente is conform gewijzigde begroting.

Bijdrage in het nadelig saldo

De bijdrage in het nadelig saldo is conform de gewijzigde begroting geïnd bij de deelnemende gemeenten.

Benutting van de post onvoorzien

De post onvoorzien was voor 2016 begroot op € 500.000 en is na vorming van het programma organisatie aldaar ondergebracht. Conform de nota 'Weerstandsvermogen' is de post in 2016 alleen besteed aan kosten van personele fricties, waaronder bovenformatieven en ww-verplichtingen.

Incidentele baten en lasten

Het resultaat over 2016 bestaat grotendeels uit incidentele effecten. Onderstaand zijn de belangrijkste incidentele baten en lasten opgenomen:

Lasten IKB	€	100	N
Afwaardering kazerne Oosterwolde	€	110	N
Boekwinst verkoop brandweerauto's	€	80	V
Organisatie-aanpassing GGD	€	190	N

WNT-verantwoording

Volgens de definitie uit de wet worden bij Veiligheidsregio Fryslân de leden van het algemeen bestuur, de leden van het dagelijks bestuur en de algemeen directeur aangemerkt als topfunctionaris. Voor 2016 gaat het om de volgende personen:

Toezichhoudende topfunctionarissen:

Algemeen Bestuur

Achtkarspelen	Gerbrandy	Leeuwarderadeel	Boertjens
Ameland	De Hoop	Littenseradiel	Liemburg
Dantumadiel	Heldoorn	Menameradiel	Van Mourik
De Fryske Marren	Aalberts / Veenstra	Ooststellingwerf	Oosterman
Dongeradeel	Waanders	Opsterland	Van Selm
Ferwerderadiel	Van den Berg	Schiermonnikoog	Stellingwerf
Franekeradeel	Van Zuijlen	Smallingerland	Van Bekkum
Harlingen	Sluiter	Súdwest-Fryslân	Apotheker
Heerenveen	Van der Zwan	Terschelling	Wassink
Het Bildt	Krol	Tytsjerksteradiel	Ter Keurs / Mansveld
Kollumerland	Bilker	Vlieland	Schokker
Leeuwarden	Crone	Weststellingwerf	Van Klaveren

Dagelijks Bestuur

Voorzitter	Crone
Plv. voorzitter	Apotheker
Lid	Van Bekkum
Lid	Fokkema
Lid	Maasbommel

De leden van het Algemeen en Dagelijks Bestuur ontvangen voor deze functie geen vergoeding van Veiligheidsregio Fryslân.

bedragen x € 1

Functie(s)	W. K. Kleinhuis
• Duur dienstverband in 2016	Algemeen directeur 1/1 - 31/12
• Omvang dienstverband (in fte)	1,0
• Gewezen topfunctionaris?	Nee
• (Fictieve) dienstbetrekking?	Ja
• Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	Nvt

Bezoldiging

Beloning	€	131.267
Belastbare onkostenvergoedingen	€	0
Beloningen betaalbaar op termijn	€	16.746
Totaal bezoldiging	€	148.013
Toepasselijk WNT-maximum	€	179.000
Motivering indien overschrijding: zie	€	Nvt
Totale bezoldiging 2015	€	145.337

Deel III Overig

Veiligheidsregio Fryslân

8. Overige gegevens

8.1. Controleverklaring

8.2. Voorgestelde resultaatbescherming

Het Dagelijks Bestuur stelt voor het negatieve resultaat over het boekjaar 2016 van € 166.194 als volgt te bestemmen:

Resultaat voor bestemming	€	166.194
Onttrekking van de reserve cultuur en leiderschap	€	40.000 (programma Organisatie)
In rekening te brengen	€	126.194

En stelt daarmee voor € 126.194 in rekening te brengen bij de deelnemende gemeenten, in overeenstemming met artikel 32, lid 2 van de gemeenschappelijke regeling.

Indien ongewijzigd vastgesteld zal het resultaat per programma worden verrekend volgens de voor 2016 voor het betreffende programma geldende verdeelsleutel voor de gemeentelijke bijdragen.

8.3. Vaststelling

Hiermee verklaart het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden dat het jaarverslag en de jaarrekening 2016 van de gemeenschappelijke regeling zijn opgemaakt in overeenstemming met het ter zake vastgestelde "Besluit Begroting en Verantwoording".

Het jaarverslag en de jaarrekening 2016 zijn op 13 juli 2017 vastgesteld door het algemeen bestuur.

Voorzitter

Secretaris

De heer drs. F.J.M. Crone

De heer W.K. Kleinhuis

8.4. Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking SiSa - d.d. 10 januari 2017				
J&V	A2	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR) Besluit veiligheidsregio's artikelen 8.1, 8.2 en 8.3 Veiligheidsregio's	Besteding (jaar T)	
			<i>Aard controle R Indicatornummer: A2/01</i>	
			€ 34.106.118	

A decorative graphic on the left side of the page features a vertical stack of four light blue circular icons. From top to bottom, the icons represent: a person with signal waves, a stethoscope, a shield with a heartbeat line, and a castle tower. These icons are connected by thin, light blue lines to a larger, faint circular background. On the far left, there is a dark blue rounded rectangle and a red circle.

Programmabegroting 2018

Veiligheidsregio Fryslân

Voorwoord

Politiek gezien staat er het nodige te gebeuren in 2018. Landelijk merken we de eerste effecten van de nieuwe regering. Regionaal is de vorming van de nieuwe gemeente Waadhoeke een feit, wat effect heeft op 7 gemeenten. En gemeenten die door de herindeling nog geen verkiezingen hebben gehad, krijgen deze alsnog in maart 2018.

Er verandert bestuurlijk dus veel. Veiligheidsregio Fryslân wil in deze periode onveranderd de stabiele partner voor Friese gemeenten zijn. In deze begroting delen we onze plannen voor het komende jaar en laten we zien hoe we dit doen.

Onze missie is een zo groot mogelijke bijdrage leveren aan een veilig en gezond Fryslân. Of het nu om brand, infectieziekte of crisis gaat: we proberen zoveel mogelijk incidenten, slachtoffers en schade te voorkomen. En doet zich tóch een incident voor, dan helpen we om de schade te beperken.

De afgelopen jaren hebben we als veiligheidsregio geïnvesteerd in het vergroten van het omgevingsbewustzijn van de organisatie. Door regelmatig de vraag te stellen 'Wanneer hebben we het goed gedaan?' verbeterden we onze dienstverlening. Niet alleen op effectiviteit, maar ook op klantvriendelijkheid.

Dit is ook merkbaar in de opzet van de begroting. Vorig jaar werden in de 'Programmabegroting 2017' zichtbare verbeteringen doorgevoerd, zoals het formuleren van outcome en output doelen. In deze begroting zijn deze doelen verder uitgewerkt en gespecificeerd. De begroting is daardoor niet alleen een informatief document, maar een instrument om uw kaderstellende en toetsende rol te kunnen vervullen.

Ook geeft het ons als veiligheidsregio richting om de beschikbare middelen zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten. Wij zijn immers van en voor de gemeenten en worden gefinancierd door publiek geld. Dit brengt de verantwoordelijkheid met zich mee om zorgvuldig met budgetten om te gaan.

Vandaar ook, dat het aantal beleidsmatige uitzettingen in de begroting zeer beperkt zijn. De grootste kostenposten zijn gelijk aan die waar gemeenten ook mee te maken hebben. Een stijging van de cao en de inflatie zijn onvermijdelijk. De overige ontwikkelingen, zoals het investeren in het bestrijden van infectieziekten, arbeidshygiëne bij de brandweer en brandveilig leven, dragen ontegenzeggelijk bij aan een veiliger en gezonder Fryslân.

Uiteraard houden wij de landelijke en regionale ontwikkelingen nauw in de gaten. De 'Omgevingswet' valt daarbij het meest in het oog. Veiligheid en gezondheid zijn belangrijke aspecten bij ruimtelijke vraagstukken. Thema's waarin Veiligheidsregio Fryslân dé expert is en wij van grote waarde kunnen zijn voor de Friese gemeenten.

Hartelijke groet,

Het Dagelijks Bestuur

Inhoudsopgave

1. Algemeen	4
1.1 Meerjarenbeleidsplannen	4
1.2 Meerjarig financieel kader	4
2. Programmaplan Gezondheid	6
2.1 Doel van het programma	6
2.2 De pijlers en speerpunten van GGD Fryslân	7
2.3 Resultaten in 2018	8
2.4 Investerings in 2018	10
2.5 Feiten en cijfers programma Gezondheid	10
3. Programmaplan Crisisbeheersing	14
3.1 Doel van het programma	14
3.2 De speerpunten van Crisisbeheersing	14
3.3 Resultaten in 2018	15
3.4 Investerings in 2018	16
3.5 Feiten en cijfers programma Crisisbeheersing	17
4. Programmaplan Brandweer	21
4.1 Doel van het programma	21
4.2 De speerpunten van Brandweer Fryslân	21
4.3 Resultaten in 2018	24
4.4 Investerings in 2018	26
4.5 Feiten en cijfers programma Brandweer	26
5. Programmaplan Organisatie	30
5.1 Doel van het programma	30
5.2 De speerpunten van Bedrijfsvoering	30
5.3 Resultaten in 2018	31
5.4 Investerings in 2018	32
5.5 Feiten en cijfers programma Organisatie	33
6. Algemene dekkingsmiddelen	37
7. Paragrafen	38
7.1 Financiering	38
7.2 Weerstandsvermogen	39
7.3 Bedrijfsvoering	42
7.4 Onderhoud kapitaalgoederen	42
8. Financiële begroting	44
8.1 Overzicht van baten en lasten	44
8.2 Financiële positie	47
Bijlage 1: Bijdrage per gemeente 2018-2021	49
Bijlage 2: Investeringskredieten	54

1. Algemeen

1.1 Meerjarenbeleidsplannen

In de vergadering van 19 maart 2015 stelde het Algemeen Bestuur van Veiligheidsregio Fryslân de beleidsplannen vast voor de jaren 2015 tot en met 2018. In de programmaplannen (hoofdstuk 2 t/m 5) is met name het jaar 2018 beschreven.

1.2 Meerjarig financieel kader

Het Algemeen Bestuur stelde op 20 maart 2017 het meerjarig financieel kader vast. In deze kaderbrief worden zowel de reguliere indexatie, de uitkomsten van 'Operatie Stofkam' als de financiële uitwerking van het voorgestelde nieuwe beleid meegenomen.

Operatie stofkam

Het structurele voordeel van € 490.000 als uitkomst van 'Operatie Stofkam' is meerjarig opgenomen in de begroting.

Beleidsmatige ontwikkelingen

In de begroting zijn de volgende beleidsmatige ontwikkelingen meegenomen:

- **Veldnormen Infectieziektebestrijding en Medische Milieukunde**
Op dit moment zijn de huidige normen voor infectieziektebestrijding en medische milieukunde slechts voor 75% ingevuld bij GGD Fryslân. In de Bestuurscommissie Gezondheid is voorgesteld deze onderdelen op niveau te brengen. Dit betekent voor 2018 en volgende jaren een verhoging van de gemeentelijke bijdrage van € 140.000.
- **Arbeidshygiëne**
(Inter)nationaal onderzoek doet vermoeden dat brandweermensen een verhoogde kans op kanker hebben door blootstelling aan rook en roet. Onderzoek van de 'Inspectie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid' (arbeidsinspectie) toont aan dat de huidige werkwijzen en beschermingsmiddelen van de brandweer niet toereikend zijn om veilig en gezond te werken. Hiervoor is structureel € 340.000 extra nodig. Dit is opgenomen in de begroting.
- **Brandveilig Leven**
'Brandveilig Leven' is het preventieprogramma van de brandweer. Om het bestaande niveau van activiteiten te behouden en invulling te geven aan de maatregelen voor het afhechten van 'Dekkingsplan 1.0' is structureel 2,5 fte extra nodig (nu 4 fte). De inzet van 6,5 fte komt overeen met de landelijke vuistregel: 1fte medewerker 'Brandveilig Leven' op 100.000 inwoners. Voor de personele uitbreiding is structureel € 142.000 extra nodig.
- **Wet meldplicht datalekken**
Het groeiende aanbod van data en de toenemende digitalisering zorgen ervoor dat informatiestructuur en bescherming van gegevens steeds belangrijker worden. Dit vraagt bij Veiligheidsregio Fryslân op korte termijn om een extra investering van € 70.000. Het bedrag wordt gebruikt voor een functionaris gegevensbescherming, coördinator privacy en aanvullende ICT-middelen voor databeveiliging. De kans is reëel dat dit niet de laatste uitzetting is op dit thema. Om de informatiestructuur behapbaar te maken en het risico op datalekken zo klein mogelijk te houden, verwachten we de komende jaren vaker extra middelen nodig te hebben.

Autonome ontwikkelingen

Conform artikel 5a van de financiële verordening zijn de budgetten voor materiële lasten en loonkosten geïndexeerd:

- De indexatie voor materiële kosten is gebaseerd op het consumentenprijsindexcijfer (CPI) van februari 2017 en komt uit op 1,8%. In de kaderbrief 2018-2021 is reeds rekening gehouden met 1%. Het verschil wordt daarbij alsnog als structurele autonome uitzetting opgenomen in de begroting, zijnde € 233.000.
- De huidige cao heeft een geldigheidsduur tot 1 mei 2017. In de begroting is een inschatting van 2% verhoging per 1 mei 2017 meegenomen. Meerjarig is aangesloten bij de norm zoals deze destijds werd gehanteerd door de Rijksoverheid: 1,25% per jaar. De werkelijke ontwikkeling van de loonsom is nog onzeker en is afhankelijk van de uitkomsten van de cao-onderhandelingen. De premies van het ABP over 2017 en volgende jaren zijn bekend en verwerkt in de begroting, totaal € 1.162.000.
- De toename als gevolg van prijs- en loonindexatie in de BDuR wordt structureel in mindering gebracht op de gemeentelijke bijdrage. De beschikking voor het jaar 2017 is verwerkt in de meerjarige begroting, zijnde € 93.000.

Effecten op 2017

Van de bovengenoemde punten hebben enkele (deels) ook effect op het jaar 2017. Deze effecten worden verwerkt in een begrotingswijziging die separaat wordt aangeboden bij de eerste bestuursrapportage 2017. De verwachting is dat deze budgetneutraal zal uitpakken.

Aansluiting nadelig saldo

Als gevolg van de genoemde ontwikkelingen neemt de gemeentelijke bijdrage in het nadelig saldo in totaal toe met € 1.504.000 ten opzichte van 2017. Samengevat leiden de verschillende oorzaken per post tot de volgende aansluiting (x € 1.000):

Bijdrage 2018 begroting 2017	€ 55.268
Uitkomst 'Operatie Stofkam'	€ -490
Veldnormen IZB/MMK	€ 140
Arbeidshygiëne	€ 340
Brandveilig leven	€ 142
Datalekken	€ 70
Indexatie materiële kosten	€ 233
cao en pensioenpremies	€ 1.162
BdUR	€ -93
Bijdrage 2018	€ 56.772

Het hoofdstuk 'Algemene dekkingsmiddelen' gaat in op de bijdrage per programma. In de bijlage staat een overzicht van de bijdragen per gemeente.

2. Programmaplan Gezondheid

2.1. Doel van het programma

In overeenstemming met het besluit van het Algemeen Bestuur over de 'Kaderbrief 2018-2021' is in het programma Gezondheid rekening gehouden met:

- de aansluiting met het sociaal domein: extra kosten € 100.000 (vanuit 'Operatie Stofkam')
- het op niveau brengen van infectieziektebestrijding en medische milieukunde: extra kosten € 140.000

Landelijk was het voornemen de financiering van het rijksvaccinatieprogramma vanaf 2018 over te hevelen naar de gemeenten. Uit de meicirculaire van 2017 blijkt dat dit pas vanaf 2019 gaat gebeuren.

"Gezondheid als het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren, in het licht van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven". Deze definitie van gezondheid van Machteld Huber zegt precies waar het programma van GGD Fryslân om draait: het aanpassingsvermogen en de eigen regie van Friese inwoners vergroten.

'Iedereen verdient een gezond leven.
Wij dragen daaraan bij!'

Het programma werkt hieraan door middel van twee soorten activiteiten:

Beschermen van de gezondheid van de Friese burger - GGD Fryslân is voor gezondheid de dijkbewaker.

- monitoren van de gezondheidssituatie van de Friese bevolking
- alert op (uitbraak van) gezondheidsbedreigingen, en voorkomen van (verdere) verspreiding van ziektes en van escalatie van (medische en psychosociale) problematiek
- preventief: de basis gezond houden
- de crisisorganisatie die alert en slagvaardig optreedt als de dijken toch mochten doorbreken

Bevorderen van de gezondheid van de Friese burger - GGD Fryslân bevordert de gezondheid van de Friese burgers als dijkversterker.

- richt zich op mogelijkheden van mensen, ook als er sprake is van kwetsbaarheid

2.2. Pijlers en speerpunten van GGD Fryslân

In de begroting zijn de vier pijlers van GGD Fryslân terug te vinden.

Binnen de vier pijlers van GGD Fryslân zijn de volgende speerpunten in het 'Meerjarenbeleidsplan 2015-2018' benoemd:

- wonen en leven in een gezonde wijk en omgeving
- versterking gezondheidsbescherming
- bovenlokale aanpak op thema's alcohol / drugs en overgewicht
- doelgroep 0-100, met specifieke aandacht voor ouderen en sociaal economische gezondheidsverschillen

Omgevingswet

Op 1 januari 2019 treedt de Omgevingswet in werking. Deze wet komt in de plaats van een twintigtal wetten en honderden regelingen en andere beleidsinstructies. Binnen Veiligheidsregio Fryslân wordt in 2018 door GGD, Brandweer, Crisisbeheersing en Bedrijfsvoering gewerkt aan de voorbereiding op de invoering van de wet. Bescherming (veiligheid en gezondheid) van burgers blijft een belangrijk doel, maar vergt door de stelselherziening meer samenwerking en afstemming tussen deelgebieden en diensten. De nieuwe werkwijze die voortkomt uit de invoering heeft voor de Veiligheidsregio consequenties voor personele inzet, procedures en producten die we aanbieden aan het bevoegd gezag (provincie of gemeentes). De voorbereiding hierop is gestart in 2017 en zal gedurende het gehele jaar 2018 verder uitgevoerd worden.

2.3. Resultaten 2018

Binnen het landelijke 'Stimuleringsprogramma Betrouwbare Publieke Gezondheid' heeft het RIVM opdracht gekregen een set indicatoren te ontwikkelen. De indicatoren moeten de rijksoverheid helpen bij het monitoren van de publieke gezondheid in verschillende taakvelden. De uiteindelijke set zal een beperkt aantal indicatoren bevatten die samen een beeld geven van het functioneren van het publieke gezondheidstelsel.

GGD Fryslân wil graag aansluiten en dezelfde set indicatoren gebruiken voor de verantwoording naar het bestuur en de gemeenten. De ontwikkeling van de indicatoren door het RIVM neemt echter meer tijd dan vooraf gedacht en is nog niet gereed. Daarom is voor de begroting van 2018 gekozen voor een set bestaande landelijke indicatoren waaraan ook de GGD medewerking verleent. De indicatoren zijn afkomstig uit de gegevensverstrekking aan de 'Inspectie voor de Gezondheidszorg' en de medewerking aan de benchmark GGD / GHOR Nederland. Een uitzondering geldt voor pijler 4, hiervoor is landelijk geen indicator beschikbaar en is gekozen voor een eigen geformuleerde indicator.

In de '4-maands Bestuursrapportage 2017' (verschijning juli 2017) worden de onderstaande indicatoren ingevuld voor zowel 2017 als 2018. Daarvoor wordt onderzoek gedaan naar de betrouwbaarheid van de eigen gegevens en de beschikbaarheid van landelijke cijfers over 2016. Op basis daarvan zullen vervolgens de verwachtingen voor 2017 en 2018 worden geformuleerd en ter vaststelling worden voorgelegd aan het bestuur.

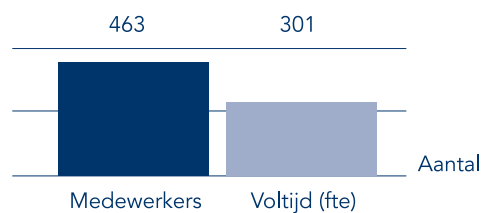
Indicator	2016	2017	2018
Pijler 1 - Monitoren, signaleren, advies			
% verwezen kinderen naar extern			
% gebruik meldcode kindermishandeling			
% kinderen geregistreerd in en % matches in Verwijsindex			
% kinderen met overgewicht in groep 7			
% jongeren dat afgelopen 4 weken alcohol heeft gedronken in klas 1 en 2 voortgezet onderwijs			
Pijler 2 - Uitvoerende taken gezondheidsbescherming			
% extra contactmomenten t.o.v. reguliere contactmomenten			
vaccinatiegraad			
% indicaties Stevig Ouderschap			
aantal geïnfecteerde meldingsplichtig categorie A, B1, B2, C			
Pijler 3 - Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises			
aantal incidenten met dreigende maatschappelijke onrust die door de GGD in opgeschaalde vorm zijn ondersteund			
Pijler 4 - Toezicht houden			
% uitgevoerde inspecties			

2.4. Investerings in 2018

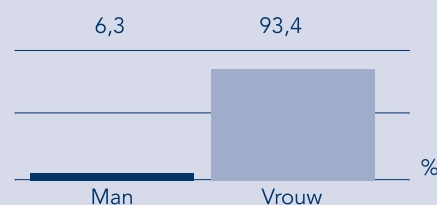
Pijler	Lasten	Baten	Eindtotaal
1- Monitoren, signaleren, advies	12.291.625	138.985	12.152.640
2 - Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	8.199.815	3.690.872	4.508.943
3 - Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crisis	1.035.032	563.830	471.202
4 - Toezicht houden	1.194.031	1.194.031	-
Programma Gezondheid 2018	22.720.503	5.587.718	17.132.785

2.5. Feiten en cijfers programma gezondheid

Cijfers medewerkers 2016

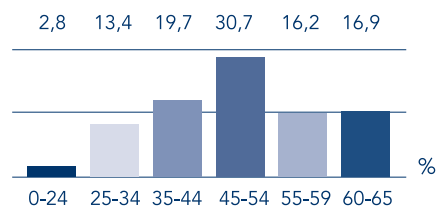

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	29
Vrouw	434

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
0-24	13
25-34	62
35-44	91
45-54	142
55-59	75
60-65	78

Gemiddelde leeftijd: 48 jaar

4. Verzuimcijfers	2014	2015	2016
Verzuim	5,1	5,1	4,9
Meldfrequentie	0,9	0,8	0,9

5. NPS	
2014	-29,9
2015	-8,6
2016	-1,0

6. Medewerkerstevredenheid	
2014	6,8
2015	7,3
2016	7,1

Interview

Ontwikkelingen rond Rijksvaccinatieprogramma

‘Wij helpen ouders om bewuste vaccinatiekeuzes te maken’

Elk kind moet gezond en veilig kunnen opgroeien. Het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) helpt hierbij. Sinds de introductie zijn duizenden kinderlevens gered, blijkt uit onderzoek. In Fryslân voert GGD Fryslân het RVP uit. Vanaf 2019 worden gemeenten financieel verantwoordelijk. Waarom deze verandering? Hoe gaat het eigenlijk met het RVP in Fryslân en wat krijgt straks prioriteit? Stafarts Ingrid Hoogma van GGD Fryslân over samenwerking met gemeenten, de vaccinatiegraad, eigen regie en de waarde van goede voorlichting.

Ingrid Hoogma

Ingrid: ‘Het Rijksvaccinatieprogramma bestaat sinds 1957. Inmiddels wordt tegen twaalf infectieziekten ingeënt. Gratis en vrijwillig. Vaccinaties versterken het immuunsysteem, waardoor het lichaam bepaalde ziekten beter kan bestrijden. In Fryslân voeren wij als GGD het RVP uit.’ Circa 95% van alle kinderen in Nederland is gevaccineerd, in Fryslân ligt dit nog een fractie hoger. Ingrid: ‘Het is belangrijk dat de vaccinatiegraad voldoende hoog blijft om de hele populatie - waaronder kwetsbare ouderen en zeer jonge kinderen - te beschermen. Landelijk daalt de vaccinatiegraad licht. We merken ook dat steeds meer ouders informatie willen over het wel of niet laten vaccineren van hun kind.’

Groot bereik

Vanaf 2019 worden gemeenten financieel verantwoordelijk voor het RVP, in plaats van het RIVM. Daarmee is de combinatie van het RVP en de jeugdgezondheidszorg straks wettelijk geborgd. Ingrid: 'Gemeenten zijn al verantwoordelijk voor de uitvoering van jeugdgezondheidszorg. Het grote bereik van de jeugdgezondheidszorg draagt bij aan de hoge vaccinatiegraad. Friese gemeenten worden voor ons dus opdrachtgever voor de uitvoering van het RVP.' Het ministerie van VWS blijft eindverantwoordelijk, het RIVM zorgt onder meer voor inkoop, distributie en registratie van vaccinaties.

'Het is belangrijk dat de vaccinatiegraad voldoende hoog blijft'

Eigen regie

In aanloop naar 2019 intensiveert GGD Fryslân het contact met de gemeenten, zodat ze goed zijn geïnformeerd over de situatie in Fryslân. 'Vanaf 2018 gaan we sowieso jaarlijks met alle gemeenten in gesprek over de uitvoering van het RVP. Daarnaast gaan we nóg meer aandacht en tijd besteden aan het informeren van ouders tijdens het eerste huisbezoek na de geboorte van hun kind. We wijzen hen dan extra op het vaccinatiebelang en helpen om een bewuste keuze te maken. Informed consent noemen we dit. We hebben straks ook toestemming van ouders nodig om vaccinatiegegevens door te geven aan het RIVM, voor registratie en monitoring. Dit past bij eigen regie, maar het vraagt wél van ons dat wij het uitleggen en er tijd voor maken.'

Deskundig en alert

RVP-medewerkers van GGD Fryslân worden verder goed toegerust om in te spelen op toenevende vragen en informatiebehoefte. Ingrid: 'Ouders vragen vaker naar bijwerkingen en veiligheid van vaccinaties, kinderdagverblijven willen bijvoorbeeld weten wat ze moeten doen als een kind niet is gevaccineerd. Wij zorgen dat onze medewerkers continu op de hoogte zijn van de laatste ontwikkelingen én gaan door met onze driejaarlijkse RVP-scholing. Ook regelen we dat jeugdartsen meer tijd kunnen maken voor contact met ouders. Verder hebben we speciale aandachtfunctionarissen RVP die de kwaliteit van het uitvoeringsprogramma bewaken en landelijke ontwikkelingen monitoren. Zoals de mogelijke komst van een HPV-vaccinatie voor jongens en een kinkhoestvaccinatie voor zwangere vrouwen om het ongeboren kind te beschermen. Ook gaan onze RVP-mensen en collega's Infectieziektenbestrijding nog intensiever samenwerken, om snel in te kunnen spelen op eventuele uitbraken. Zo investeren we met elkaar in een gezond en veilig Fryslân.'

3. Programmaplan Crisisbeheersing

3.1. Doel van het programma

Crisisbeheersing zorgt voor het versterken van de samenwerking tussen de crisispartners om, passend bij de Friese nuchterheid, risicobewustzijn en redzaamheid te bevorderen en hulpverlening en herstel te organiseren bij crises in de samenleving.

'Samenwerken aan een (veer)krachtige crisisorganisatie.'

3.2. De speerpunten van Crisisbeheersing

De afdeling Crisisbeheersing focust zich op de volgende speerpunten.

1. Risico's in beeld

Afdeling Crisisbeheersing heeft, samen met haar netwerkpartners, de belangrijkste risico's in beeld. Wij werken en denken vanuit risicoanalyses en communiceren adequaat over risico's.

2. Voorbereide crisisorganisatie

Onze crisisorganisatie is professioneel (vakbekwaam) en proportioneel (voorbereid op realistische risico's) ingericht. Onze crisisfunctionarissen zijn tevreden over de wijze waarop de crisisorganisatie is voorbereid.

3. Netwerkmanagement

Afdeling Crisisbeheersing is de netwerkorganisatie op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing, ten dienste van de Friese gemeenten, keten- en netwerkpartners.

4. Veilig verloop evenementen

Afdeling Crisisbeheersing levert een bijdrage aan veilige en feestelijke evenementen in Fryslân.

5. Leren en evalueren

Afdeling Crisisbeheersing verbetert de effectiviteit van de hulpverlening door het systematisch evalueren van GRIP-inzetten.

Omgevingswet

Op 1 januari 2019 treedt de Omgevingswet in werking. Deze wet komt in de plaats van een twintigtal wetten en honderden regelingen en andere beleidsinstructies. Binnen Veiligheidsregio Fryslân wordt in 2018 door GGD, Brandweer, Crisisbeheersing en Bedrijfsvoering gewerkt aan de voorbereiding op de invoering van de wet. Bescherming (veiligheid en gezondheid) van burgers blijft een belangrijk doel, maar vergt door de stelselherziening meer samenwerking en afstemming tussen deelgebieden en diensten. De nieuwe werkwijze die voortkomt uit de invoering heeft voor de Veiligheidsregio consequenties voor personele inzet, procedures en producten die we aanbieden aan het bevoegd gezag (provincie of gemeentes). De voorbereiding hierop is gestart in 2017 en zal gedurende het gehele jaar 2018 verder uitgevoerd worden.

3.3. Resultaten in 2018

De speerpunten van Crisisbeheersing laten zich vertalen in de volgende resultaatindicatoren.

Doel	Indicator	Streefwaarde 2018
1. Risico's in beeld	- regionaal risicoprofiel bestuurlijk vastgesteld	ja
	- risico- en crisiscommunicatie-portal ontwikkeld	ja
2. Voorbereide crisisorganisatie	- voor alle nieuwe crisisfunctionarissen is een scholingstraject ontwikkeld; vakbekwaam worden	100%
	- Voor iedere crisisfunctionaris is kwalitatief (portfolio) en kwantitatief (registratie) de vakbekwaamheid inzichtelijk; vakbekwaam blijven	100%
	- crisisfunctionarissen zijn tevreden over de wijze waarop de organisatie is voorbereid	> 8
3. Netwerkmanagement	- gemiddelde tevredenheid van Friese gemeenten en partners n.a.v. thematische bijeenkomsten (2015: 7,3 / 2016: 7,9)	> 7,5
4. Veilig verloop evenementen	- percentage adviezen dat door de burgemeester bij de vergunningverlening voor een evenement is overgenomen (2015: 93% / 2016: 90%) - met gemeenten die een advies niet overnemen, vindt een gesprek plaats	100%
5. Leren en evalueren	- iedere evaluatie van een operationele inzet is besproken met de crisisfunctionarissen, per functiegroep of in een thematische bijeenkomst	100%
	- percentage operationele inzetten waarbij onderzoek is gedaan naar burgerbeleving	> 75%

Risico's in beeld

- Afdeling Crisisbeheersing wil samen met Friese gemeenten en keten- en netwerkpartners snel reageren op kansen en bedreigingen. Samen zijn de belangrijkste risico's op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing in beeld gebracht. De rollen van de algemene en functionele keten zijn helder belegd (bestuurlijke netwerkkaarten / schoenmaker blijf bij je leest).
- Samen met partners is het 'Regionaal Risicoprofiel 2019-2022' opgesteld. Dit plan wordt in 2018, tegelijk met het nieuwe 'Beleidsplan 2019-2022', bestuurlijk vastgesteld.
- Afdeling Crisisbeheersing heeft een digitale portal ontwikkeld waarmee burgers enerzijds proactief geïnformeerd worden over risico's (risicocommunicatie) en anderzijds handelingsperspectieven krijgen tijdens rampen en crises (crisiscommunicatie).

Vorbereide crisisorganisatie

- Afdeling Crisisbeheersing faciliteert bestaande én nieuwe crisisfunctionarissen door een passend vakbekwaamheidsprogramma aan te bieden. Hierbij wordt gebruik gemaakt van portfolio's en jaargesprekken.
- Afdeling Crisisbeheersing meet de tevredenheid van crisisfunctionarissen over de wijze waarop de crisisorganisatie wordt voorbereid. Denk bijvoorbeeld aan het vakbekwaamheidsprogramma, de manier waarop plannen tot stand komen, de toegankelijkheid van plannen, gebruikersvriendelijkheid van informatiesystemen en de persoonlijke standaarduitrusting.

Netwerkmanagement

- Afdeling Crisisbeheersing wil gericht in gesprek zijn met alle partners over de meerwaarde in het verbinden van partners en het delen van kennis en informatie. Partners weten Crisisbeheersing en elkaar te vinden bij rampen en crises.
- Afdeling Crisisbeheersing meet de tevredenheid van partners na afloop van georganiseerde thematische bijeenkomsten. Daarnaast wordt bij tenminste drie netwerkpartners geëvalueerd hoe de meerwaarde van de afdeling Crisisbeheersing wordt ervaren.

Veilig verloop evenementen

- Afdeling Crisisbeheersing adviseert gemeenten over evenementenveiligheid. De voorbereiding richt zich niet op het evenementen als potentiële crisis, maar als vermaak (een overstap van crisisbeheersing naar betere risicobeheersing). Inspanningen richten zich in eerste instantie op een gedegen risicoanalyse en advisering.
- 2018 is hét jaar van 'Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân'. Samen met de gemeenten wil Crisisbeheersing zorgdragen voor een veilig en feestelijk verloop van de evenementen die gedurende ruim 40 weken plaatsvinden in Leeuwarden (50%) en in de regio (50%).

Leren en evalueren

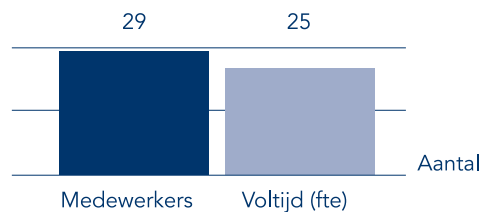
- Alle inzetten worden geëvalueerd volgens een vaste basismethodiek (netcentrisch evalueren). Indien daar aanleiding toe bestaat, wordt in nauwe samenspraak met de betrokken gemeente(n) een verdiepende evaluatie (voor het geheel of onderdelen) uitgevoerd.
- Als onderdeel van de nafase voert Crisisbeheersing burgerbelevingsonderzoeken uit die bedoeld zijn om de tevredenheid onder betrokken burgers inzichtelijk te maken.

3.4. Investeringen in 2018

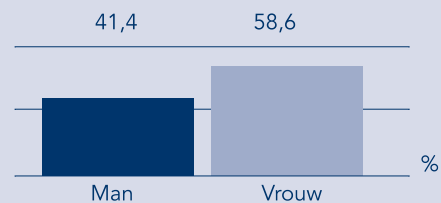
Producten Crisisbeheersing	Lasten	Baten	Eindtotaal
Crisisbeheersing	€ 3.893.722	€ 2.858.202	€ 1.035.520
Huisvesting RCC	€ 125.379	€ 36.906	€ 88.474
Programma Crisisbeheersing	€ 4.019.102	€ 2.895.108	€ 1.123.994

3.5. Feiten en cijfers programma Crisisbeheersing

Cijfers medewerkers 2016

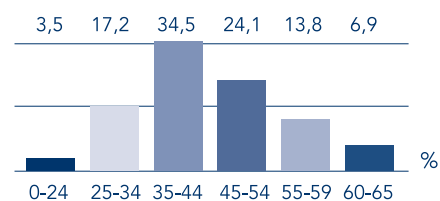

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	12
Vrouw	17

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
0-24	1
25-34	5
35-44	10
45-54	7
55-59	4
60-65	2

Gemiddelde leeftijd: 44 jaar

4. Verzuimcijfers	2014	2015	2016
Verzuim	2,6	3,6	4,5
Meldfrequentie	1,4	1,0	0,8

5. NPS	
2014	-31,2
2015	-0,1
2016	0,0

6. Medewerkerstevredenheid	
2014	7,2
2015	7,6
2016	7,3

Activiteiten 2016

Kennis & Expertisecentrum

- 6 thematische bijeenkomsten met partners
- preparatie op nieuwe risico's en dreigingen: water en evacuatie, terrorismegevolgbestrijding, sociale incidenten

Compacte en professionele crisisorganisatie

- deelname aan 'Regietafel opvang vluchtelingen'
- 8 GRIP-inzetten
- coördinatie vogelgriep
- nieuwe MCU (Mobiele Commando Unit) voor het CoPI

Publieksevenementen

- 10 adviezen over C-evenementen
- 114 adviezen over B-evenementen
- veiligheidsadviezen voor de Elfstedentocht (spreiden van bezoekersstromen over de Elfsteden)

Planvorming

- 3 ramp- en incidentbestrijdingsplannen
- toegankelijke wijze van aanbieden van plannen aan de crisisfunctionarissen via o.a. een app en infographics

Vakbekwaamheid

- 100 vakbekwaamheidsactiviteiten
- portfolio voor elke crisisfunctionaris
- met crisisfunctionarissen van 16 functiegroepen zijn functioneringsgesprekken gevoerd

Evalueren

- evaluaties gericht op output en outcome
- 2 publieksenquêtes na een inzet (burgerbeleving)
- actie- en verbeterpunten uit evaluaties ingevoerd voor een volgende inzet

Interview

Afdeling Crisisbeheersing

'Bij elke crisis kunnen wij verschil maken'

De afdeling Crisisbeheersing van Veiligheidsregio Fryslân (VRF) wacht niet langer tot de pieper gaat vanwege een GRIP-situatie. Steeds vaker pakt ze de regie bij andere typen crises. Om overzicht te houden, informatie te delen én expertise te verbinden. 'We doen waar we voor zijn: een crisis beheersen, beperken of voorkomen.'

Annegien de Vries en Rika Leijstra

December 2016: Wetterskip Fryslân belt met de afdeling Crisisbeheersing van VRF. Het waterschap heeft watervogels gevonden die zijn gestorven aan vogelgriep en dit overstijgt het eigen werkterrein. 'Werk aan de winkel voor onze afdeling', blikt beleidsmedewerker Annegien de Vries van VRF terug. 'We spraken af dat wij de communicatie met gemeenten zouden verzorgen. Voor gemeenten was het prettig dat er één plek was voor informatie en ondersteuning.' Ook alle mediavragen over de vogelgriep gingen naar de afdeling. 'Natuurlijk speelden we sommige inhoudelijke vragen door naar samenwerkingspartners, maar door de centrale organisatie van communicatie ontstond rust en duidelijkheid', aldus communicatieadviseur Rika Leijstra.

Koppelen netwerkpartners

'Daarnaast informeerden we onze eigen crisisorganisatie over de situatie. Zodat de crisisfunctionarissen al waren voorbereid, mocht er worden opgeschaald. Sommige functionarissen zijn ook ingeschakeld, zoals een omgevingsanalist die berichtgeving in media en op social media monitort'. Annegien vult aan: 'Ook koppelden we netwerkpartners aan elkaar. Experts van Wetterskip Fryslân gaven bijvoorbeeld instructies voor het ruimen van dode vogels aan de medewerkers van gemeentelijke buitendiensten.' Rika: 'We hebben steeds gekeken naar wat er speelde én wat er nodig was. Als afdeling Crisisbeheersing hielden we het overzicht, deelden we informatie en verbonden we partijen aan elkaar.'

'Zo hoeven gemeenten niet ieder voor zich het wiel uit te vinden'

Nieuwe rol

Het is een nieuwe rol voor de afdeling. Voorheen kwamen de crisisfunctionarissen van VRF alleen in actie als bij een GRIP-situatie hun pieper ging. De een in het CoPI (Commando Plaats Incident) ter plaatse, een ander op het gemeentehuis en weer een ander in het Regionaal Operationeel Team (ROT). De functionarissen zijn professionals met verschillende expertise. Ze komen uit diverse organisaties, zoals de brandweer, een gemeente of het waterschap. 'Wij maken en houden de circa driehonderd functionarissen vakbekwaam met cursussen, trainingen en oefeningen', vertelt Annegien. 'Daarnaast zijn we bezig met planvorming. Denk aan het risicoprofiel van Fryslân en crisisplannen voor objecten, zoals vliegbasis Leeuwarden. Daarin staat beschreven hoe hulpdiensten samenwerken in geval van een crisis.'

Crisisnoodopvang

Steeds vaker heeft de afdeling dus een rol in andere soorten crises, zoals bij de recente uitbraak van vogelgriep. Tijdens de vluchtelingenopvang in 2015 vervulde de afdeling een vergelijkbare spilfunctie. Rika: 'Verschillende Friese gemeenten richtten toen een crisisnoodopvang voor vluchtelingen in. Wij waren het aanspreekpunt voor de gemeenten, voorzagen ze van tips en werkinstructies en boden ondersteuning aan.' Annegien: 'Ook lieten we gemeenten kennis en ervaringen delen, zodat ze niet ieder voor zich het wiel hoefden uit te vinden. Verder hadden we contact met landelijke betrokken partijen, zoals het COA.'

De afdeling komt vaker in actie, omdat ze het begrip "crisis" ruimer definieert. 'Wanneer is er sprake van een crisis? Als de GRIP-structuur in werking treedt? Of als mensen in de maatschappij ongerust zijn en het in hun beleving crisis is? Ik denk dat laatste', aldus Rika. 'En wij kunnen bij elk type crisis verschil maken.' Dat vraagt wel iets van de organisatie, benadrukt Annegien. 'We moeten flexibel zijn en meebewegen met de behoefte van de maatschappij en onze netwerkpartners. Als zich een crisis voordoet, moeten we ons gewone werk laten vallen. Even stoppen met plannen maken en vol aan de bak. Doen waar we uiteindelijk voor zijn: een crisis beheersen, beperken of voorkomen.'

4. Programmaplan Brandweer

4.1. Doel van het programma

Het Algemeen Bestuur heeft in 2015 het beleidsplan 'Brandweer Fryslân: de koers naar toekomstbestendige brandweezorg in Fryslân' vastgesteld. Daarmee is het beleidsmatige en financiële kader voor de brandweergorganisatie in de periode 2015-2018 bepaald.

In het beleidsplan wordt beschreven op welke wijze Brandweer Fryslân:

- wil bouwen aan een nieuwe brandweergorganisatie
- brandweezorg in Fryslân veilig, efficiënt en effectief wil uitvoeren
- medewerkers wil stimuleren in hun eigen ontwikkeling
- de koers naar een toekomstbestendige brandweezorg in Fryslân wil uitzetten

In 2018 wordt het beleidsplan voor de periode 2019-2022 geschreven.

Alle taken binnen het programma van Brandweer Fryslân staan in het teken van voorkomen, beperken en bestrijden van incidenten. We streven naar:

'Minder incidenten,
minder slachtoffers & minder schade.'

4.2. De speerpunten van Brandweer Fryslân

Brandweer Fryslân richt zich in 2018 op de volgende twee hoofddoelen:

- repressieve slagkracht en paraatheid in Fryslân optimaliseren
- brandveiligheidsbewustzijn en zelfredzaamheid in de Friese samenleving bevorderen

Repressieve slagkracht en paraatheid in Fryslân optimaliseren

In 2018 start de implementatie van 'Dekkingsplan 2.0'. In dit dekkingsplan heeft Brandweer Fryslân de repressieve organisatie geoptimaliseerd door deze efficiënt, effectief en veilig in te richten. Inzet op paraatheid, tijdige werving en selectie, en vakbekwaamheid is van belang.

Parallel hieraan loopt de ontwikkeling om de operationele informatievoorziening tijdens incidentbestrijding te optimaliseren. Dit kan door de informatie in inhoud en vorm zo goed mogelijk aan te bieden, zodat deze leidt tot een adequaat handelingsperspectief op basis van bruikbaarheid, nut, noodzaak en vakmanschap. Digitalisering speelt daarbij een belangrijke rol.

Brandveiligheidsbewustzijn en zelfredzaamheid in de Friese samenleving bevorderen

Brandweer Fryslân levert vanuit verschillende invalshoeken kennis en expertise voor een (brand)veilige leefomgeving. Denk hierbij aan de uitvoering van de wettelijke (advies)taken op het gebied van externe veiligheid, industriële veiligheid, brandveiligheid en vuurwerk. Maar ook aan advisering richting gemeenten over evenementen of ruimtelijke ontwikkelingen. Bovendien treedt Brandweer Fryslân voor een groot aantal Friese gemeenten op als deskundige backoffice ten aanzien van brandveiligheidsaspecten binnen het gemeentelijke Wabo-proces.

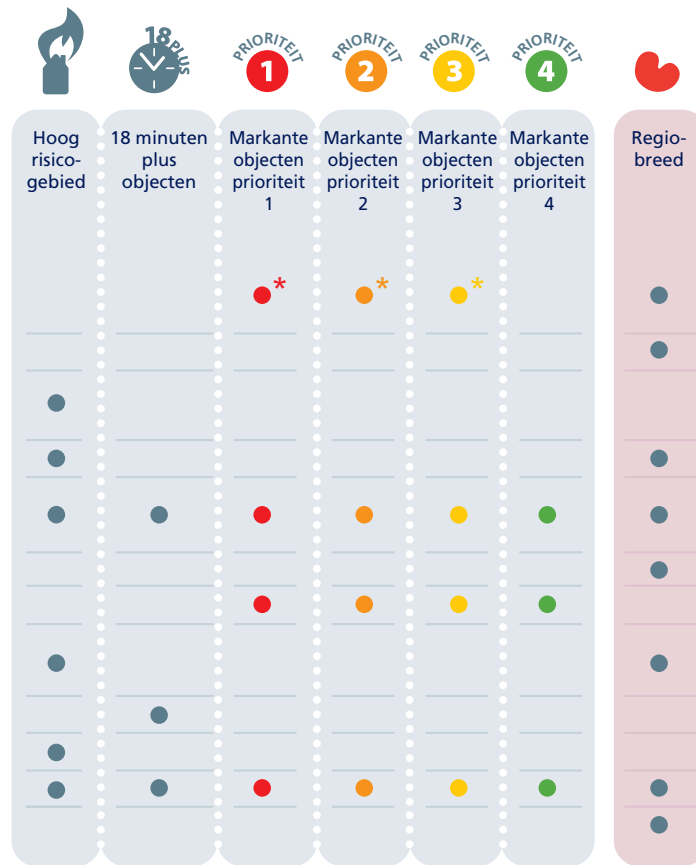
Naast bovenstaande traditionele risicobeheersingstaken zet Brandweer Fryslân in samenwerking met verschillende ketenpartners gericht in op 'Brandveilig Leven'. Via een doelgroepgerichte aanpak wil Brandweer Fryslân de Friese samenleving van jong tot oud bewust maken van de gevaren van brand, hoe brand te voorkomen en hoe te handelen wanneer er onverhoopt toch brand uitbreekt. Samenwerking met netwerkpartners, waaronder gemeenten, zorginstellingen, onderwijsinstellingen, thuiszorgorganisaties en woningcorporaties is hierbij onmisbaar.

De scope van het uitvoeringsprogramma 'Brandveilig Leven' wordt bepaald door de in 2014 ingezette doelgroepgerichte regionale koers en de aanbevelingen ten aanzien van de in te zetten brandveilig-leven-maatregelen zoals opgenomen in de rapportage 'Afhechten dekingsplan 1.0'.

Een leven lang werken aan (brand)veiligheid

Afhechten dekkingsplan 1.0

Omgevingswet

Op 1 januari 2019 treedt de Omgevingswet in werking. Deze wet komt in de plaats van een twintigtal wetten en honderden regelingen en andere beleidsinstructies. Binnen Veiligheidsregio Fryslân wordt in 2018 door GGD, Brandweer, Crisisbeheersing en Bedrijfsvoering gewerkt aan de voorbereiding op de invoering van de wet. Bescherming (veiligheid en gezondheid) van burgers blijft een belangrijk doel, maar vergt door de stelselherziening meer samenwerking en afstemming tussen deelgebieden en diensten. De nieuwe werkwijze die voortkomt uit de invoering heeft voor de Veiligheidsregio consequenties voor personele inzet, procedures en producten die we aanbieden aan het bevoegd gezag (provincie of gemeentes). De voorbereiding hierop is gestart in 2017 en zal gedurende het gehele jaar 2018 verder uitgevoerd worden.

4.3. Resultaten in 2018

De concretisering van de twee hoofddoelen vertaalt zich in een aantal projecten. Deze dragen bij aan het realiseren van het doel om te komen tot minder incidenten, minder slachtoffers en minder schade.

Projecten repressieve slagkracht en paraatheid in Fryslân optimaliseren

	2016	2017	2018	2019
Dekkingsplan				
Dekkingsplan 2.0	ontwikkeling	plan vastgesteld	implementatie	implementatie
Ontwerp paraatheidsplan	ontwikkeling	plan vastgesteld	implementatie	implementatie
Ontwerpen taken- en specialisatiespreidingsplan en materieelspreidingsplan	ontwikkeling	plan vastgesteld	implementatie	implementatie
Vakbekwaamheid				
Ontwerp opleidingsplan	ontwikkeling	plan vastgesteld	implementatie	implementatie
Ontwerp oefenplan afgestemd op risico's, taken en veilig optreden	ontwikkeling	plan vastgesteld	implementatie	implementatie
Masterplan operationele informatievoorziening				
Inrichten geo-backoffice met inbegrip van beheer en toegang	ontwikkeling	gereed	implementatie	
Optimaal ontsluiten real-time informatie		pilots	ontwikkeling	implementatie
Operationele informatievoorziening afgestemd op adequaat handelingsperspectief		ontwikkeling	implementatie	implementatie
Optimaliseren van een sluitend en valide systeem met brandweerdeata				
Een sluitend en valide systeem met brandweerdeata om te leren, verbeteren en verantwoorden.		ontwikkeling + plan vastgesteld	implementatie in fases	fases gereed + implementatie volgende fases

Projecten brandveiligheidsbewustzijn en zelfredzaamheid in de Friese samenleving bevorderen

	2016	2017	2018	2019
Uitvoering geven aan het programma Brandveilig Leven 2015-2016	gereed			
Uitvoering geven aan het programma Brandveilig Leven 2017-2018	ontwikkeling	uitvoering	uitvoering	gereed

Reguliere activiteiten

Ons reguliere takenpakket draagt ook bij aan het realiseren van minder branden, minder slachtoffers en minder schade. Onze ambitie en ons streven ziet er als volgt uit:

Activiteiten	Streefwaarde			
	2016	2017	2018	2019
Percentage paraatheid per post	85%	95%	95%	95%
Percentage afname aantal ongewenste en/of onechte brandmeldingen	-10%	-10%	-10%	-10%
Percentage behandeling adviesverzoeken risicobeheersing conform vastgestelde werkwijze (maatwerkpakket 1, externe veiligheid, repressief advies, evenementen)	100%	100%	100%	100%
Percentage uitgevoerde periodieke controles brandveilig gebruik bouwwerken conform afspraken met gemeenten (maatwerkpakket 2)	100%	100%	100%	100%
Percentage medewerkers heeft oefenplan op maat passend bij risico's, taken en behoefte	5%	20%	40%	60%
Percentage aanwezigheid repressieve medewerkers bij oefeningen	70%	75%	80%	85%
Iedere vijfde woningbrand is onderzocht door Team Brandonderzoek Noord-Nederland	-	100%	100%	100%
Tijdens repressie wordt schoon gewerkt	-	20%	65%	90%

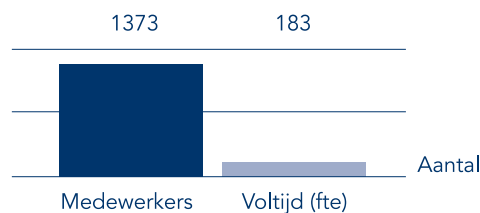
4.4. Investeringsen in 2018

De totale kosten voor dit programma bedragen ruim € 26 miljoen. De onderbouwing van deze kosten is als volgt:

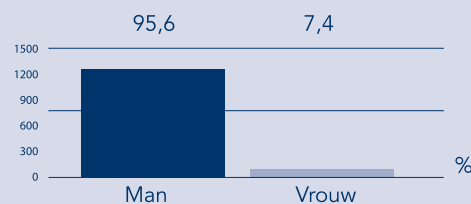
Producten Brandweer	Lasten	Baten	Eindtotaal
Brandweer	€ 28.263.412	€ 5.872.060	€ 22.391.352
Huisvesting Brandweer	€ 3.966.036	€ 80.018	€ 3.886.019
Totaal Programma Brandweer	€ 32.229.448	€ 5.952.078	€ 26.277.370

4.5. Feiten en cijfers programma Brandweer

Cijfers medewerkers 2016

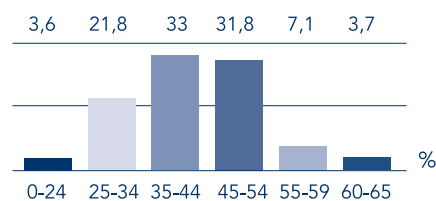

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	1271
Vrouw	102

3. Leeftijdsofbouw	Aantal
0-24	349
25-34	285
35-44	454
45-54	437
55-59	97
60-65	51

Gemiddelde leeftijd: 42 jaar

Cijfers 2016

4. Verzuimcijfers	2014	2015	2016
Verzuim	3,3	3,3	3,3
Meldfrequentie	0,8	0,8	0,8

5. NPS	
2014	-1,1
2015	-3,6
2016	0,9

6. Medewerkerstevredenheid	
2014	7,4
2015	7,6
2016	7,4

Cijfers activiteiten

Aantallen acties	
Brand	1158
Alarm brand	673
Alarm overige	8
Ongeval	656
Dienstverlening (o.a. liftopsluiting, dier in nood, ondersteuning politie)	535
Veiligheid & openbare orde (o.a. lijkvinding, bommelding)	12
Leefmilieu (o.a. storm- en waterschade)	75
Gezondheid (afhijsen van patiënten, ondersteuning ambulance)	145
Verkeer	4
Totaal	3266

Materieel (voer- en vaartuigen)	
(Tank)autospuiten	85
Personeels-/materieelvoertuigen	57
Redvoertuigen	7
Hulpverleningsvoertuigen	12
Haakarmvoertuigen	14
OvD/HOvD-voertuigen	13
Voertuigen (overig)	46
Vaartuigen	16
Oppervlakteredteams	10
Duikteams	2

Interview

Nieuw programma Brandveiligheid Fryslân

'Dit kan levens redden'

Minder incidenten. Minder slachtoffers. Minder schade. Dát is het streven van Brandweer Fryslân. De komende jaren is brandveilig leven dan ook een van de speerpunten. Want: Friese inwoners kunnen zelf veel doen om brand te voorkomen en schade te beperken. In 2017-2018 krijgen 65-plussers, hoog risico gebieden én risicovolle(re) objecten extra aandacht.

Jan Kees Toxopeus en Renate Hogeterp

Brandveilig leven. Het begint bij jezelf! Ook al voldoet een pand voor honderd procent aan de vergunningvoorschriften, mensen bepalen uiteindelijk hoe veilig het daadwerkelijk is. Als je weet wat de risico's zijn, hoe je brand kunt voorkómen en wat te doen als het toch gebeurt, is dat pure winst. Daarom investeert Brandweer Fryslân sinds 2014 in bewustwording, eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid onder de noemer Brandveilig Leven.

Preventie in elke levensfase

Renate Hogeterp is beleidsadviseur Risicobeheersing bij Brandweer Fryslân. 'Ons uitgangspunt is dat we in elke levensfase aandacht vragen voor brandveiligheid. Zo is ons programma ook opgebouwd. We geven voorlichting aan kinderen, studenten, woningeigenaren, bedrijven én ouderen die minder zelfredzaam zijn. Op scholen, in de wijk, bij instellingen en bedrijven; Friese inwoners komen ons overal en in elke fase tegen. Inmiddels hebben we veel kennis opgebouwd en werken we waar mogelijk intensief samen met bijvoorbeeld gemeenten, wijkverenigingen, corporaties en scholen. Nu is het tijd voor een volgende stap.'

Gevaar voor 65-plus

En die stap komt er, met het nieuwe uitvoeringsprogramma Brandveiligheid Fryslân 2017-2018. Enkele speerpunten vallen op. 'Senioren blijven langer thuis wonen en de vergrijzing neemt toe', vertelt Jan Kees Toxopeus. Hij is medewerker Risicobeheersing en samen met Renate betrokken bij het nieuwe programma. 'Uit onderzoek blijkt dat het aantal sterfgevallen gerelateerd aan brand onder 65-plussers 2,5 keer zo hoog is dan bij jongeren. Dit vraagt om actie, we willen met onze brandpreventie achter hun voordeuren komen! Daarom gaan we onze kennis actief delen met professionals van bijvoorbeeld wijkteams, thuiszorg, corporaties en WMO-teams. Zij komen al bij deze groep over de vloer. We willen onder meer bereiken dat bij afgifte van een zorgindicatie ook expliciet aandacht komt voor brandveiligheid. Voor professionals en burgers ontwikkelen we passende voorlichtingen.'

'We willen achter de voordeur van 65-plussers komen'

Afhechten Dekkingsplan 1.0

Een ander speerpunt betreft hoog risico gebieden en risicovolle(re) objecten. Renate: 'Dit komt voort uit de afhechting van Dekkingsplan 1.0. In hoog risicogebieden zoals dichtbebouwde oude binnensteden gaan we brandveiligheid extra onder de aandacht brengen. Ook investeren we in de zogenoemde 18 minuten plus-objecten; objecten die vanwege hun ligging niet binnen 18 minuten bereikbaar zijn voor de brandweer. Extra kazernes bouwen in deze gebieden is niet haalbaar, daarom nemen we aanvullende preventiemaatregelen. We plannen bijvoorbeeld ruim 1600 woningchecks, om bewustwording te vergroten en rookmelders te plaatsen. Verder gaan we eigenaren en gebruikers van risicovolle gebouwen actief benaderen, om hun brandveiligheidsbewustzijn te vergroten. Het betreft gebouwen voor grote groepen en/of waar wordt overnacht, zoals groepsaccommodaties en zorginstellingen. We organiseren hier onder meer doelgroepgerichte voorlichtingen.

Een brandveilig Fryslân. Dat is het streven. Renate: 'Natuurlijk is het voorkómen van brand het beste. Als dat niet lukt, is het cruciaal om te weten wat je moet doen. Juist in die eerste minuten. Een rookmelder. Een goede vluchtroute. Een deur die wordt dichtgehouden. Het kan levens redden. Daar maken wij ons graag sterk voor!'

5. Programmaplan Organisatie

Kaderbrief

De focus in de kaderbrief voor het programma Organisatie lag op twee delen: Operatie Stofkam en Bescherming gegevens. Uit Operatie Stofkam bleek dat het ambitieus is om in 2020 met 10% minder middelen dan vergelijkbare organisaties minimaal dezelfde kwaliteit te leveren. Een aantal investeringen op onderbezette posities zijn noodzakelijk, waardoor dit streven onhaalbaar wordt. Echter, door een voorschot te nemen op toekomstige besparingen gaan we er nog steeds vanuit deze doelstelling te realiseren.

Daarnaast is in de kaderbrief opgenomen dat aangescherpte maatregelen nodig zijn op het gebied van datalekken. Uiteraard ook om te voldoen aan huidige en toekomstige wetgeving, maar meer nog vanuit de intrinsieke motivatie om zorgvuldig om te gaan met de privacy-gevoelige gegevens die in ons beheer zijn. Vandaar dat een uitzetting is opgenomen van € 70.000, voor een functionaris gegevensbescherming en privacy coördinator, en aanvullende ICT-middelen voor databeveiliging.

5.1. Doel van het programma

In het programma Organisatie zijn die taken gebundeld die voor de gehele veiligheidsregio georganiseerd worden. Denk aan bestuurlijke taken en ondersteunende producten en diensten. De doelen voor dit programma zijn een combinatie van doelen die specifiek voor de ondersteuning gelden en doelen waar alle programma's een bijdrage aan leveren.

'Samen, slim en simpel'

5.2. De speerpunten van Bedrijfsvoering

1. Tevredenheid bestuur

We hechten grote waarde aan de tevredenheid van onze ketenpartners. In de andere programma's zijn voor die specifieke inhoudelijke thema's indicatoren opgenomen die de tevredenheid van inwoners van Fryslân meten. In dit programma meten we de tevredenheid van u als bestuur.

2. Formatie voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

De veiligheidsregio wil vanuit haar maatschappelijke doel graag een bijdrage leveren aan de 'Participatiewet'. Voor de komende jaren onderzoeken wij in hoeverre wij aan de normen in de wet kunnen voldoen. Dit omdat de quotumregeling tot nu toe een slapend karakter heeft.

3. Betaaltermijn

Veiligheidsregio Fryslân vindt het belangrijk om facturen snel te betalen. Belangrijkste reden is om zo de kleine, lokale ondernemers snel van hun geld te voorzien. Het ambitieuze streven is om 95% van de facturen in 21 dagen te betalen.

4. Tevredenheid medewerkers

Een belangrijk doel voor de organisatie is om een werksfeer te hebben waardoor mensen graag bij de veiligheidsregio werken. Jaarlijks wordt onder medewerkers onderzocht of zij anderen aan zouden raden om bij de veiligheidsregio te werken. Wij meten dit met de Netto Promotor Score (NPS).

5. Reductie CO2-uitstoot

Het maatschappelijke gezicht van de veiligheidsregio toont zich ook in de ambitie om het energieverbruik en de CO2-uitstoot van de organisatie te verlagen.

6. Effectiviteit ondersteuning

De ondersteunende producten en diensten moeten zodanig georganiseerd zijn dat ze een maximale bijdrage leveren aan het hoofddoel: een veilig en gezond Fryslân.

7. Datalekken

Met de grote groei van het gebruik van privacygevoelige data groeit ook de kans op een datalek. Op juridisch, technisch, procesmatig, en vooral menselijk vlak zijn daarom aangescherpte maatregelen nodig.

Omgevingswet

Op 1 januari 2019 treedt de Omgevingswet in werking. Deze wet komt in de plaats van een twintigtal wetten en honderden regelingen en andere beleidsinstructies. Binnen Veiligheidsregio Fryslân wordt in 2018 door GGD, Brandweer, Crisisbeheersing en Bedrijfsvoering gewerkt aan de voorbereiding op de invoering van de wet. Bescherming (veiligheid en gezondheid) van burgers blijft een belangrijk doel, maar vergt door de stelselherziening meer samenwerking en afstemming tussen deelgebieden en diensten. De nieuwe werkwijze die voortkomt uit de invoering heeft voor de Veiligheidsregio consequenties voor personele inzet, procedures en producten die we aanbieden aan het bevoegd gezag (provincie of gemeentes). De voorbereiding hierop is gestart in 2017 en zal gedurende het gehele jaar 2018 verder uitgevoerd worden.

5.3. Resultaten in 2018

1. Tevredenheid bestuur

Om een veelvoud van vragenlijsten te voorkomen, stellen we voor om het oorspronkelijke idee van een jaarlijks normatief onderzoek te vervangen door eens in de drie jaar een kwalitatief onderzoek uit te voeren. In 2016 heeft Berenschot een dergelijk onderzoek uitgevoerd, waaruit bleek dat de huidige besturingsstructuur goed functioneert. In 2019 herhalen we dit onderzoek.

2. Formatie voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

Het zoeken naar mogelijkheden om mensen te plaatsen met een afstand tot de arbeidsmarkt en hierover aan het bestuur te rapporteren.

3. Betaaltermijn

Op dit moment (4e kwartaal 2016) betaalt Veiligheidsregio Fryslân in 80% van de gevallen binnen 21 dagen. De ambitie is om in 2018 daadwerkelijk 95% binnen 21 dagen te betalen.

4. Tevredenheid medewerkers

We meten via de zogenaamde NPS-score. Ieder persoon die op een schaal van 0-10 met een 9 of een 10 aangeeft dat hij het aanraadt om bij de veiligheidsregio te werken, zorgt voor een pluspunt. Deze groep zijn de echte ambassadeurs.

En iedereen die deze vraag met een zes of lager beoordeelt, zorgt voor een minpunt, de zogenaamde criticasters. De NPS bepaal je door de aantallen criticasters af te trekken van de aantallen ambassadeurs. Hoe hoger dus de NPS, hoe hoger de binding van medewerkers met de veiligheidsregio. De doelstelling van de NPS van de totale organisatie is als volgt:

Jaar	2014	2015	2016	ambitie 2017	ambitie 2018
NPS	-17,2	2,6	5,2	10	15

5. Reductie CO2-uitstoot

De indicator is om bij ieder initiatief die in dit kader plaatsvindt te streven naar minimaal 25% CO2-reductie op dat doelterrein. We kiezen er bewust voor om niet de totale 'footprint' van de organisatie te meten, en deze middelen in te zetten in daadwerkelijke interventies op dit gebied.

6. Effectiviteit ondersteuning

Om dit te toetsen, wordt vanaf begin 2017 periodiek gemeten de mate waarin de medewerkers van brandweer, GGD en crisisbeheersing tevreden zijn over de ondersteuning. Het doel is om dit cijfer eind 2018 tien procent hoger te laten zijn dan eind 2017.

7. Datalekken

De verwachting is dat door de aandacht die dit thema de komende tijd krijgt, het aantal meldingen eerder stijgt dan daalt. Dit laat onverlet dat Veiligheidsregio Fryslân als doel heeft om het aantal datalekken naar 0 te krijgen.

Benchmark informatie van de VRF

De veiligheidsregio stelt zich graag toetsbaar op om haar gemeenten inzicht te geven in de prestaties. Inhoudelijk vindt deze toetsing plaats via de commissies Veiligheid en Gezondheid. Aangaande het kostenniveau zijn de indicatoren (relatie met 'Operatie Stofkam'):

Brandweer en crisisbeheersing

- stijging gemeentelijke kosten 2005-2015: 25%, laagste van Nederland (gem. 50%)
- kosten per inwoner: € 47, op 1 na laagste van Nederland (gem. € 63)
- uitputting cluster OOV: € 34 mln kosten bij budget van € 41,4 mln

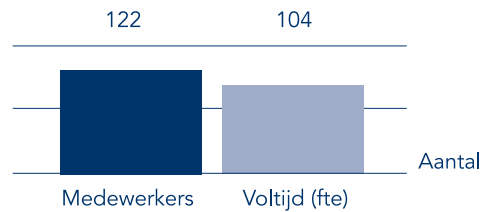
Overhead

- kosten overhead: -10% tov vergelijkbare organisaties

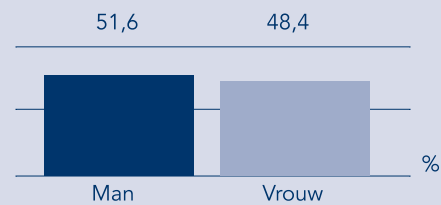
5.4. Investerings in 2018

Programma Organisatie	Lasten	Baten	Eindtotaal
Bedrijfsvoering en directie	€ 12.629.798	€ 1.422.229	€ 11.207.569
Huisvesting	€ 1.030.455	€ 0	€ 1.030.455
Totaal Organisatie	€ 13.660.253	€ 1.422.229	€ 12.238.024

5.5. Feiten en cijfers programma Organisatie

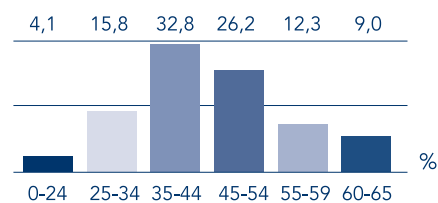

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	63
Vrouw	59

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
0-24	5
25-34	19
35-44	40
45-54	32
55-59	15
60-65	11

Gemiddelde leeftijd: 44 jaar

Cijfers 2016

4. Verzuimcijfers	2014	2015	2016
Verzuim	2,3	2,1	3,6
Meldfrequentie	1,0	0,8	1,0

5. NPS	
2014	-1,5
2015	31,7
2016	21,0

6. Medewerkerstevredenheid	
2014	7,1
2015	7,7
2016	7,4

7. Bijdrage per programma	
Organisatie	€ 12.238.024
Brandweer	€ 26.277.370
GGD	€ 17.132.785
Crisisbeheersing	€ 1.123.994
Totaal	€ 56.772.173

11. Formatie per programma	
Organisatie	104 fte
Brandweer	183 fte
GGD	301 fte
Crisisbeheersing	25 fte
Totaal	613 fte

8. Inkomstenverdeling	
Bijdrage gemeenten	€ 56.772.173
BDuR	€ 7.723.000
Overig	€ 8.134.132
Totaal	€ 72.629.305

12. Gemeentelijke bijdrage per taakveld	
Brandweer	€ 33.201.317
GGD	€ 21.693.018
Crisisbeheersing	€ 1.877.838
Totaal	€ 56.772.173

9. Kostenverdeling	
Salariskosten	€ 41.780.779
Kapitaalslasten	€ 8.455.252
Huisvestingskosten	€ 6.714.348
Materiële kosten	€ 15.678.926
Totaal	€ 72.629.305

10. Verdeelsleutel programma organisatie	
Brandweer	56,6%
GGD	37,3%
Crisisbeheersing	6,2%

Interview

Informatiemanager Jeroen Westerik

'Er is nog veel informatie waarmee we ons voordeel kunnen doen!'

Informatiemanager Jeroen Westerik van Veiligheidsregio Fryslân vergelijkt informatie wel eens met geld.

Om duidelijk te maken hoe waardevol het is. Je kunt het verzamelen, maar ook kwijtraken. Er je voordeel mee doen, maar er ook schade door lijden. Hij zoekt het evenwicht tussen informatie benutten én beschermen.

Jeroen Westerik

In een brandweervoertuig liggen ordners vol bereikbaarheids- en aanvalsplannen van risicovolle objecten, zoals ziekenhuizen en kantoorgebouwen. Nog even en alle informatie uit die ordners staat in een geo-informatiesysteem, waar de brandweerman met één druk op een iPad bij kan. Een soort online kaart van de provincie, vol bruikbare en realtime data.

Het is een voorbeeld van slimmer omgaan met informatie. En dit reikt verder dan de brandweer, vertelt Jeroen Westerik. 'Het geo-informatiesysteem is net zo goed te gebruiken door de GGD en Crisisbeheersing. De organisaties zijn heel verschillend, maar op informatieniveau heel vergelijkbaar. Ze houden zich alle drie bezig met individuen of objecten in Fryslân, waar "iets" mee is en waarover ze gegevens vastleggen. Of het nu gaat om patiënten, kinderen die geboren worden of gebouwen die in brand staan. Het vastleggen, up to date houden en toegankelijk maken van geo-informatie is voor alle drie de organisaties van grote waarde.'

Online groeiboekje

Er is steeds meer informatie beschikbaar en deze is voor steeds meer mensen toegankelijk. 'Mensen verlangen ook dat informatie altijd en via elk apparaat beschikbaar is', aldus Jeroen. 'Zoals medewerkers die flexibeler werken en daarvoor het liefst hun eigen laptop of smartphone gebruiken. Maar ook burgers willen meer weten. Denk aan jonge moeders die gegevens over de ontwikkeling van hun kind online willen bekijken en niet in een groeiboekje. Wij spelen in op deze informatiebehoefte. Onze GGD-website wordt bijvoorbeeld steeds meer een portaal, dat burgers en professionals toegang geeft tot informatie.'

Door meer informatie te verzamelen, te benutten en toegankelijk te maken, verbetert Veiligheidsregio Fryslân haar dienstverlening. Maar het stelt de organisatie tegelijkertijd voor een nieuwe uitdaging. 'Hoe groter de hoeveelheid informatie, hoe groter het risico dat je data verliest. En dat is een doodzonde. De wet- en regelgeving rond privacygevoelige gegevens wordt steeds strenger en elk datalek zijn we verplicht te melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Afhankelijk van de ernst van het lek, kan die ons een boete opleggen.'

'Mensen verlangen dat informatie altijd en via elk
apparaat beschikbaar is'

Loggen, coderen, checken

Dat vraagt om bewaking en beveiliging. 'We houden vanuit Bedrijfsvoering het overzicht over de systemen en programma's die in de organisatie worden gebruikt. In een centrale database is vastgelegd welke toegang en rechten medewerkers hebben. Daarnaast wordt al het dataverkeer "gelogd" (vastgelegd) en wordt aan steeds meer informatie een encryptie - een beveiligingscode - meegegeven. Ook werken we inmiddels met zogenoemde "tokens", waarmee we de identiteit van systeemgebruikers dubbel checken.' In de loop van 2017 komt een functionaris gegevensbescherming in dienst bij de veiligheidsregio. 'Hij gaat controleren of we ons aan de wet- en regelgeving houden en bewaakt het overzicht in een steeds groter en complexer informatienetwerk.'

Jeroen is zich bewust van de risico's, maar ziet vooral heel veel kansen. 'We kunnen nog veel meer data verzamelen en er ons voordeel mee doen. Verzamelen moet natuurlijk geen doel op zich worden. Het uitgangspunt is helder: alle informatie die wij verzamelen en delen moet nuttig zijn en bijdragen aan onze missie: een veilig en gezond Fryslân.'

6. Algemene dekkingsmiddelen

Gemeentelijk bijdrage in het nadelig saldo

Conform de gemeenschappelijke regelingen wordt de vastgestelde bijdrage in het nadelig saldo over de gemeenten voor de programma's Gezondheid en Crisisbeheersing verdeeld op basis van het inwonertal. In afwijking hiervan heeft het Algemeen Bestuur besloten de bijdrage voor het programma Brandweer te verdelen op basis van de verdeling van het cluster openbare orde en veiligheid (OOV) in het gemeentefonds.

De OOV-verdeling wordt in 2018 volledig toegepast. In de jaren 2014 tot en met 2017 werd gewerkt met een ingroeimodel, waarbij in vier stappen van de historische verdeling naar de OOV-verdeling wordt toegewerkt.

Per programma is de bijdrage als volgt:

Gezondheid	€ 17.132.785
Crisisbeheersing	€ 1.123.994
Brandweer	€ 26.277.370
Organisatie	€ 12.238.024
Totaal	€ 56.772.173

De bijdrage in het programma Organisatie wordt conform de eerder vastgestelde verdeel-sleutels voor organisatieoverhead toegerekend aan de oorspronkelijke taakvelden.

Deze toerekening aan de taakvelden is er zodat de deelnemende gemeenten de bijdrage kunnen opnemen in hun eigen begroting. De toerekening aan de taakvelden is als volgt:

Gezondheid	37,3%
Crisisbeheersing	6,2%
Brandweer	56,6%

Hiermee komt de bijdrage per taakveld uit op de volgende bedragen:

Gezondheid	€ 21.693.018
Crisisbeheersing	€ 1.877.838
Brandweer	€ 33.201.317
Totaal	€ 56.772.173

In bijlage 1 staat een overzicht van de verdeling van de bijdrage per taakveld over de gemeenten, inclusief een meerjarenperspectief richting 2021.

Brede doeluitkering rampenbestrijdingen

De bijdrage BDuR (zoals opgenomen in de begroting) is gebaseerd op de decembercirculaire 2016. Deze geeft een overzicht van de verdeling van het landelijke budget over de veiligheidsregio's voor 2017 en verder. De bijdrage voor 2018 is gebaseerd op deze meest recente informatie, en houdt daarbij rekening met de effecten van het onderzoek naar de BDuR dat op dit moment is afgerond. Deze bijdrage wordt conform het (bij de regionalisering afgesproken) uitgangspunt voor 35% toegerekend aan het programma Crisisbeheersing, en voor 65% aan het programma Brandweer.

Onvoorzien

De opbouw van de post onvoorzien is gewijzigd bij het vaststellen van de nieuwe nota 'Weerstandsvormogen'. De post van € 503.000 kan alleen nog worden aangewend voor personele fricties. Overige onvoorzien posten dienen uit de reguliere begroting te worden gedekt. De post onvoorzien is toegewezen aan het programma Organisatie.

7. Paragrafen

7.1. Financiering

De kaders voor financiering zijn gebaseerd op de 'Wet Financiering Decentrale Overheden' en de daaruit voortvloeiende uitvoeringsregelingen. Het eigen treasury-beleid van Veiligheidsregio Fryslân is vastgelegd in de financiële verordening, aangevuld met het treasury-besluit.

Beleid financieringsrisico's

Het financieringsbeleid van Veiligheidsregio Fryslân is erop gericht de financieringsrisico's voor langere tijd af te dekken met vastrentende leningen. De omvang en looptijd van deze leningen is afgestemd op de omvang en levensduur van de materiële vaste activa en de aflossing is gepland binnen de kaders voor de renterisiconorm. Afhankelijk van de situatie op de kapitaalmarkt en de hoogte van eigen financieringsmiddelen (eigen vermogen, voorzieningen en werkkapitaal) bestaat de mogelijkheid een deel (tot de kasgeldlimiet) kortlopend te financieren. Bij de financiering worden geen zekerheden verstrekt en worden geen afgeleide financiële instrumenten ingezet.

Rentebeleid

Tot 2016 werd gewerkt met een vaste rente van 3% voor de financiering van materiële vaste activa. Als onderdeel van 'Operatie Stofkam', en vooruitlopend op de toepassing van de notitie 'Rente' van de commissie BBV is deze systematiek aangepast. Vanaf 2017 wordt een omslagrente toegepast, die is berekend conform de voorgeschreven systematiek in de notitie 'Rente'. Deze berekening komt uit op een toe te passen omslagrente van 2,5%.

Leningenportefeuille en liquiditeit

Het verloop in de financieringsportefeuille is nagenoeg volledig te herleiden naar het investeringsprogramma. Door het geplande investeringsprogramma in 2017 en 2018 neemt de omvang van de langlopende leningen naar verwachting toe tot bijna € 50 miljoen per eind 2018.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Het aangepaste rentebeleid voorziet in een groter beroep op kortlopende leningen, alvorens langlopend wordt gefinancierd. Dit betekent dat de ruimte onder de kasgeldlimiet meer zal worden benut dan voorheen, waarbij de kasgeldlimiet per kwartaal overigens niet zal worden overschreden. Voor 2018 is de kasgeldlimiet bepaald op 8,2% van het begrotingstotaal, dit is € 5,8 miljoen.

De renterisiconorm voor 2018 is 20% van het begrotingstotaal, of € 14,2 miljoen. Bij het samenstellen van de leningenportefeuille is er rekening mee gehouden dat de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen de renterisiconorm niet overschrijden.

7.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het BBV wordt het weerstandsvermogen omschreven als de relatie tussen de weerstandscapaciteit van de organisatie en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen. Het weerstandsvermogen kan ook worden omschreven als de mate waarin de organisatie in staat is om omvangrijke tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid hoeft te worden aangepast. De weerstandscapaciteit dient dus om de continuïteit van de organisatie te waarborgen.

Het beleid rondom weerstandsvermogen en risicobeheersing is vastgelegd in de beleidsnota 'Weerstandsvermogen 2015-2018'. In deze nota wordt onderscheid gemaakt tussen:

- algemene risico's samenhangend met de exploitatie
- risico's samenhangend met rampen- en crisisbeheersing

Algemene risico's

Voor de beleidsnota 'Weerstandsvermogen 2015-2018' is in 2014 het algemene risicoprofiel van Veiligheidsregio Fryslân geactualiseerd op basis van een risicoworkshop. Het afdelingsmanagement heeft hierbij vanuit de verschillende vlakken van het INK-model (leiderschap, strategie en beleid, management van middelen, management van medewerkers, management van processen, medewerkers, klanten en partners, bestuur en financiers en maatschappij) een aantal algemene risico's geïdentificeerd. De volgende risico's zijn geïdentificeerd als belangrijk in het kader van weerstandsvermogen:

1.	Het risico dat door veranderde marktomstandigheden de concurrentiepositie van Veiligheidsregio Fryslân in gevaar komt en hier niet tijdig adequaat op geanticipeerd wordt.
2.	Het risico dat de IT-infrastructuur en onderliggende processen en systemen onvoldoende aansluiten bij de wensen en eisen van de stakeholders (medewerkers, gemeenten, ketenpartners).
3.	Het risico dat het beleid van de landelijke of lokale overheid zodanig van invloed is op Veiligheidsregio Fryslân dat het haar functioneren en behalen van doelstellingen nadelig beïnvloedt.
4.	Het risico dat te weinig vakbekwame/bevoegde medewerkers kunnen worden aangetrokken. Specifiek voor brandweezorg, welke voor een belangrijk deel steunt op vrijwilligers. De eisen aan brandweezorg worden steeds hoger en zijn/worden wettelijk verankerd.
5.	Het risico van ernstige verstoring van de reguliere dienstverlening door incidenten, rampen en crises.
6.	Het risico dat een nieuw financieringsregime een onvoordelig effect heeft op de beleidsuitvoering van Veiligheidsregio Fryslân.
7.	Het risico van de invoering van de werkkostenregeling. Ieder organisatie krijgt hiermee te maken, maar voor Veiligheidsregio Fryslân laat deze zich extra voelen door het grote aantal vrijwilligers.
8.	Het risico van uitval van ICT en elektriciteit waardoor de cruciale voorzieningen voor hulpdiensten uitvallen

Het belangrijkste risico is nog steeds marktwerking in brede zin en de impact hiervan op de dienstverlening en de mogelijkheid om hier tijdig op in te spelen (personele frictie en de mogelijkheid om hierop te anticiperen).

Risico's rampen- en crisisbeheersing

Binnen het taakgebied rampen- en crisisbeheersing hangen de belangrijkste risico's samen met het daadwerkelijk optreden van een ramp of crisissituatie. In een dergelijke situatie is de hulpverlening aan burgers de eerste prioriteit van Veiligheidsregio Fryslân. Om hulp te kunnen bieden zal het noodzakelijk zijn om extra personeel en materieel in te zetten.

In het 'Risicoprofiel Fryslân' valt het merendeel van de incidenten met een hoge impact (zeer ernstig – catastrofaal) in de categorie 'onwaarschijnlijk' tot 'zeer onwaarschijnlijk'. Gelet hierop is de huidige inschatting dat de kans op het zich daadwerkelijk voordoen van een ramp of crisis zeer gering is.

Om deze reden is er bewust voor gekozen geen incidentele weerstandscapaciteit aan te houden voor dit risico. Afhankelijk van de omvang van de incidentele kosten en het (overige) saldo van het programma Crisisbeheersing kan dit leiden tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage (nabetaling).

Weerstandscapaciteit

Bij Veiligheidsregio Fryslân wordt de weerstandscapaciteit gevormd door de 'Algemene reserve gezondheid', 'Algemene reserve Brandweer' en de post onvoorzien (per programma).

De algemene reserve kent een omvang van € 1.600.000. Dit is gelijk aan de maximale omvang van deze reserves volgens de beleidsnota 'Weerstandsvermogen 2015-2018'. Gezien de status van risico-buffer zijn geen begrote onttrekkingen gepland.

Conform de beleidsnota 'Weerstandsvermogen' is in de begroting 2018 een post onvoorzien opgenomen van € 500.000. Deze post onvoorzien is per programma (Gezondheid, Brandweer en Crisisbeheersing) geraamd. De post onvoorzien vormt geen algemeen dekkingsmiddel, maar is bedoeld voor het opvangen van personele frictie binnen de programma's.

Beleid

De huidige weerstandscapaciteit is gelijk aan het noodzakelijk weerstandsvermogen, gelet op het risicoprofiel. Opbouw van de weerstandscapaciteit door een begrote toevoeging aan de algemene reserve is niet noodzakelijk. Indien de weerstandscapaciteit daalt onder het gewenste weerstandsvermogen, dan wordt de weerstandscapaciteit aangevuld vanuit een eventueel overschot op de post onvoorzien, en indien niet toereikend vanuit eventuele positieve exploitatiesaldi per programma.

Structurele risico's

Voor de komende jaren zijn enkele grote structurele risico's aangemerkt, dit betreft:

Kapitaallasten brandweer

Bij de regionalisering van de Brandweer is in 2014 vastgesteld dat de kapitaallasten niet voldoende geïndexeerd zijn. Gebouwen en materieel staan begroot voor de oorspronkelijke aanschafwaarde, terwijl het niet realistisch is om in de toekomst voor datzelfde bedrag een vervangende investering te doen. Het maximale tekort is ingeschat op € 1,3 miljoen voor huisvesting en materieel van Brandweer Fryslân. De mate waarin én het moment waarop dit risico zich gaat voordoen, is onder andere afhankelijk van de uitkomsten van 'Dekkingsplan 2.0'. Vooralsnog is door incidenteel uitstel van investeringen voldoende budgettaire ruimte beschikbaar.

Normontwikkeling publieke gezondheid

Het ministerie van VWS werkt aan de totstandkoming van veldnormen voor de vier pijlers van publieke gezondheid. VWS verwacht dat het traject van ontwikkelen en vaststellen van de veldnormen eind 2017 is afgerond. Uit eigen onderzoek blijkt dat GGD Fryslân op onderdelen niet voldoet aan de voorgenomen veldnorm. Voor wat betreft het voldoen aan de veldnormen IZB en MMK is reeds een voorstel opgenomen tot het ophogen van het niveau met een structurele toename van het budget van € 140.000. Voor de overige pijlers is een concrete uitzetting nog niet aan de orde, gezien de onzekerheid over de mogelijke wettelijke verankering van deze veldnormen. Bij het volledig voldoen aan de nu bekende normen voor de overige aandachtsgebieden bestaat het risico dat aanvullend nog € 530.000 nodig is.

Ontwikkelingen Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO)

In eerdere begrotingen is melding gemaakt van de mogelijke budgettaire consequenties van het overdragen van de meldkamer-taak en de LMO. Het verschil tussen het huidige budget voor de bestaande eigen meldkamer en de verwachte uitname als gevolg van invoering LMO is circa € 750.000. Afhankelijk van de wijze van verrekening komt dit risico ten laste van de Friese gemeenten (bij verrekening via gemeentefonds) of in eerste instantie bij Veiligheidsregio Fryslân (in geval van verrekening via de BDuR). Door uitstel van de overgang tot 2020 doet het risico zich pas op zijn vroegst dan voor.

Vakbekwaam worden vrijwilligers

De versnelde in- en uitstroom van vrijwilligers, en het feit dat het beschikbare budget in vergelijking met vergelijkbare regio's relatief laag is, zorgt voor een maximaal risico op dit budget van € 800.000. De daadwerkelijke uitwerking van dit risico is onder meer afhankelijk van de uitwerking van de repressieve organisatie, zoals opgenomen in 'Dekkingsplan 2.0'. De gevolgen hiervan zijn eind 2017 bekend. Voor het geraamde tekort in 2017 is in de eigen begroting incidentele ruimte beschikbaar.

Openbaar meldsysteem

Uit onderzoek van het Veiligheidsberaad blijkt dat de rol van de veiligheidsregio's in het kader van het OMS herzien dient te worden. De conclusie van het onderzoek luidt dat er geen wettelijke basis is voor de wijze waarop veiligheidsregio's nu de regie voeren op het tot stand komen van OMS. Daarnaast wordt getwijfeld aan de wijze waarop kosten worden verhaald op de gebruikers van OMS. Uit ingewonnen juridisch advies blijkt dat, hoewel een redelijke overgangstermijn aan de orde is, de werkwijze op korte termijn zal moeten wijzigen. Dit betekent tevens dat de huidige begrote opbrengsten van € 210.000 op korte termijn komen te vervallen.

Deze risico's zullen de komende jaren bij ongewijzigd beleid leiden tot structurele wijzigingen in de budgettering. Aangezien voor deze risico's op het moment dat zij zich voordoen een structurele oplossing gevonden dient te worden, wordt hiervoor geen (incidentele) weerstandscapaciteit aangehouden.

Financiële kengetallen

Het besluit 'Begroting en verantwoording' schrijft voor dat in deze paragraaf een set met kengetallen wordt opgenomen rondom de financiële positie. De uitwerking hiervan is als volgt:

	Jaarverslag 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Netto schuldquote	76,46%	74,89%	74,86%
Gecorrigeerde netto schuldquote	76,46%	74,89%	74,86%
Solvabiliteit	4,18%	2,87%	2,93%
Structurele exploitatieruimte	0,00%	0,00%	0,00%

Toelichting

De netto-schuldquote neemt af, en de solvabiliteit blijft nagenoeg gelijk door het invullen van de investeringsplanning in de komende jaren. Daarnaast neemt het saldo van de bestemmingsreserves af door de besteding van de specifiek voor projecten beschikbare gelden. Dit beeld vertoont een duidelijke samenhang met het structureel 'vollopen' van de investeringsplanning, en het gaandeweg zich voordoen van het hiervoor genoemde risico met betrekking tot de kapitaallasten.

De structurele exploitatieruimte is per definitie 0%, aangezien de gemeentelijke bijdrage exact is afgestemd op het resterende nadelig saldo.

7.3. Bedrijfsvoering

De inhoud van het onderdeel Bedrijfsvoering staat inhoudelijk toegelicht onder het programma Organisatie.

7.4. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf staat een uiteenzetting van het geplande beleid over het gebouwenbeheer van Veiligheidsregio Fryslân.

Per 2014 heeft de organisatie de volgende gebouwen in eigendom / beheer:

- het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg
- 66 brandweerkazernes, waarvan 46 in eigendom
- 61 locaties voor JGZ, allen gehuurd
- het regionaal coördinatie centrum (RCC), ondergebracht bij de meldkamer

Kwaliteitsniveau

Voor de gebouwen die Veiligheidsregio Fryslân in eigendom heeft, staat het gewenste kwaliteitsniveau op niveau 3 (redelijk) van NEN 2767. Om deze kwaliteit te kunnen waarborgen, hebben de eigendomslocaties meerjarige onderhoudsplanningen. Voor het egaliseren van de lasten van groot onderhoud over de jaren wordt gebruik gemaakt van een onderhoudsvoorziening. Bij de huurlocaties wordt gestreefd naar een vergelijkbaar kwaliteitsniveau. Deze wordt waar mogelijk vastgelegd in de huurovereenkomsten.

Kazernebudgetten

Bij de regionalisering zijn de kazernebudgetten bepaald op basis van de overgenomen gemeentelijke locaties (huur of eigendom), gekoppeld aan het gewenste kwaliteitsniveau, inclusief een budget voor beheer van het vastgoed. Daarnaast zijn in het kader van het project 'Samen naar 1 Brandweer' budgetten vastgesteld voor facilitaire kosten en nutsvoorzieningen.

Aangezien de kosten van groot onderhoud significant fluctueren over de jaren, is gekozen deze te egaliseren met een voorziening voor groot onderhoud. De in de begroting geraamde dotatie aan de voorziening is het gemiddelde bedrag van het groot onderhoud dat de komende 20 jaar gepland is. In 2016 heeft een herijking plaatsgevonden van het vastgoed conform de NEN2767. Deze herijking heeft enerzijds geleid tot een completere onderhoudsbegroting, maar anderzijds ook tot uitzetting. Door de kazernes van 40 naar 50 jaar af te schrijven wordt deze uitzetting opgevangen ('Operatie Stofkam').

Vastgoed op orde

In 2016 zijn grote stappen gemaakt om het vastgoed verder op orde te brengen. Er is een legionellaplan opgesteld, het tekeningenbeheer is op orde, er heeft een energiescan plaatsgevonden, en er heeft een portfolio-analyse van de kazernes plaatsgevonden. Toch zijn er ook voor de komende jaren nog projecten om het vastgoed verder op orde te krijgen. Er zal bijvoorbeeld moeten worden voldaan aan de wettelijke verplichtingen omtrent de elektriciteitsinstallaties (NEN3140), er zal een plan worden opgesteld om te voldoen aan de milieueisen (olieafscheiders), valbeveiliging zal georganiseerd moeten worden, en de kazernes moeten een goed elektronisch toegangsbeheersysteem hebben.

Blik op de toekomst

De in 2016 uitgevoerde portfolio-analyse geeft een beeld van de staat van de kazernes. Niet alleen de technische staat, maar ook energieverbruik, financiën en courantheid zijn hierin meegenomen. Dit geeft een waardering van het vastgoed en vormt daarmee belangrijke input voor de vervanging van kazernes in de toekomst. Verder staan er de komende jaren twee belangrijke projecten te gebeuren. 'Arbeidshygiëne' waarbij verbouwingen aan kazernes moeten gebeuren, en 'Dekkingsplan 2.0' waarbij mutaties in het vastgoed kunnen ontstaan.

Budgetten

De budgetten voor kapitaallasten zijn gebaseerd op het huidige areaal en op het prijspeil waarop de investeringen in het verleden door de gemeenten zijn gedaan. Als gebouwen en installaties worden vervangen tegen het huidige (c.q. toekomstige) prijspeil, dan doet zich een tekort voor dat in de loop der jaren zal oplopen tot maximaal € 600.000. Dit risico is, als onderdeel van het totale risico voor niet-geïndexeerde kapitaallasten, € 1,3 miljoen.

8. Financiële begroting

8.1. Overzicht van baten en lasten

	Lasten	Baten	Saldo
Programma GGD			
Pijler 1	12.291.625	138.985	12.152.640
Pijler 2	8.199.815	3.690.872	4.508.943
Pijler 3	1.035.032	563.830	471.202
Pijler 4	1.194.031	1.194.031	-
Bijdrage programma GGD		17.132.785	-17.132.785
Totaal programma GGD	22.720.503	22.720.503	-

Programma Crisisbeheersing			
Producten Crisisbeheersing	4.019.102	192.058	3.827.044
BDuR		2.703.050	-2.703.050
Bijdrage programma Crisisbeheersing		1.123.994	-1.123.994
Totaal programma Crisis	4.019.102	4.019.102	-

Programma Brandweer			
Producten Brandweer	32.229.448	932.128	31.297.320
BDuR		5.019.950	-5.019.950
Bijdrage programma Brandweer		26.277.370	-26.277.370
Totaal programma Brandweer	32.229.448	32.229.448	-

Programma Organisatie			
Producten Organisatie	13.660.253	1.422.229	12.238.024
Bijdrage programma Organisatie		12.238.024	-12.238.024
Totaal programma Organisatie	13.660.253	13.660.253	-

Eindtotaal	72.629.305	72.629.305	-
-------------------	-------------------	-------------------	---

Conform het nieuwe BBV dient vanaf de begroting 2018 eveneens onderstaande opstelling per taakveld te worden opgenomen in de begroting. Deze is opgesteld conform de daarvoor uitgegeven handreikingen van de Commissie BBV.

Overzicht baten en lasten art. 17 BBV			
	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid	21.403.621	22.720.692	1.317.071
Programma Crisisbeheersing	3.709.329	4.018.913	309.584
Programma Brandweer	30.232.151	32.229.448	1.997.297
Programma Organisatie	772.082	12.238.024	11.465.942
Algemene dekkingsmiddelen	-73.409	-	73.409
Overhead	16.021.147	1.422.229	-14.598.917
Heffing vpb	61.386	-	-61.386
Onvoorzien	503.000	-	-503.000
Saldo van baten en lasten	72.629.305	72.629.305	-

	Jaarrekening 2016			Begroting 2017			Begroting 2018			Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma GGD																		
Pijler 1	12.893.117	1.082.237	11.810.880	11.685.812	136.171	11.549.641	12.291.625	138.985	12.152.640	12.446.755	140.739	12.306.016	12.604.104	142.518	12.461.585	12.804.844	144.788	12.660.056
Pijler 2	8.518.764	4.099.909	4.418.855	7.740.037	3.490.990	4.249.047	8.199.815	3.690.872	4.508.943	8.303.303	2.623.571	5.679.732	8.408.271	2.656.737	5.751.534	8.542.186	2.699.050	5.843.136
Pijler 3	1.368.978	851.097	517.881	996.816	545.357	451.459	1.035.032	563.830	471.202	1.048.095	570.946	477.149	1.061.345	578.164	483.181	1.078.248	587.372	490.876
Pijler 4	1.476.477	1.226.483	249.994	1.147.759	1.147.759	0	1.194.031	1.194.031	0	1.209.101	1.209.101	0	1.224.386	1.224.386	0	1.243.886	1.243.886	0
<i>Bijdrage programma GGD</i>		16.666.400	-16.666.400		16.250.147	-16.250.147		17.132.785	-17.132.785		18.462.897	-18.462.897		18.696.300	-18.696.300		18.994.068	-18.994.068
Reservemutaties GGD																		
Totaal programma GGD	24.257.336	23.926.126	-331.210	21.570.424	21.570.424	0	22.720.503	22.720.503	0	23.007.254	23.007.254	0	23.298.105	23.298.106	0	23.669.164	23.669.164	0
Programma Crisisbeheersing																		
Producten Crisisbeheersing	3.989.743	328.458	3.661.285	3.979.558	287.451	3.692.107	4.019.102	192.058	3.827.044	4.069.826	194.482	3.875.344	4.121.276	196.940	3.924.335	4.186.913	200.077	3.986.836
BDUR		2.817.480	-2.817.480		2.670.500	-2.670.500		2.703.050	-2.703.050	0	2.737.165	-2.737.165	0	2.771.767	-2.771.767	0	2.815.912	-2.815.912
<i>Bijdrage programma Crisis</i>		851.275	-851.275		1.021.607	-1.021.607		1.123.994	-1.123.994		1.138.179	-1.138.179		1.152.568	-1.152.568		1.170.925	-1.170.925
Reservemutaties Crisisbeheersing			0									0			0			0
Totaal programma Crisis	3.989.743	3.997.213	7.470	3.979.558	3.979.558	0	4.019.102	4.019.102	0	4.069.826	4.069.826	0	4.121.276	4.121.276	0	4.186.913	4.186.913	0
Programma Brandweer																		
Producten Brandweer	31.730.650	1.523.586	30.207.064	31.316.932	699.534	30.617.398	32.229.448	932.128	31.297.320	32.636.209	943.892	31.692.317	33.048.787	955.824	32.092.963	33.575.141	971.047	32.604.094
BDUR		5.232.462	-5.232.462		4.959.500	-4.959.500		5.019.950	-5.019.950	0	5.083.306	-5.083.306	0	5.147.568	-5.147.568	0	5.229.551	-5.229.551
<i>Bijdrage programma Brandweer</i>		24.667.308	-24.667.308		25.657.898	-25.657.898		26.277.370	-26.277.370		26.609.011	-26.609.011		26.945.395	-26.945.395		27.374.543	-27.374.543
Reservemutaties Brandweer		312.138	-312.138	325.000	325.000	0			0			0			0			0
Totaal programma Brandweer	31.730.650	31.735.494	4.844	31.641.932	31.641.932	0	32.229.448	32.229.448	0	32.636.209	32.636.209	0	33.048.787	33.048.787	0	33.575.141	33.575.141	0
Programma Organisatie																		
Producten Organisatie	12.083.013	563.116	11.519.897	11.959.062	168.836	11.790.226	13.660.253	1.422.229	12.238.024	13.675.700	1.440.178	12.235.521	13.691.624	1.458.385	12.233.240	13.714.852	1.481.612	12.233.240
Reservemutaties Organisatie		16.555	-16.555	100.000	100.000	0			0			0			0	0	0	0
<i>Bijdrage programma Organisatie</i>		11.656.044	-11.656.044		11.790.226	-11.790.226		12.238.024	-12.238.024		12.235.521	-12.235.521		12.233.240	-12.233.240		12.233.240	-12.233.240
Totaal programma Organisatie	12.083.013	12.235.715	152.702	12.059.062	12.059.062	0	13.660.253	13.660.253	0	13.675.700	13.675.699	0	13.691.624	13.691.625	0	13.714.852	13.714.852	0
Eindtotaal	72.060.742	71.894.548	-166.194	69.250.976	69.250.976	0	72.629.305	72.629.305	0	73.388.988	73.388.988	0	74.159.793	74.159.793	0	75.146.071	75.146.071	0

Toelichting:

De mutatie van het nadelig saldo per programma ten opzichte van 2016 is als volgt, naar oorzaken:

Analyse verhoging bijdrage per programma ten opzichte van huidige bijdrage 2017				
Omschrijving	GGD	Crisisbeheersing	Brandweer	Totaal
Operatie Stofkam	35.000		-525.000	-490.000
Veldnormen IZB/MMK	140.000			140.000
Arbeidshygiëne			340.000	340.000
Brandveilig leven			142.000	142.000
Wet Datalekken	26.084	4.312	39.604	70.000
Cao / ABP stijging	680.443	111.325	784.357	1.576.124
Cpi	103.331	40.389	378.450	522.171
BDuR		-32.550	-60.450	-93.000
Versterking Bedrijfsvoering	-57.757	-9.548	-87.695	-155.000
Stijging nadelig saldo	927.101	113.928	1.011.266	2.052.295

8.2. Financiële positie

Arbeidsverplichtingen

Conform het besluit 'Begroting en Verantwoording' is het niet toegestaan voorzieningen op te nemen voor jaarlijks terugkerende verplichtingen met een vergelijkbaar volume. Dit gaat vooral om verplichtingen rondom vakantiegeld en het opgebouwde saldo vakantiedagen. Deze lasten zijn structureel gedekt in de begroting.

Investeringskredieten

Als onderdeel van de begroting is het meerjaren-investeringsplan vastgesteld. De geplande investeringen zijn aan te merken als investeringen met economisch nut en worden geactiveerd conform de regels die zijn vastgesteld in de financiële verordening. De effecten hiervan zijn in de kapitaallasten van de programma's verwerkt. De vast te stellen kredieten zijn opgenomen in bijlage 2 bij deze begroting.

Reserves

Het geraamde verloop van de reserves in 2018 is als volgt:

	1-1-2018	Storting	Onttrekking	31-12-2018
Algemene reserve	€ 1.600.000	€	€	€ 1.600.000
Rechtspositie	€ 52.500	€	€ 16.500	€ 36.000
Gezondheidsmonitor	€ 97.752	€ 100.000	€ 90.000	€ 107.752
	€ 1.750.252	€ 100.000	€ 160.500	€ 1.743.752

Vorzieningen

Het geraamde verloop in de voorzieningen is als volgt:

	1-1-2018	Dotaties	Onttrekkingen	31-12-2018
Opgebouwde spaaruren	€ 170.000	€ -	€ 20.000	€ 150.000
Sociaal plan SN1B	€ 31.300	€ -	€ 31.300	€ 0
Groot onderhoud Harlingertrekweg	€ 78.800	€ 42.150	€ 54.900	€ 66.050
Groot onderhoud brandweerkazernes	€ 544.000	€ 419.000	€ 167.000	€ 796.000
	€ 824.100	€ 461.150	€ 273.200	€ 1.012.050

De voorzieningen met betrekking tot de opgebouwde spaaruren en het sociaal plan zijn voldoende om de resterende onderliggende verplichtingen af te dekken. De voorzieningen voor groot onderhoud sluiten aan op de aanwezige meerjaren-onderhoudsplanningen.

Geprognosticeerde balans 2018

	1-1-'18	31-12-'18		1-1-'18	31-12-'18
Materiële vaste activa	54.700	56.700	Eigen vermogen	1.750	1.744
Vorderingen	700	705	Vorzieningen	824	1.012
Liquide middelen	100	105	Langlopende schulden	48.027	49.783
Overlopende activa	2.000	2.020	Kortlopende schulden	4.899	4.971
	57.500	59.530	Overlopende passiva	2.000	2.020
				57.500	59.530

In de voorspelde balans is rekening gehouden met de geplande investeringen voor 2017 en 2018 en een stabiel werkkapitaal. Ook zijn de geplande mutaties in reserves en voorzieningen, zoals in de eerdere paragrafen genoemd, verwerkt. De behoefte aan langlopende financiering is bepaald op basis van de in 'Operatie Stofkam' berekende en vastgelegde financieringsstructuur. De rentelast voor deze financiering is gedekt in de begroting 2018. Bovenstaande balans is de basis voor de berekende financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen.

Bijlage 1.

Bijdrage per Gemeente 2018-2021

	2018	2019	2020	2021
Achtkarspelen	€ 2.252.086	€ 2.322.584	€ 2.345.728	€ 2.375.279
Ameland	€ 628.050	€ 640.449	€ 646.796	€ 655.058
Dantumadiel	€ 1.481.324	€ 1.528.720	€ 1.543.958	€ 1.563.393
De Fryske Marren	€ 4.642.399	€ 4.776.537	€ 4.824.080	€ 4.885.030
Dongeradeel	€ 2.075.798	€ 2.137.521	€ 2.158.806	€ 2.186.054
Ferwerderadiel	€ 829.732	€ 852.908	€ 861.394	€ 872.290
Franekeradeel	€ 1.707.723	€ 1.759.499	€ 1.777.024	€ 1.799.438
Harlingen	€ 1.365.014	€ 1.405.733	€ 1.419.732	€ 1.437.649
Heerenveen	€ 4.304.819	€ 4.433.963	€ 4.478.119	€ 4.534.623
Het Bildt	€ 953.862	€ 981.409	€ 991.177	€ 1.003.701
Kollumerland c.a.	€ 1.039.816	€ 1.072.158	€ 1.082.841	€ 1.096.486
Leeuwarden	€ 10.055.885	€ 10.340.997	€ 10.443.899	€ 10.575.941
Leeuwarderadeel	€ 769.814	€ 794.952	€ 802.879	€ 812.977
Littenseradiel	€ 880.856	€ 908.220	€ 917.269	€ 928.828
Menameradiel	€ 1.141.417	€ 1.176.020	€ 1.187.733	€ 1.202.714
Ooststellingwerf	€ 2.209.489	€ 2.275.357	€ 2.298.014	€ 2.327.017
Opsterland	€ 2.458.817	€ 2.534.493	€ 2.559.742	€ 2.592.010
Schiermonnikoog	€ 258.012	€ 262.129	€ 264.722	€ 268.120
Smallingerland	€ 4.665.442	€ 4.807.023	€ 4.854.902	€ 4.916.135
Súdwest-Fryslân	€ 7.338.610	€ 7.555.856	€ 7.631.088	€ 7.727.422
Terschelling	€ 664.545	€ 679.478	€ 686.220	€ 694.958
Tytsjerksteradiel	€ 2.670.379	€ 2.752.013	€ 2.779.426	€ 2.814.473
Vlieland	€ 258.302	€ 262.706	€ 265.306	€ 268.707
Weststellingwerf	€ 2.119.983	€ 2.184.885	€ 2.206.650	€ 2.234.473
	€ 56.772.173	€ 58.445.609	€ 59.027.504	€ 59.772.776

“De ingroei naar de OOV-verdeling wordt in 2018 volledig toegepast”.

2018

Bijdrage 2018	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 940.431	€ 81.408	€ 1.230.247	€ 2.252.086
Ameland	€ 121.252	€ 10.496	€ 496.303	€ 628.050
Dantumadiel	€ 638.494	€ 55.271	€ 787.559	€ 1.481.324
De Fryske Marren	€ 1.721.399	€ 149.011	€ 2.771.988	€ 4.642.399
Dongeradeel	€ 803.599	€ 69.563	€ 1.202.635	€ 2.075.798
Ferwerderadiel	€ 292.166	€ 25.291	€ 512.275	€ 829.732
Franekeradeel	€ 680.467	€ 58.904	€ 968.352	€ 1.707.723
Harlingen	€ 530.976	€ 45.963	€ 788.075	€ 1.365.014
Heerenveen	€ 1.688.660	€ 146.177	€ 2.469.981	€ 4.304.819
Het Bildt	€ 353.413	€ 30.593	€ 569.856	€ 953.862
Kollumerland c.a.	€ 430.173	€ 37.238	€ 572.405	€ 1.039.816
Leeuwarden	€ 3.623.013	€ 313.623	€ 6.119.249	€ 10.055.885
Leeuwarderadeel	€ 341.661	€ 29.576	€ 398.578	€ 769.814
Littenseradiel	€ 363.755	€ 31.488	€ 485.613	€ 880.856
Menameradiel	€ 454.753	€ 39.365	€ 647.299	€ 1.141.417
Ooststellingwerf	€ 858.634	€ 74.327	€ 1.276.527	€ 2.209.489
Opsterland	€ 1.001.645	€ 86.707	€ 1.370.465	€ 2.458.817
Schiermonnikoog	€ 30.859	€ 2.671	€ 224.482	€ 258.012
Smallingerland	€ 1.861.555	€ 161.144	€ 2.642.742	€ 4.665.442
Súdwest-Fryslân	€ 2.822.201	€ 244.302	€ 4.272.107	€ 7.338.610
Terschelling	€ 163.527	€ 14.156	€ 486.862	€ 664.545
Tytsjerksteradiel	€ 1.077.096	€ 93.238	€ 1.500.045	€ 2.670.379
Vlieland	€ 36.365	€ 3.148	€ 218.789	€ 258.302
Weststellingwerf	€ 856.922	€ 74.179	€ 1.188.882	€ 2.119.983
	€ 21.693.018	€ 1.877.838	€ 33.201.317	€ 56.772.173

“De ingroei naar de OOV-verdeling wordt in 2018 volledig toegepast”.

2019

Bijdrage 2019	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 996.319	€ 83.963	€ 1.242.302	€ 2.322.584
Ameland	€ 128.457	€ 10.826	€ 501.166	€ 640.449
Dantumadiel	€ 676.438	€ 57.006	€ 795.276	€ 1.528.720
De Fryske Marren	€ 1.823.697	€ 153.689	€ 2.799.150	€ 4.776.537
Dongeradeel	€ 851.355	€ 71.747	€ 1.214.420	€ 2.137.521
Ferwerderadiel	€ 309.529	€ 26.085	€ 517.294	€ 852.908
Franekeradeel	€ 720.905	€ 60.753	€ 977.841	€ 1.759.499
Harlingen	€ 562.530	€ 47.406	€ 795.797	€ 1.405.733
Heerenveen	€ 1.789.012	€ 150.766	€ 2.494.184	€ 4.433.963
Het Bildt	€ 374.415	€ 31.553	€ 575.440	€ 981.409
Kollumerland c.a.	€ 455.737	€ 38.407	€ 578.014	€ 1.072.158
Leeuwarden	€ 3.838.319	€ 323.468	€ 6.179.210	€ 10.340.997
Leeuwarderadeel	€ 361.965	€ 30.504	€ 402.484	€ 794.952
Littenseradiel	€ 385.372	€ 32.477	€ 490.371	€ 908.220
Menameradiel	€ 481.778	€ 40.601	€ 653.641	€ 1.176.020
Ooststellingwerf	€ 909.661	€ 76.660	€ 1.289.036	€ 2.275.357
Opsterland	€ 1.061.170	€ 89.428	€ 1.383.894	€ 2.534.493
Schiermonnikoog	€ 32.692	€ 2.755	€ 226.682	€ 262.129
Smallingerland	€ 1.972.182	€ 166.203	€ 2.668.638	€ 4.807.023
Súdwest-Fryslân	€ 2.989.917	€ 251.971	€ 4.313.969	€ 7.555.856
Terschelling	€ 173.245	€ 14.600	€ 491.633	€ 679.478
Tytsjerksteradiel	€ 1.141.105	€ 96.165	€ 1.514.743	€ 2.752.013
Vlieland	€ 38.527	€ 3.247	€ 220.933	€ 262.706
Weststellingwerf	€ 907.846	€ 76.507	€ 1.200.532	€ 2.184.885
	€ 22.982.174	€ 1.936.786	€ 33.526.648	€ 58.445.609

“De ingroei naar de OOV-verdeling wordt in 2018 volledig toegepast”.

2020

Bijdrage 2020	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.004.622	€ 86.552	€ 1.254.553	€ 2.345.728
Ameland	€ 129.528	€ 11.159	€ 506.108	€ 646.796
Dantumadiel	€ 682.076	€ 58.763	€ 803.119	€ 1.543.958
De Fryske Marren	€ 1.838.896	€ 158.428	€ 2.826.756	€ 4.824.080
Dongeradeel	€ 858.450	€ 73.959	€ 1.226.396	€ 2.158.806
Ferwerderadiel	€ 312.108	€ 26.889	€ 522.396	€ 861.394
Franekeradeel	€ 726.914	€ 62.626	€ 987.484	€ 1.777.024
Harlingen	€ 567.219	€ 48.868	€ 803.645	€ 1.419.732
Heerenveen	€ 1.803.922	€ 155.415	€ 2.518.782	€ 4.478.119
Het Bildt	€ 377.536	€ 32.526	€ 581.115	€ 991.177
Kollumerland c.a.	€ 459.536	€ 39.591	€ 583.714	€ 1.082.841
Leeuwarden	€ 3.870.308	€ 333.442	€ 6.240.149	€ 10.443.899
Leeuwarderadeel	€ 364.981	€ 31.445	€ 406.453	€ 802.879
Littenseradiel	€ 388.584	€ 33.478	€ 495.207	€ 917.269
Menameradiel	€ 485.793	€ 41.853	€ 660.088	€ 1.187.733
Ooststellingwerf	€ 917.242	€ 79.024	€ 1.301.748	€ 2.298.014
Opsterland	€ 1.070.014	€ 92.186	€ 1.397.542	€ 2.559.742
Schiermonnikoog	€ 32.965	€ 2.840	€ 228.917	€ 264.722
Smallingerland	€ 1.988.619	€ 171.327	€ 2.694.956	€ 4.854.902
Súdwest-Fryslân	€ 3.014.835	€ 259.740	€ 4.356.513	€ 7.631.088
Terschelling	€ 174.689	€ 15.050	€ 496.481	€ 686.220
Tytsjerksteradiel	€ 1.150.615	€ 99.130	€ 1.529.682	€ 2.779.426
Vlieland	€ 38.848	€ 3.347	€ 223.112	€ 265.306
Weststellingwerf	€ 915.413	€ 78.866	€ 1.212.371	€ 2.206.650
	€ 23.173.712	€ 1.996.503	€ 33.857.289	€ 59.027.504

“De ingroei naar de OOV-verdeling wordt in 2018 volledig toegepast”.

2021

Bijdrage 2021	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.016.830	€ 87.673	€ 1.270.776	€ 2.375.279
Ameland	€ 131.102	€ 11.304	€ 512.653	€ 655.058
Dantumadiel	€ 690.364	€ 59.525	€ 813.504	€ 1.563.393
De Fryske Marren	€ 1.861.242	€ 160.480	€ 2.863.308	€ 4.885.030
Dongeradeel	€ 868.882	€ 74.917	€ 1.242.255	€ 2.186.054
Ferwerderadiel	€ 315.901	€ 27.238	€ 529.151	€ 872.290
Franekeradeel	€ 735.747	€ 63.438	€ 1.000.253	€ 1.799.438
Harlingen	€ 574.111	€ 49.501	€ 814.037	€ 1.437.649
Heerenveen	€ 1.825.844	€ 157.428	€ 2.551.352	€ 4.534.623
Het Bildt	€ 382.124	€ 32.948	€ 588.629	€ 1.003.701
Kollumerland	€ 465.120	€ 40.104	€ 591.262	€ 1.096.486
Leeuwarden	€ 3.917.341	€ 337.761	€ 6.320.839	€ 10.575.941
Leeuwarderadeel	€ 369.417	€ 31.852	€ 411.709	€ 812.977
Littenseradiel	€ 393.306	€ 33.912	€ 501.610	€ 928.828
Menameradiel	€ 491.696	€ 42.395	€ 668.623	€ 1.202.714
Ooststellingwerf	€ 928.388	€ 80.048	€ 1.318.581	€ 2.327.017
Opsterland	€ 1.083.017	€ 93.380	€ 1.415.613	€ 2.592.010
Schiermonnikoog	€ 33.365	€ 2.877	€ 231.877	€ 268.120
Smallingerland	€ 2.012.785	€ 173.547	€ 2.729.804	€ 4.916.135
Súdwest-Fryslân	€ 3.051.472	€ 263.104	€ 4.412.846	€ 7.727.422
Terschelling	€ 176.812	€ 15.245	€ 502.901	€ 694.958
Tytsjerksteradiel	€ 1.164.597	€ 100.414	€ 1.549.462	€ 2.814.473
Vlieland	€ 39.320	€ 3.390	€ 225.997	€ 268.707
Weststellingwerf	€ 926.537	€ 79.888	€ 1.228.048	€ 2.234.473
	€ 23.455.321	€ 2.022.367	€ 34.295.088	€ 59.772.776

“De ingroei naar de OOV-verdeling wordt in 2018 volledig toegepast”.

Bijlage 2.

Investeringskredieten

Investeringsproject 2018	Krediet
Investeringsproject 2018	Krediet
Smartphones	125.000
Storage	237.313
Citrix servers	101.856
Citrix netscaler	16.623
Infrastructuur PM	40.000
ASA	26.512
Ipads	50.000
Thin clients en laptops	70.000
Monitoren	25.000
Audiovisuele middelen	10.000
Koppelingen	30.000
Werkplekmeubilair	170.000
Optimalisatie/integratie afas-inconto	250.000
Bedrijfsvoering	1.152.304
Duurzame investeringen	50.000
Huisvesting HTW	50.000
JGZ, herinrichtingskosten	75.000
Huisvesting JGZ	75.000
Kantine en keuken aanpassingen kazernes	40.000
Lockers en kapstokken kazernes	80.000
Achterstallig onderhoud onvoorzien	25.000
Huisvesting BRW	145.000
Bluskleding	59.400
Brandweer pers./mat. vaartuig	150.000
chemiepakken	70.785
Dienstauto, Elektrisch	140.000
Communicatie-apparatuur duiken	80.000
Meters EX, CO, Ados)	96.250
Hulpverleningsvoertuig HV1	314.000
Voertuigautomatisering	567.241
Onderhoudsapparatuur	27.209
Piketauto	58.300
Personeel/materiaalwagen 2	120.000
Redgereedschap TS	194.000
Redvoertuig	2.880.000
Stand. Bepakking (overig) HV	41.750
Stand. Bepakking (overig) TS	504.000
Tankautospuits bosbrandbestrijding	437.000
Tankautospuits compact	800.000
Tankautospuits Leeuwarden	410.000
Tankautospuits	2.050.000
Warmtebeeldcamera	182.400
Brandweer	9.182.335
Totaal	10.604.639

Veiligheidsregio Fryslân

Verslag van bevindingen 2016

31 maart 2017

Het algemeen bestuur van
de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân
T.a.v. de directie
Postbus 612
8901 BK LEEUWARDEN

Datum
31 maart 2017

Behandeld door
J. Dikboom
088 288 6445

Ons kenmerk
3114446960/2017.013931/MA

Onderwerp
Verslag van bevindingen 2016

Geachte leden van het bestuur,

Hierbij ontvangt u het verslag van bevindingen 2016. Dit verslag van bevindingen bevat de belangrijkste uitkomsten van onze werkzaamheden, waarvan wij denken dat die voor u relevant zijn voor een goed begrip van de jaarrekening 2016, voor het uitoefenen van uw toezichthoudende taak en voor het beoordelen van de financiële positie van uw gemeenschappelijke regeling.

Onze controleverklaring

De jaarrekening 2016 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur. Wij hebben op 31 maart 2017 een goedkeurende controleverklaring bij deze jaarrekening te verstrekken voor zowel het aspect getrouwheid als voor het aspect rechtmatigheid.

Vaststelling jaarrekening

Wij gaan ervan uit dat het algemeen bestuur overgaat tot ongewijzigde vaststelling van de jaarrekening en verzoeken u contact met ons op te nemen wanneer dit niet het geval is. In overleg kunnen dan de verdere noodzakelijke acties worden ondernomen.

Beperking reikwijdte van deze rapportage

Het verslag van bevindingen is, zoals hiervoor reeds verwoord, bedoeld om u te ondersteunen in de beoordeling van de jaarrekening 2016. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole en dienen dan ook in die context te worden gelezen.

3
31 maart 2017
3114446960/2017.013931/MA

Tot slot

Een concept van dit verslag is met de directeur bedrijfsvoering en de controller besproken op 8 maart 2017.

Met vriendelijke groet,

Deloitte Accountants B.V.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'J' followed by a series of loops and a long horizontal stroke.

J.S. Huizinga RA

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	De opdracht die u ons hebt verstrekt	5
2	De financiële uitkomsten van 2016	6
2.1	Resultaat en vermogen	6
2.2	Financiële positie	7
3	(Programma)verantwoording geeft voldoende inzicht in verrichte prestaties	9
4	Rechtmatigheid: afspraken tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur	10
4.1	Budgetrecht toereikend ingericht en nageleefd	10
4.2	Naleving verordeningen is op orde	11
4.3	Niet-financiële rechtmatigheid	11
5	Interne beheersing op orde	12
6	Bevindingen jaarrekening relevant in het kader van de controlerende taak	13
6.1	Onze rol met betrekking tot de automatisering	13
6.2	VpB-plicht	13
6.3	Schattingswijzigingen in de jaarrekening	14
6.4	Frauderisico's	14
	Appendix A - Overzicht geconstateerde controleverschillen	16
	Appendix B - Opdracht, toleranties en aanpak	17
	Appendix C - Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd	19
	Appendix D - Single information Single audit (SiSa)	22

1 Inleiding

1.1 De opdracht die u ons hebt verstrekt

Door middel van de door u getekende opdrachtbevestiging heeft u ons opdracht gegeven tot de controle van de jaarrekening 2016 van uw organisatie.

De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening 2016 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân (hierna: Veiligheidsregio Fryslân). De accountantscontrole omvat naast de controle op de getrouwheid van de cijfers ook de rechtmatigheid van het financiële beheer over het jaar 2016, zoals uitgeoefend door of namens het dagelijks bestuur. Het dagelijks bestuur legt door middel van de jaarstukken, de jaarrekening en het jaarverslag verantwoording af aan het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor de jaarrekening en heeft die verantwoordelijkheid schriftelijk aan ons bevestigd.

2 De financiële uitkomsten van 2016

2.1 Resultaat en vermogen

Het resultaat over 2016 komt na onttrekkingen uit de reserves uit op € 166.000 negatief. Het begrote resultaat - voor én na wijziging - bedroeg nihil. Het negatieve resultaat wordt grotendeels veroorzaakt door een overschrijding op het programma gezondheid.

Het resultaat over 2016 laat zich als volgt samenvatten:

	X € 1.000
De totale baten van Veiligheidsregio Fryslân over 2016 bedragen:	71.566
De totale lasten van Veiligheidsregio Fryslân over 2016 bedragen:	<u>-72.061</u>
Het nadelig resultaat is dan (<i>resultaat vóór bestemming</i>):	-495
Gedurende het jaar heeft u voor diverse zaken besloten middelen te onttrekken uit de bestemmingsreserve	<u>329</u>
Per saldo gedurende het jaar aan middelen onttrokken (meer onttrokken dan gestort):	<u>329</u>
Nog te bestemmen resultaat:	<u><u>-166</u></u>

In de verslaggevingsregels, het BBV, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Het resultaat vóór bestemming wordt bepaald zonder dat hierin mutaties in het eigen vermogen worden verwerkt. Dit is het zuivere resultaat van de baten en lasten die samenhangen met de bedrijfsvoering.

Op basis van besluitvorming van het algemeen bestuur zijn in de jaarrekening reeds mutaties in de bestemmingsreserves verwerkt voor een bedrag van € 329.000. Dergelijke besluiten hebben invloed op het resultaat dat (na bestemming) in de jaarrekening wordt opgenomen. Het resultaat vóór resultaatbestemming over 2016 bedraagt € 495.000 nadelig. Het resultaat na tussentijdse bestemming is € 166.000 negatief. Dit nadelig saldo is als *'nog te bestemmen resultaat'* afzonderlijk opgenomen onder het eigen vermogen in de balans. Dit is het resultaat waarover het algemeen bestuur nog een besluit moet nemen. Het voorstel aan het algemeen bestuur is om het nadelig resultaat lopend boekjaar ad € 166.000 als volgt af te wikkelen:

- € 40.000 onttrekken uit de reserve voor Cultuur en leiderschap en
- € 126.000 in rekening te brengen bij de deelnemende gemeenten.

De vorenstaande uiteenzetting leidt tot het volgende overzicht van de reserves:

Ontwikkeling eigen vermogen (x €1.000)	2015	2016
Algemene reserve	1.600	1.600
Bestemmingsreserves (na tussentijdse besluiten)	1.237	909
Nog te bestemmen resultaat bij jaarrekening (negatief)	-721	-166
Stand per 31 december	2.116	2.343

De omvang van uw reserves bedraagt eind 2016 4,2% van het balanstotaal (eind 2015: 3,9% van het balanstotaal). De stijging in het eigen vermogen komt voornamelijk doordat het nadelige resultaat van voorgaand boekjaar in 2016 is verrekend met de deelnemende gemeenten.

Het verloop van het eigen vermogen kan als volgt worden weergegeven:

Ontwikkeling eigen vermogen (x €1.000)	2016
Stand per 1 januari	2.116
Nadelig resultaat 2015 aangezuiverd door deelnemende Gemeenten	721
Onttrekkingen bestemmingsreserves	-329
Nog te bestemmen resultaat bij jaarrekening (negatief)	-166
Stand per 31 december	2.343

In het kader van de beoordeling van de jaarrekening is het tevens belangrijk om te analyseren in hoeverre de samenstelling van het werkelijke resultaat vergelijkbaar is met de begroting. In het kader van de rechtsmatigheidsbeoordeling dienen wij vast te stellen in hoeverre er overschrijdingen in de bestedingen zijn, die geen verband houden met hogere opbrengsten of niet voortvloeien uit geformaliseerd beleid. Voor ons oordeel omtrent de rechtmatigheid verwijzen wij naar paragraaf 4.1.

Voor een meer uitgebreide en inhoudelijke analyse van de afwijkingen ten opzichte van de begroting verwijzen wij u graag naar de analyse die is opgenomen in de toelichting op de exploitatierekening.

2.2 Financiële positie

Het eigen vermogen per einde 2016 bedraagt € 2.343.000. Het totaal van eigen vermogen, voorzieningen en de vaste schulden bedraagt € 48.824.000. Hiervan is € 51.525.000 vastgelegd op lange termijn, waardoor een negatief werkkapitaal resteert van € 2.701.000. Mede door het aantrekken van een nieuwe langlopende lening gedurende het boekjaar is het werkkapitaal ten opzichte van voorgaand jaar gestegen naar € 2.701.000 negatief (eind 2015 € 5.915.000 negatief).

De betekenis hiervan is dat een beperkt deel van de vaste activa is gefinancierd met kort vreemd vermogen. Dat is (iets) goedkoper dan lang geld, maar kan niet in belangrijke mate worden ingezet omdat dan de renterisico's te groot worden. Bij VRF is een en ander echter in balans.

De omvang van de algemene reserve is met € 1,6 miljoen - zowel eind 2016 als eind 2015 - gelijk aan de maximale omvang van deze reserves volgens de beleidsnota Weerstandsvermogen 2015-2018. Dat is circa 2% van het totaal aan begrote lasten. Dat vinden we niet uitbundig. Te overwegen zou zijn een bandbreedte aan te houden van bijvoorbeeld 2% tot 5%, wat we meer zien bij gemeenschappelijke regelingen.

Op zich is het voor een GR uit een oogpunt van continuïteit niet noodzakelijk grote vrije reserves aan te houden; de deelnemende gemeenten staan immers wettelijk garant voor tekorten. Maar vanuit een oogpunt van begrotingsstabiliteit bij de deelnemende gemeenten is het echter aan te bevelen een iets ruimere vermogensbuffer aan te houden om afwijkingen in het resultaat (ten opzichte van de begroting) zelfstandig op te kunnen vangen. Verrekenen van tekorten met gemeenten, zoals de laatste twee jaren gebeurt, is dan minder snel aan de orde.

3 (Programma)verantwoording geeft voldoende inzicht in verrichte prestaties

De jaarstukken van Veiligheidsregio Fryslân bestaan uit twee delen. Het meer financieel getinte deel is de jaarrekening. De verantwoording over de beleidsuitvoering is opgenomen in het jaarverslag. Dit jaarverslag bevat de programmaverantwoording en de paragrafen.

Wij wijzen u erop dat het jaarverslag geen onderwerp is van de accountantscontrole. Het jaarverslag hebben wij uitsluitend beoordeeld op de consistentie van de informatie hierin met de cijfers in de jaarrekening. Omdat beide delen echter niet los van elkaar te zien zijn, informeren wij u vanuit onze visie over mogelijke aandachtspunten met betrekking tot het jaarverslag.

De programmaverantwoording is voor het algemeen bestuur van belang om er zicht op te krijgen of het voorgenomen beleid ook door het dagelijks bestuur is uitgevoerd. De programmaverantwoording geeft voldoende inzicht in de uitvoering van het voorgenomen beleid en de daaruit resulterende activiteiten.

4 **Rechtmatigheid: afspraken tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur**

4.1 **Budgetrecht toereikend ingericht en nageleefd**

Eén van de belangrijkste elementen van de kaderstellende taak van het algemeen bestuur is het budgetrecht. Het dagelijks bestuur is vervolgens verantwoordelijk voor het opzetten van een systeem van budgetbeheer dat moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven.

Omdat het algemeen bestuur de kaders stelt, is het overschrijden van de begroting in beginsel onrechtmatig. Het begrotingscriterium is uitgewerkt in de Kadernota 2016 van de Commissie BBV. Hieruit blijkt dat in de volgende gevallen de overschrijding niet meeweegt in het accountantsoordeel:

- Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten.
- Kostenoverschrijdingen die passen binnen het beleid en tijdig zijn gecommuniceerd.
- Kostenoverschrijdingen bij opneemdereregelingen.

Deze uitwerking laat onverlet dat het algemeen bestuur nadere regels kan stellen voor de weging van dergelijke kostenoverschrijdingen. Het algemeen bestuur heeft geen nadere regels opgesteld.

De kostenoverschrijdingen moeten wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. De toelichting in de exploitatierekening geeft goed inzicht in de aard en oorzaken van de afwijkingen tussen de begroting en de realisatie. Wij verwijzen voor deze toelichting naar de toelichting op de exploitatierekening van de jaarrekening.

Rechtmatigheid is in essentie het vaststellen dat de gemaakte afspraken en regels worden nageleefd. Heldere en duidelijke procedures vormen hiervoor een belangrijke bouwsteen. Het normenkader is in feite niets anders dan een overzicht van de van toepassing zijnde - en daarmee te toetsen - interne en externe spelregels. Wij hebben onze werkzaamheden uitgevoerd aan de hand van het controleprotocol (inclusief het normenkader) dat door uw bestuur is vastgesteld, rekening houdend met de goedkeuringstolerantie zoals deze vastligt in het BBV, namelijk voor fouten 1% en voor onzekerheden 3%.

In totaal heeft Veiligheidsregio Fryslân € 69,4 miljoen aan lasten begroot (na begrotingswijziging), tegenover € 72 miljoen werkelijke lasten. De realisatie is daarmee hoger dan de begroting. Ook de baten zijn echter hoger. Aan baten had Veiligheidsregio Fryslân een bedrag van € 69,4 miljoen begroot, tegenover € 71,9 miljoen werkelijke baten.

Alleen op het programma gezondheidszorg is in beginsel sprake van een onrechtmatigheid. Daar is sprake van een begrotingsoverschrijding van € 331.000. Door het algemeen bestuur is echter toestemming gegeven om de begroting op dit punt te overschrijden met maximaal € 343.000. Er is weliswaar geen formele begrotingswijziging gevraagd, maar er wordt conform afspraak aferekend bij de vaststelling van de jaarstukken 2016.

Door de voornoemde werkwijze is geen sprake van een begrotingsonrechtmatigheid, die mee moet wegen in ons rechtmatigheidsoordeel.

De bovengenoemde opmerkingen met betrekking tot de begrotingsoverschrijdingen kan het algemeen bestuur vervolgens zelf meewegen in de besluitvorming met betrekking tot het vaststellen van de jaarrekening.

4.2 Naleving verordeningen is op orde

Het door het algemeen bestuur in het verleden vastgestelde controleprotocol en het normenkader zijn betrokken in onze werkzaamheden.

De controle op de naleving van de verordeningen wordt intern gewaarborgd door het inrichten van de processen. Na toetsing op de naleving van de verordeningen is ons niet gebleken dat de verordeningen en wetgeving die leiden tot financiële beheersmaatregelen in 2016 op materiële aspecten door het dagelijks bestuur niet worden nageleefd.

Bij de controle op rechtmatigheid van aanbestedingen hebben we vastgesteld dat één contract ten onrechte niet Europees is aanbesteed. We hebben dit als een rechtmatigheidsfout aangemerkt van €95.000. Voor een verdere toelichting verwijzen we naar Appendix A.

4.3 Niet-financiële rechtmatigheid

Een onderdeel van de rechtmatigheidswetgeving is de niet-financiële rechtmatigheid. Dit is weliswaar niet primair het onderzoeksgebied van de accountant, maar de accountant heeft wel als taak u te wijzen op een niet-financiële onrechtmatigheid mocht hij dit constateren bij de uitvoering van de controle en op eventuele tekortkomingen in het interne signaleringssysteem. Voor dit laatste verwijzen wij u naar onze opmerkingen over de interne beheersing in hoofdstuk 5.

5 Interne beheersing op orde

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2016 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle is primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle van de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

Onze bevindingen, voortvloeiend uit de interim-controle, zijn vastgelegd in een gedetailleerde managementletter d.d. 15 december 2016.

In de managementletter hebben we aanbevelingen opgenomen met betrekking op de verdere verbetering van:

- Het interne controleplan en de daaruit voortkomende controles.
- Het betalingsproces.
- De interne controle op de registratie van uren van vrijwilligers.
- De beheersing van de IT-omgeving.

Conclusie is dat de administratieve organisatie van Veiligheidsregio Fryslân voldoende basis biedt voor een sluitende accountantscontrole.

6 Bevindingen jaarrekening relevant in het kader van de controlerende taak

6.1 Onze rol met betrekking tot de automatisering

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

Bij onze controle hebben wij beperkt gebruikgemaakt van de automatisering. De meeste procedures worden vastgelegd buiten de automatisering om.

Uit onze beperkte werkzaamheden met betrekking tot de automatisering komen geen bijzonderheden naar voren, anders dan onze aanbevelingen die we hebben opgenomen in de managementletter van 2016. Het gaat dan met name om de inrichting van de IT-organisatie, de ontwikkeling van ICT- en securitykosten, het beheer van toegangsbeveiliging en de conversie naar AFAS.

6.2 VpB-plicht

Met ingang van 2016 zijn publiekrechtelijke rechtspersonen (zoals gemeenten en gemeenschappelijke regelingen) belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting geworden, indien en voor zover zij een onderneming drijven. Onder onderneming wordt in dit verband verstaan: een organisatie van kapitaal en arbeid die deelneemt aan het economisch verkeer met het oogmerk om winst te behalen.

Voor de activiteiten van de veiligheidsregio's heeft landelijke afstemming plaatsgevonden tussen het netwerk finance & control met de Belastingdienst, ondersteund door BDO. Op basis hiervan is het standpunt dat er geen activiteiten van de veiligheidsregio onder de VpB heffing vallen.

Voor de GGD geldt dat een aantal activiteiten, waaronder reizigers- en arrestantenzorg, in beginsel onder de VpB heffing valt. De betreffende activiteiten vallen echter in een cluster dat niet winstgevend is, waardoor deze activiteiten eveneens buiten de belastingheffing vallen.

Het detacheren van personeel met een winstopslag valt wel onder de belastingheffing. De financiële impact hiervan is naar verwachting zeer beperkt.

6.3 Schattingswijzigingen in de jaarrekening

Wijziging afschrijvingstermijnen

In 2016 heeft het dagelijks bestuur een wijziging in het afschrijvingsbeleid vastgesteld. De afschrijvingstermijn van bedrijfsgebouwen is van 40 naar 50 jaar bijgesteld en de afschrijvingstermijn van tankauto-spuiten is van 15 naar 16 jaar bijgesteld. De termijnen zijn aangepast omdat dit beter aansluit op de werkelijke gebruiksduur van de activa. De afschrijvingslijst zoals opgenomen in de jaarrekening van 2016 is berekend op basis van de aangepaste termijnen. Het effect van de wijziging is dat de afschrijvingslasten circa € 490.000 lager uitvallen.

De keus van het dagelijks bestuur om de afschrijvingslasten beter te doen aansluiten bij de feitelijke levensduren is legitiem, maar heeft wel een keerzijde, namelijk dat waar in de oude systematiek nog enige mate van voorzichtigheid was ingebouwd om tegenvallers te kunnen opvangen, deze er nu is uitgehaald.

Herijking onderhoudsvoorziening

Op de balans is een voorziening opgenomen voor de egalisatie van de lasten van groot onderhoud van de brandweerkazernes. De omvang van de voorziening is gebaseerd op de verwachte onderhoudskosten volgens onderliggende onderhoudsplannen. Begin 2016 zijn de kazernes geïnspecteerd, waarna de onderhoudsplannen zijn bijgesteld. Na actualisatie blijken de verwachte onderhoudskosten hoger uit te vallen. Er moest daardoor een extra toevoeging aan de voorziening plaatsvinden, terwijl ook de jaarlijkse toevoeging aan de voorziening (en daarmee last in de programmarekening) toeneemt. Aangezien de totale verwachte onderhoudskosten worden verdeeld over de jaren is het effect op jaarbasis beperkt tot circa € 100.000.

Als een onderhoudsvoorziening wordt aangehouden is het van belang dat daar een actuele onderbouwing onder ligt. Het is daarom goed dat de onderhoudsplannen dit jaar zijn geactualiseerd.

6.4 Frauderisico's

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening. Wanneer sprake is van een aanwijzing voor fraude, dan zal de accountant dit moeten communiceren met, afhankelijk van de aard van de fraude, de direct leidinggevende, de directie en, in sommige gevallen (fraude in de top van de organisatie), het bestuur.

Om invulling te geven aan de eerdergenoemde verplichting hebben wij een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam en met de controller van Veiligheidsregio Fryslân waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de eventuele mogelijkheden van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken en op preventieve maatregelen daarbij. Van de directeur hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd.

15

31 maart 2017

3114446960/2017.013931/MA

Daarnaast hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop waren gericht om het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Tevens hebben wij specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en belangrijke schattingen in de jaarrekening en zijn wij alert geweest op significante en ongebruikelijke transacties.

Hoewel wij een kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, merken wij op dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2016 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Veiligheidsregio Fryslân heeft nog niet een frauderisicoanalyse uitgevoerd en vastgelegd. Wij adviseren u om jaarlijks het onderwerp "fraude" op de agenda te zetten bij het bestuur. Het is zinvol om frauderisico's onder ogen te zien, te benoemen en van gedachten te wisselen over de vraag of deze risico's in voldoende mate zijn afgedekt door passende maatregelen. Een frauderisicoanalyse begint met een inventarisatie van de aanwezige bruto frauderisico's (waar zou het mis kunnen gaan), om vervolgens via de maatregelen van interne beheersing (wat doen we al om die risico's af te dekken) uit te komen bij de netto risico's. Vervolgens kan de afweging gemaakt worden hoe zwaar getild moet worden aan de netto risico's en welke acties eventueel in gang gezet zouden moeten worden.

Appendix A - Overzicht geconstateerde controleverschillen

Bij de jaarrekeningcontrole zijn enkele (kleine) afwijkingen geconstateerd, die zijn gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening 2016.

Niet-gecorrigeerde controleverschillen	Soort	Bedrag	Invloed resultaat
Onrechtmatige aanbesteding *	Rechtmatigheid	€ 95.000	n.v.t.
Totaal		€95.000	n.v.t.

** Voor de aanschaf van kantoorartikelen is in 2010 een contract afgesloten voor drie jaar met de mogelijkheid om drie maal het contract met een jaar te verlengen. In oktober 2015 is het contract voor de laatste keer met een jaar verlengd. Dit contract is ten onrechte niet Europees aanbesteed. De last voor 2016 bedraagt € 95.000.*

Appendix B - Opdracht, toleranties en aanpak

De opdracht die u ons hebt verstrekt

Door middel van de door u getekende opdrachtbevestiging heeft u ons opdracht gegeven voor de controle van de jaarrekening 2016 van uw gemeenschappelijke regeling.

Gehanteerde toleranties

Bij onze controlewerkzaamheden zijn de volgende toleranties gehanteerd (lasten, inclusief mutaties in de reserves):

Goedkeuringstoleranties		
Fouten	1% van het totaal van de lasten	€ 720.000
Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten	€ 2.160.000

De goedkeuringstoleranties die zijn gehanteerd liggen in lijn met de goedkeuringstoleranties zoals deze zijn voorgeschreven in het BBV.

Gezamenlijke risicoanalyse als basis

Onze controle start met het maken van een analyse van de risico's waar u als gemeenschappelijke regeling mee te maken heeft. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van uw gemeenschappelijke regeling en maakt deel uit van ons pre-auditgesprek. Het doel hiervan is om op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie en uw omgeving en branche tot een zo volledig en bruikbaar mogelijke risicoanalyse te komen, die als basis voor verdere controlewerkzaamheden zal dienen. Het gaat hierbij om de externe risico's en de risico's in de bedrijfsvoering. Bij deze inventarisatie ligt de focus op de risico's op afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude of fouten.

Onze risicoanalyse en daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet uitsluitend op de jaarrekening zelf, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid er bestaat dat betrouwbare informatie wordt opgeleverd, zowel tussentijds als bij de jaarrekening.

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften (het BBV), of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft en of de baten en lasten en balansmutaties voldoen aan de eisen van rechtmatigheid zoals opgenomen in het vastgestelde controleprotocol. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten integraal controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden of onrechtmatigheden te ontdekken, rekening houdend met de materialiteitsgrenzen zoals vastgelegd in het controleprotocol.

18

31 maart 2017

3114446960/2017.013931/MA

Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en een verslag van bevindingen. In het verslag van bevindingen rapporteren wij fouten en onzekerheden en overige bijzonderheden die naar onze mening van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening (zoals governance, financiële positie, ontwikkeling resultaten en de kwaliteit van de interne beheersing).

Appendix C - Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

De Governance Code schrijft voor dat wij u informeren over zaken die van belang zijn voor de beoordeling van onze onafhankelijkheid. De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Nadere Voorschriften inzake Onafhankelijkheid van de openbaar accountant” (hierna: NVO) en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de NVO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Nieuwe onafhankelijkheidsregels in Nederland

Op 16 december 2013 heeft de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) de nieuwe Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) vastgesteld.

Wij willen u in dit accountantsverslag graag op de hoogte stellen van de belangrijkste wijzigingen zoals die gelden voor organisaties die niet kwalificeren als een Organisatie van Openbaar Belang (OOB, met name beursgenoteerde ondernemingen en financiële instellingen). Wij stellen voor om bij het bespreken van ons accountantsverslag de specifieke gevolgen voor onze dienstverlening aan uw organisatie te bespreken.

Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)

De ViO is van toepassing op alle cliënten waar assurance-opdrachten worden uitgevoerd en is van kracht vanaf 1 januari 2014. De ViO vervangt de nadere voorschriften voor onafhankelijkheid (NVO). Met de nieuwe ViO beoogt de beroepsorganisatie tegemoet te komen aan de verwachtingen van het maatschappelijk verkeer en daarmee bij te dragen aan het vertrouwen in het accountantsberoep. Hierna geven wij een toelichting op enkele onderwerpen uit de ViO die van belang zijn in het kader van onze dienstverlening aan uw organisatie.

Eén set van regels voor alle assurance-opdrachten

In de nieuwe onafhankelijkheidsregels is sprake van één set van regels voor alle assurance-opdrachten, zoals de controle of beoordeling van een jaarrekening, een subsidieverklaring, een verklaring bij een IT-systeem of een assurance-rapport bij een maatschappelijk jaarverslag. In de oude regels werd een onderscheid gemaakt tussen controleopdrachten en overige assurance-opdrachten, waarbij de onafhankelijkheidsvoorschriften voor controleopdrachten strenger waren.

Regelgeving voor adviesdiensten

Combinaties van assurance en advies (non-assurance) werkzaamheden zijn onder de ViO nog steeds toegestaan. De ViO introduceert wel een strak toetsingskader voor de evaluatie van alle non-assurance diensten, wat betekent dat voor aanvang van overige dienstverlening altijd een onafhankelijkheidsanalyse in het dossier dient te worden opgenomen.

De ViO leidt daarmee tot een verzwaarde documentatieplicht. Het toetsingskader in de ViO is gebaseerd op de principes in de internationale onafhankelijkheidsregels van de Code of Ethics van de International Ethics Standards Board for Accountants ("IESBA"). Deze internationale onafhankelijkheidsregels worden door Deloitte nageleefd.

Langdurige betrokkenheid bij uw organisatie

In de ViO opgenomen dat een maatregel is vereist indien senior leden van het assurance-team (waaronder de eindverantwoordelijke accountant, maar ook andere senior team leden) langdurig betrokken zijn bij dienstverlening aan dezelfde organisatie. Van langdurige betrokkenheid is in elk geval sprake als een senior teamlid gedurende zeven aaneengesloten jaren betrokken is bij dienstverlening aan dezelfde organisatie. Voorbeelden van maatregelen zijn het laten uitvoeren van een opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordeling (OKB) of het rouleren van het teamlid. Indien meerdere teamleden gelijktijdig zouden moeten rouleren, is het ook mogelijk om voor een gefaseerde roulatie te kiezen. Na roulatie mag het betreffende teamlid gedurende twee jaar niet betrokken zijn bij de assurance dienstverlening aan de organisatie. Hiervan is geen sprake bij Veiligheidsregio Fryslân.

Marketing en reclame

In de ViO is een nieuwe bepaling opgenomen over marketing en reclame. Met name is het niet toegestaan om met een assurance-cliënt een relatie aan te gaan waarbij de accountantsorganisatie zich in het kader van reclame of marketing associeert of laat associëren met de assurance-cliënt. Van associatie is sprake indien de onderlinge relatie als onderdeel van reclame of marketing openbaar wordt gemaakt.

Ook van deze aspecten is geen sprake in de relatie tussen Deloitte en Veiligheidsregio Fryslân.

Geschenken en gastvrijheid

De regels voor het ontvangen en verstrekken van geschenken en gastvrijheid zijn aangescherpt. Het uitgangspunt is dat het ontvangen en verstrekken van geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid niet past in een relatie tussen de accountant en de gecontroleerde organisatie. Deze regels gelden niet alleen voor de leden van het assurance-team, maar ook voor de accountantsorganisatie, andere onderdelen van het netwerk en haar bestuurders. Er is een drempel in de regels opgenomen van € 100.

Voor geschenken met een waarde van meer dan € 100 is de eindverantwoordelijke accountant gehouden om:

- Te onderbouwen waarom het geschenk of de uiting van gastvrijheid gepast is.
- Een melding te doen bij een aangewezen persoon binnen Deloitte.
- Vooraf met het toezichthoudend orgaan van uw organisatie af te spreken hoe het hierover geïnformeerd wil worden.

21

31 maart 2017

3114446960/2017.013931/MA

Deze bepalingen gelden tevens voor persoonlijke uitingen van gastvrijheid. Hieronder wordt verstaan het voor de andere partij of persoon betalen van kosten van uitstapjes, reizen, lunches, diners en dergelijke die geen zakelijk karakter dragen.

Van de hier geschetste situaties was bij Veiligheidsregio Fryslân geen sprake.

Overgangsbepalingen

Op basis van onze toetsing aan het 'normenkader' concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij uw Gemeenschappelijke Regeling in 2016 is gewaarborgd.

Appendix D - Single information Single audit (SiSa)

De procedure die uw gemeenschappelijke regeling moet naleven bij de aanlevering van de bestanden aan het CBS is niet wezenlijk gewijzigd.

Fouten en onzekerheden SiSa

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2016 vallen onder SiSa. Wij doen dit middels een tabel, die ook moet worden opgenomen als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Wij hebben de controle op deze regelingen uitgevoerd op basis van de door de VRD opgemaakte SiSa-bijlage en de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2016. Per regeling wordt aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Het betreft voor uw gemeenschappelijke regeling de volgende regelingen:

	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A2	Doeluitkering bestrijding van rampen en zware ongevallen (BDUR)	Geen	0	n.v.t.
	Totaal	Geen	0	n.v.t.

Op basis van de uitgevoerde controlewerkzaamheden hebben wij vastgesteld dat de SiSa-bijlage geen fouten of onzekerheden bevat.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het algemeen bestuur van gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva van gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân op 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
- Zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het controleprotocol vastgesteld door het algemeen bestuur op 27 november 2014.

De jaarrekening bestaat uit:

- De balans per 31 december 2016.
- Het overzicht van baten en lasten over 2016.
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.
- De SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 27 november 2014 en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2016. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 720.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado en het controleprotocol zoals door het algemeen bestuur is vastgesteld op 27 november 2014.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2016.

Wij rapporteren aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 36.000 alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen
- Bijlagen

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de voor de gemeenschappelijke regeling van toepassing zijnde vereisten in de Gemeentewet en aan de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag, in overeenstemming met het BBV.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het controleprotocol, zoals vastgesteld door het algemeen bestuur op 27 november 2014.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 27 november 2014 en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.

- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Leeuwarden, 31 maart 2017

Deloitte Accountants B.V.

J.S. Huizinga RA

Paraaf voor identificatiedoeleinden:

Overzicht zienswijzen Jaarrekening 2016 en Begroting 2018

Naam Gemeente	Datum besluitvorming raad	Voorstel aan de raad	Besluit van de raad - jaarrekening	Besluit van de raad - begroting
Gemeente Achtkarspelen	18 mei 2017 en 15 juni 2017	voorstel om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente Ameland	maandag 12 juni 2017	voorstel om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente Het Bildt	donderdag 8 juni 2017	voorstel voor gehele Waadhoeke door raad Franekeradiel	besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente Dantumadiel	dinsdag 30 mei 2017	voorstel om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente Dongeradeel	donderdag 1 juni 2017	voorstel om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente Ferwerderadiel	donderdag 18 mei 2017	voorstel om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente Franekeradeel	donderdag 8 juni 2017	voorstel voor gehele Waadhoeke door raad Franekeradiel		
Gemeente Harlingen	woensdag 24 mei 2017	voorstel om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente Heerenveen	donderdag 8 juni 2017	Als uit de evaluatie van het weerstandsvermogen blijkt dat er ruimte is om het tekort over 2016 op te vangen, dit niet in rekening te brengen bij de deelnemende gemeenten, maar het tekort ten laste van het weerstandsvermogen te brengen.	besluit om geen zienswijze in te dienen, maar wel de opmerking conform voorstel gehandhaafd.	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente Kollumerland	donderdag 1 juni 2017	voorstel om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente Leeuwarden	maandag 29 mei 2017	“De jaarstukken 2016 geven ons geen aanleiding tot het indienen van een zienswijze. Wij kunnen ons vinden in uw voornemen om het saldo van 2016 te verrekenen met de deelnemende gemeenten. Uit de begroting 2018 blijkt dat in de meicirculaire 2017 duidelijk wordt of de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma budgetneutraal zal plaatsvinden. Als blijkt dat dit niet het geval is, dient u – in beginsel – deze tegenvaller binnen het programma op te vangen. Verder blijkt uit uw begroting dat u start met het treffen van voorbereidingen op de komst van de nieuwe Omgevingswet. We zien graag dat u in de begroting toelicht hoe u gemeenten betreft in de (totstandkoming van) de beslissingen die hieromtrent genomen worden. Ook verzoeken wij u om in de begroting een toelichting op te nemen over de investering in huisvesting binnen het product Crisisbeheersing. Waar bestaan deze investering uit en waarom zijn deze noodzakelijk?”	conform voorstel	conform voorstel
Gemeente Leeuwarderadeel	donderdag 1 juni 2017	voorstel om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente Littenseradiel	donderdag 8 juni 2017	voorstel voor gehele Waadhoeke door raad Franekeradiel	besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente Menameradiel	donderdag 8 juni 2017	voorstel voor gehele Waadhoeke door raad Franekeradiel	besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente Ooststellingwerf	dinsdag 27 juni 2017	stemmen in met jaarstukken en begroting met de volgende kanttekening: kostenstijgingen zijn zorgelijke ontwikkeling; voorstel om strategische keuzes VRF beter af te stemmen met beschikbare budget		
Gemeente Opsterland	maandag 19 juni 2017		besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente Schiermonnikoog			besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente De Fryske Marren	woensdag 31 mei 2017	voorstel om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente Smallingerland	dinsdag 20 juni 2017	voorstel om geen zienswijze in te dienen (mondeling)	besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente Súdwest Fryslân	donderdag 15 juni 2017	voorstel om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente Terschelling	dinsdag 23 mei 2017	voorstel om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente Tytsjerksteradiel	donderdag 18 mei 2017	voorstel om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente Vlieland	maandag 29 mei 2017	voorstel om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen
Gemeente Weststellingwerf	maandag 29 mei 2017	voorstel om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen	besluit om geen zienswijze in te dienen

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Eerste bestuursrapportage 2017
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van Algemeen Bestuur
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Tjeerd van Bekkum
Auteur	Erwin Plantinga
Bijlagen	1. Eerste bestuursrapportage 2017
Vergaderdatum	13 juli 2017
Agendapunt	5
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	De bestuursrapportage is een co-productie van alle kolommen
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Conceptbesluit
<ol style="list-style-type: none"> 1. De bestuursrapportage vast te stellen 2. De tweede begrotingswijziging vast te stellen 3. De investeringskredieten vast te stellen

Inleiding
<p>Het dagelijks bestuur legt tweemaal per jaar tussentijds verantwoording af aan de leden van het algemeen bestuur. Liggen we nog op koers om de afgesproken resultaten te behalen? En geven we daarvoor meer of minder geld uit dan vooraf gepland?</p> <p>Het eerste verantwoordingsmoment staat voor de deur. Daarvoor is een bestuursrapportage opgesteld.</p> <p>Specifiek voor deze bestuursrapportage vraagt het dagelijks bestuur uw inzet als het gaat om het leveren van gegevens voor tuberculosescreening in relatie tot de extra inzet van vergunninghouders. Niet alle gemeenten stellen deze gegevens beschikbaar, ondanks een schriftelijke herinnering aan de gemeenten. Een herinnering van u als bestuurder draagt bij aan het leveren van de gewenste informatie, zodat de screening door de GGD tijdig uitgevoerd kan worden.</p> <p>De bestuursrapportage is ondertussen in meerdere gremia behandeld. Hieronder volgt een uitzetting over de genomen besluiten.</p> <p>Behandeling auditcommissie</p> <p>De auditcommissie heeft op 19 juni de bestuursrapportage behandeld. Zij adviseren het algemeen bestuur om de bestuursrapportage, de tweede begrotingswijziging en de investeringskredieten vast te stellen. Wel adviseerden zij het dagelijks bestuur om in het programma Brandweer duidelijker te benoemen dat definitieve besluitvorming van Dekkingsplan 2.0 nog plaats moet vinden, en dat pas na dat moment de financiële gevolgen verwerkt worden. In de bijgevoegde bestuursrapportage is deze tekst op dit punt aangepast.</p>

Behandeling agendacommissie Gezondheid

Op 21 juni heeft de agendacommissie Gezondheid de bestuursrapportage behandeld. De agendacommissie heeft besloten om de bestuursrapportage te agenderen voor de vergadering van de bestuurscommissie Gezondheid op 6 juli. Daarbij is de tekst taalkundig op twee zinnen aangepast, en zijn twee nog open gelaten indicatoren alsnog gevuld. Het gaat om het percentage voor 2016 van jongeren dat heeft gedronken in klas 1 en klas 2 van het voortgezet onderwijs, en een verduidelijking dat het percentage gebruik meldcode kindermishandeling niet bekend is.

Deze wijzigingen zijn opgenomen in de versie voor de bestuurscommissie Gezondheid en het algemeen bestuur.

Behandeling agendacommissie Veiligheid

De agendacommissie Veiligheid heeft de bestuursrapportage op 22 juni behandeld. Hier is het besluit gevallen om de bestuursrapportage te agenderen voor de vergadering van de bestuurscommissie Veiligheid op 13 juli. Wel is gevraagd om de bestuursrapportage op een paar punten aan te passen.

Zo is er het verzoek om een indicator voor het doel 'Veilig verloop van evenementen' in het programma Crisisbeheersing aan te passen. Hier stond 'Met gemeenten die een evenementenadvies niet overnemen, wordt in gesprek gegaan met gemeenten'. De agendacommissie zag deze indicator liever gewijzigd in: 'Met gemeenten die een evenementenadvies niet overnemen, wordt in overleg getreden met gemeenten'.

Ook is de tabel op pagina 2 aangepast. Hier stond een samenvatting van de tweede begrotingswijziging. De agendacommissie verzocht een kolom toe te voegen om inzichtelijk te maken over welke onderwerpen al besluitvorming heeft plaats gevonden.

Beide wijzigingen zijn opgenomen in de versie voor de bestuurscommissie Veiligheid en het algemeen bestuur.

Behandeling bestuurscommissies

6 juli en 13 juli is de bestuursrapportage behandeld in respectievelijk de bestuurscommissie Gezondheid en de bestuurscommissie Veiligheid. Door de tijdige verspreiding van de stukken voor het Algemeen Bestuur zijn opmerkingen vanuit deze commissies nog niet verwerkt.

Beoogd effect

Het algemeen bestuur in positie brengen om tussentijds bij te sturen

Argumenten

1.1 De bestuursrapportage biedt een tussentijds moment voor het algemeen bestuur om haar controlerende rol uit te voeren

Om het algemeen bestuur te helpen ook gedurende het jaar haar controlerende rol uit te kunnen oefenen, vertellen we formeel twee keer per jaar wat de stand van zaken is als het gaat om de in de begroting opgenomen doelen.

2.1 De begrotingswijziging moet formeel worden vastgesteld door het algemeen bestuur

Aangezien deze begrotingswijziging een herstructurering van budgetten betreft die over programma's heen gaan, is besluitvorming in het algemeen bestuur een vereiste. Dit is vastgelegd in de financiële verordening.

3.1 De investeringskredieten moeten formeel worden vastgesteld door het algemeen bestuur
Volgens het Besluit Begroten en Verantwoorden moeten investeringskredieten formeel worden vastgesteld door het algemeen bestuur.

Kanttelingen/risico's

Geen

Financiële consequenties

De eerste bestuursrapportage gaat ervan uit dat het resultaat, na verwerken van de tweede begrotingswijziging, uit komt rondom nul. Wel zien we dat dit per programma verschilt. Zo verwacht de brandweer geld over te houden, en komt de GGD tekort. Per saldo heft dat tegen elkaar op. Via de bijgevoegde begrotingswijziging worden deze verschillen recht getrokken.

Vervolgaanpak/uitvoering

Het bestuurlijk proces ziet er als volgt uit:

Al geweest:

Auditcommissie – 19 juni, gehele bestuursrapportage

Agendacommissie veiligheid – 22 juni, programma's Brandweer en Crisisbeheersing

Agendacommissie gezondheid – 22 juni, programma Gezondheid

Dagelijks Bestuur – 28 juni gehele bestuursrapportage

Bestuurscommissie gezondheid – 6 juli, programma Gezondheid

Bestuurscommissie veiligheid – 13 juli, programma's Brandweer en Crisisbeheersing

Nog volgend:

Algemeen bestuur – 13 juli, gehele bestuursrapportage

Communicatie

Voorlopig geen.

Besluit:

niet vastgesteld

ongewijzigd vastgesteld

gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

**Paraaf
secretaris:**

Bestuursrapportage

Januari - april 2017

1. Inleiding

Tweemaal per jaar legt het dagelijks bestuur tussentijds verantwoording af over de in de begroting geformuleerde doelstellingen, en de daaraan gekoppelde middelen.

Belangrijkste afwijkingen

De prognose is op totaalniveau gelijk aan de begroting. Op programmaniveau zijn wel afwijkingen zichtbaar in vergelijking met de begroting. Grotendeels ontstaan deze doordat de in de begroting 2018 opgenomen uitzettingen en besparingen soms ook in 2017 al hun effect hebben. In deze bestuursrapportage is hiervoor een tweede begrotingswijziging opgenomen.

De extra inzet door de GGD voor vergunninghouders is via de eerste begrotingswijziging 2017 bestuurlijk voorgelegd en geaccordeerd.

Tweede begrotingswijziging 2017

Een aantal ontwikkelingen leiden dit jaar tot een uitzetting van de begroting. Door de uitkomsten van Operatie Stofkam, de verhoging van de BDuR en een incidenteel voordeel op de kapitaallasten in relatie tot het investeringsplan zijn deze uitzettingen op te vangen binnen de begroting 2017.

Geactualiseerd vanuit dekkingsplan 2.0 en Operatie Stofkam

Vakbekwaam worden

In de Bestuurscommissie Veiligheid is de problematiek rondom het budget vakbekwaam worden aan de orde geweest. Ook is het risico geschetst in Operatie Stofkam. Vanaf 2019 wordt dit als onderdeel van de uitkomsten van Dekkingsplan 2.0 structureel in de begroting opgenomen. In 2017 is er € 542.000 benodigd om de paraatheid op peil te houden.

Vrijwilligersvergoeding

In Operatie Stofkam is het risico benoemd rondom het budget van de vrijwilligersvergoeding. De uitputting blijkt structureel € 250.000 hoger dan er in de begroting is opgenomen. Deels is dit te relateren aan het betrekken van de vrijwilligers bij de regionale brandweerorganisatie en deels doordat het overgekomen budget vanuit de regionalisering aan de lage kant blijkt. Ook dit wordt vanaf 2019 structureel in de begroting worden opgenomen, als onderdeel van de resultaten van Dekkingsplan 2.0. In 2017 en 2018 leidt dit tot een incidentele uitzetting van datzelfde bedrag.

Meerjareninvesteringsplan

Het meerjareninvesteringsplan van de Brandweer leidt op termijn tot een uitzetting van de begroting. De verwachting is dat het tekort op de kapitaalslasten zich pas na 2020 voordoet. Na definitieve besluitvorming van Dekkingsplan 2.0 nemen we dit effect op in de kaderbrief 2019-2022. Omdat in 2016 en 2017, in afwachting van Dekkingsplan 2.0, een aantal investeringen zijn doorgeschoven, ontstaat er in 2017 een incidenteel overschot op de kapitaalslasten van € 1.726.000.

Uitzettingen 2017 met betrekking tot beleidsontwikkelingen kaderbrief 2018-2021

Veldnormen IZB/MMK

In de vergadering van 8 december 2016 besloot de Bestuurscommissie Gezondheid om het dagelijks bestuur te adviseren om budget beschikbaar te stellen om al in 2017 de infectieziektebestrijding en medische milieukunde te kunnen versterken. Door de versterking voldoet GGD Fryslân aan de landelijke

veldnorm voor het waakvlamniveau infectieziektebestrijding en medische milieukunde. Met het vaststellen van de kaderbrief 2018-2021 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met het beschikbaar stellen van een bedrag van € 70.000 voor 2017. Genoemd budget maakt onderdeel uit van deze begrotingswijziging.

Arbeidshygiëne

Onderzoek doet vermoeden dat brandweermensen een verhoogde kans op kanker hebben door blootstelling aan rook en roet. Onderzoek van de 'Inspectie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid' (arbeidsinspectie) toont aan dat de huidige werkwijzen en beschermingsmiddelen van de brandweer niet toereikend zijn om veilig en gezond te werken. Hiervoor is structureel € 340.000 extra beschikbaar gesteld in de begroting 2018. In 2017 wordt al gestart met de uitrol wat leidt tot een eenmalige uitzetting van € 165.000.

Brandveilig Leven

'Brandveilig Leven' is het preventieprogramma van de brandweer. Om het bestaande niveau van activiteiten te behouden en invulling te geven aan de maatregelen voor het afhechten van Dekkingsplan 1.0' is vanaf 2018 structureel € 142.000 toegekend. Aangezien de werkzaamheden dit jaar aanvangen is hiervoor eenmalig € 122.000 benodigd in 2017.

Wet datalekken

Het groeiende aanbod van data en de toenemende digitalisering zorgen ervoor dat informatiestructuur en bescherming van gegevens steeds belangrijker worden. Dit vraagt bij Veiligheidsregio Fryslân vanaf 2017 een extra investering van € 70.000. Vanaf 2018 is dit structureel opgenomen in de begroting. Het bedrag wordt gebruikt voor een functionaris gegevensbescherming, coördinator privacy en aanvullende ICT-middelen voor databeveiliging.

Autonome ontwikkelingen 2017

Cao en verhoging pensioenpremies

De huidige cao heeft een geldigheidsduur tot 1 mei 2017. In de begroting 2018 is een inschatting van 2% verhoging per 1 mei 2017 meegenomen. De werkelijke ontwikkeling van de loonsom is nog onzeker en is afhankelijk van de uitkomsten van de cao-onderhandelingen. De premies van het ABP over 2017 en volgende jaren zijn wel bekend en verwerkt in de begroting 2018. In 2017 leidt dit nog tot een eenmalige uitzetting van € 894.000.

BDuR

De toename als gevolg van prijs- en loonindexatie in de BDuR is vanaf 2018 structureel verwerkt in de begroting. We ontvangen € 93.000 meer dan begroot. Dit geldt ook al voor 2017.

Reiskosten

De aangepaste reiskostenregeling van Veiligheidsregio Fryslân leidt tot een verschuiving van het budget reiskosten over de vier programma's. Dit gebeurt structureel budgettair neutraal, met uitzondering van eenmalige uitzetting in 2017 van € 96.000.

Implementatie van de Omgevingswet

De implementatie van de Omgevingswet is ook voor de veiligheidsregio een belangrijk thema het komende anderhalf jaar. De wet heeft impact op alle onderdelen van de organisatie. Om te bepalen om welke producten, processen en informatievoorziening dit gaat, is een grondige doorlichting van de organisatie nodig. In de bijgevoegde begrotingswijziging zijn voor € 50.000 middelen opgenomen om deze impactanalyse door een extern bureau uit te laten voeren. Zo waarborgen we de objectiviteit en voorkomen we blinde vlekken. Het streven is dat de analyse in het derde kwartaal wordt opgeleverd, waarna de organisatie aan de slag kan om daar waar nodig een kwaliteitsverbetering door te voeren.

VRF congres

In november organiseert Veiligheidsregio Fryslân een jubileumcongres voor samenwerkingspartners en bestuurders. Aanleiding is dat onze organisatie in 2017 vijf jaar bestaat onder de naam Veiligheidsregio

Fryslân. Het Dagelijks Bestuur heeft in maart ingestemd met het voornemen om hier aandacht aan te besteden via een congres. Het congres richt zich op onze werkwijze: 'samenwerken in netwerken'. We benutten dit moment om inhoudelijk in gesprek te gaan met onze partners en bestuurders; vanwege de gelegenheid uiteraard met een feestelijk tintje, geschatte kosten € 50.000.

Uitkomsten Operatie Stofkam

Operatie Stofkam leidt tot een structurele besparing van € 490.000 vanaf 2017. Vanaf 2018 is dit structureel opgenomen in de begroting. In 2017 nog niet, vandaar dat dit in 2017 leidt tot een eenmalige besparing.

Samenvatting

<i>Uitzettingen</i>	Autonome ontwikkelingen cao/abp	894.000		Kaderbrief 2018
	Veldnormen IZB/MMK	70.000		Kaderbrief 2018
	Arbeidshygiëne	165.000		Kaderbrief 2018
	Brandveilig Leven	122.000		Kaderbrief 2018
	Wet datalekken	70.000		Kaderbrief 2018
	Vakbekwaam worden	542.000		BC Veiligheid/ Operatie stofkam
	Vrijwilligersvergoeding	250.000		Operatie Stofkam
	Reiskosten	96.000		Voorstel 2017
	Implementatie omgevingswet	50.000		Voorstel 2017
	VRF Congres	50.000		Voorstel 2017
	Subtotaal uitzettingen		2.309.000	
<i>besparingen</i>	Autonome ontwikkelingen BDuR	-93.000		Kaderbrief 2018
	Operatie Stofkam	-490.000		Operatie stofkam
	Meerjareninvesteringsplan	-1.726.000		Voorstel 2017
	Subtotaal besparingen		-2.309.000	
Totaal			0	

Bovenstaande leidt tot de volgende mutaties per programma.

<i>Gezondheid</i>	444.000
<i>Crisis</i>	103.000
<i>Brandweer</i>	-547.000
Totaal	0

2. Programma Gezondheid

Verwachte afwijking van de begroting

Op basis van de realisatie over de eerste vier maanden wordt over 2017 een resultaat voorspeld van € 190.000 negatief (-1,2%). Voor deze uitkomst zijn met name twee (bestuurlijk bekende) onderwerpen van belang.

In de eerste plaats de in het kader van Operatie Stofkam vastgestelde mismatch tussen de geraamde inkomsten en de geraamde kosten inspecties kinderopvang. In het verlengde van de besluitvorming van het algemeen bestuur is in de kaderbrief 2018 – 2021, vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van 16 maart, opgenomen dat het herstellen van de mismatch in het eerste halfjaar van 2017 aan de orde komt in de Bestuurscommissie Gezondheid. Dit voorstel ligt voor in de vergadering van de Bestuurscommissie Gezondheid van 6 juli. Het besluit van de commissie kan vervolgens worden meegenomen bij de bespreking van deze Bestuursrapportage in de vergadering van het algemeen bestuur van 13 juli.

Het tweede onderwerp gaat over de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg volgens het Landelijk Professioneel Kader (LPK). Zoals in de kaderbrief 2018 – 2021 aangegeven voldoet onze organisatie niet volledig aan voornoemd kader. Om nog verantwoorde zorg te kunnen blijven bieden wordt op dit moment extra formatie ingezet. De stand van zaken met betrekking tot het onderzoek naar een efficiëntere werkwijze van de jeugdgezondheidszorg door meer gebruik te maken van digitale mogelijkheden wordt besproken in de vergadering van de Bestuurscommissie Gezondheid van 6 juli.

Bovengenoemde structurele knelpunten worden deels opgevangen door incidentele positieve resultaten op reizigersvaccinatie en uitvoering maatwerk. Ook de moeizame invulling van vacatures (vooral van artsen) heeft een drukkend effect op het negatieve resultaat. Voor alle duidelijkheid wordt tenslotte opgemerkt dat de extra inzet vergunninghouders conform het besluit van de Bestuurscommissie Gezondheid niet van invloed is op de geprognosticeerde afwijking. Deze wordt separaat op basis van de werkelijke kosten afgerekend met de gemeenten.

Extra inzet vergunninghouders

De Bestuurscommissie Gezondheid heeft in de vergadering van 8 december 2016 besloten tot extra inzet van de GGD voor vergunninghouders overeenkomstig het uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielstroom. Op basis van dit akkoord ontvangen de gemeenten in 2017 extra middelen van het Rijk. Voor de financiering van de extra inzet van de GGD is aangesloten bij de landelijke regeling, waarbij een gemiddeld bedrag per vergunninghouder is berekend uitgaande van een derde jongeren en twee derde volwassenen. De extra inzet is daarmee budgettair neutraal voor de gemeenten. De betreffende begrotingswijziging is, na de zienswijzeprocedure van gemeenten, in maart door het algemeen bestuur vastgesteld.

De extra inzet bestaat uit:

- intake kinderen voor het in kaart brengen gezondheidstoestand, inclusief de vaccinatiestatus en het bepalen van benodigde zorg;
- in samenwerking met gemeenten organiseren van netwerkoeverleggen;
- tuberculosescreening;
- gezondheidsvoorlichting- en bevordering (extra formatie beschikbaar per 1 juni)

Omdat de benodigde gegevens voor de tuberculosescreening door een groot deel van de gemeenten niet beschikbaar werden gesteld, zijn die gemeenten begin juni schriftelijk door de voorzitter van de GGD benaderd. In de brief is gewezen op de autorisatie van de GGD als het gaat om het mogen opvragen van gegevens uit de gemeentelijke basisadministratie over infectieziektebestrijding en daarnaast op de risicotoename voor tuberculose in de gemeenten.

Voor de communicatie wordt bij de extra inzet nadrukkelijk gebruik gemaakt van ondersteuning door tolken.

De gemeenten hebben in de eerste vier maanden ten opzichte van de voorziene instroom over 2017 al een aanzienlijk deel gehuisvest (609 vergunninghouders). Verwacht wordt dat de instroom in de resterende maanden lager zal zijn.

Indicatoren 2017

Voor de begroting 2018 heeft de Bestuurscommissie Gezondheid elf indicatoren vastgesteld. Zoals toegezegd worden via deze bestuursrapportage de indicatoren nader geduid. Wel is het belangrijk om te vermelden dat nu al duidelijk is dat een adequate registratie nog de nodige verbetering behoeft. Een werkgroep Betrouwbare Gegevens is inmiddels gestart om daaraan inhoud te geven. Als einddatum voor deze verbeteringsslag is 1 januari 2018 vastgesteld zodat de cijfers over 2018 de nodige betekenis kunnen hebben voor het sturen op outcome van de GGD.

De onderstaande invulling van de indicatoren over 2016 en 2017 moet daarom met een nadrukkelijke voorbehoud wat betreft de betrouwbaarheid worden gelezen. Het spreekt voor zich dat duiding ten aanzien van de door de GGD uitgevoerde taken daarmee op dit moment nog niet opportuun is.

Pijler 1: Monitoring, signalering en advies

Percentage verwezen kinderen naar extern

Het aantal verwezen unieke kinderen afgezet tegen het totaal aantal kinderen dat gezien is door de JGZ in de eerste vier maanden van 2017. Hierbij gaat het vooral om de trend: slaagt de GGD erin het aantal externe verwijzingen psychosociale problemen naar de tweede lijn omlaag te brengen.

Indicator	2017-4	2016	Landelijk 2016
Percentage verwezen kinderen extern	2,86%	4,9%	6,6%

Percentage gebruik meldcode kindermishandeling

Bij verdenking van kindermishandeling treedt de meldcode in werking. Het percentage geeft het aantal unieke cases aan afgezet tegen het totaal aantal kinderen gezien tijdens het contactmoment, onafhankelijk van eventuele melding aan het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). Uit dossieronderzoek is inmiddels gebleken dat gesignaleerde kindermishandeling (met de nodige vervolgacties) niet altijd wordt geregistreerd in de meldcode. Deze registratie wordt met prioriteit opgepakt door de werkgroep Betrouwbare Gegevens.

Indicator	2017-4	2016	Landelijk 2016
Percentage gebruik meldcode kindermishandeling			0,25%

Aantal signalen/matches geregistreerd in Verwijsindex

De verwijsindex is een digitaal contactstelsel waarin professionals (leerkrachten, huishulpen, begeleiders en hulpverleners) hun betrokkenheid bij een jeugdige (0-23 jaar) kunnen aangeven door middel van een signaal. Als twee of meer van die professionals zo'n signaal afgeven is er sprake van een match. Alle verschillende ondersteuners binnen één signaal worden als aparte match geregistreerd.

Indicator	2017-4	2016	Landelijk 2016
Aantal signalen GGD geregistreerd in Verwijsindex	116	318	niet bekend
Aantal matches in Verwijsindex*	831	1.410	niet bekend

Percentage kinderen met overgewicht in groep 7

In het huidige beleidsplan van GGD Fryslân is voor de bovenlokale aanpak gekozen om te focussen op twee leefstijlthema's, namelijk alcohol/drugs en overgewicht. In het verlengde daarvan zijn deze en de volgende indicator opgenomen. Het percentage geeft de verhouding tussen het aantal kinderen in groep 7 met overgewicht (excl. obesitas) en het totaal aantal kinderen in groep 7 weer.

Indicator	2017-4	2016	Landelijk 2016
Percentage kinderen met overgewicht in groep 7	10,4%	11,4%	14,1%

Percentage jongeren dat in de afgelopen 4 weken alcohol heeft gedronken in klas 1 en 2 Voortgezet Onderwijs (VO)

Evenals de voorgaande indicator opgenomen op basis van de keuze in het beleidsplan GGD Fryslân. Geeft de verhouding tussen het aantal kinderen in klas 1 en 2 van het voortgezet onderwijs dat de afgelopen vier weken heeft gedronken en het totaal aantal kinderen in de bezochte klassen 1 en 2.

Indicator	2017-4	2016	Landelijk 2016
Percentage jongeren dat in de afgelopen vier weken heeft gedronken in klas 1 en 2 Voortgezet Onderwijs	10,2%		11,4%

Pijler 2: Uitvoering gezondheidsbescherming

Percentage contactmomenten op basis van indicatie

Het percentage geeft aan hoeveel kinderen ten opzichte van het totaal aantal geziene kinderen in de eerste vier maanden van 2017 een vervolgafspraak krijgen in verband met de uitkomsten van het reguliere onderzoek.

Indicator	2017-4	2016	Landelijk 2016
Percentage contactmomenten op indicatie	13,3%	13,5%	niet bekend

Opkomst groeps vaccinatie

Het Rijksvaccinatieprogramma beschermt kinderen tegen een aantal ernstige infectieziekten. De vaccinatiegraad moet ten minste 90% zijn om voldoende bescherming te verkrijgen voor de groep (herdimmunity). De indicator geeft inzicht in de opkomst voor de inenting van bof, mazelen en rode hond (BMR) en difterie, tetanus en polio (DTP) op de leeftijd van 9 jaar.

Indicator	2017-4	2016-4	2016
Opkomst BMR 9 jaar	90,5%	89,9%	94,2%
Opkomst DTP 9 jaar	90,0%	91,2%	95,4%

Percentage indicaties Stevig Ouderschap

Stevig Ouderschap is opgenomen in het basispakket met de aanname dat voor 5% van het aantal huishoudens waarin een kind geboren wordt, extra ondersteuning op zijn plaats is. Het percentage wordt dus gevormd door het aantal geboortes waarbij na het huisbezoek aanmelding voor Stevig Ouderschap plaatsvindt, afgezet tegen het totaal aantal geboortes. Meer gezinnen (24) dan verwacht maken gebruik van stevig ouderschap.

Indicator	2017-4	2016	Landelijk 2016
Percentage indicaties Stevig Ouderschap	6,2%	5,7%	niet bekend

Aantal geïnfecteerde meldingsplichtig categorie A, B1, B2 en C

Betreft het aantal verplichte meldingen van artsen in het werkgebied overeenkomstig artikel 22 van de Wet Publieke Gezondheid.

Indicator	2017-3	2016-3	2016
Aantal geïnfecteerde meldingsplichtig categorie A, B1, B2 en C	53	95	162

Pijler 3: Crises en calamiteiten

Gemiddeld aantal incidenten met dreigende maatschappelijke onrust die door de GGD in opgeschaalde vorm zijn ondersteund

Het gemiddeld aantal incidenten betreft het totale aantal incidenten in het werkgebied afgezet tegen het aantal gemeenten in het werkgebied. Voor de vergelijkbaarheid is het aantal incidenten tot en met april (5) met drie vermenigvuldigd.

Indicator	2017-4	2016	Landelijk 2016
Gemiddeld aantal incidenten met dreigende maatschappelijke onrust die door GGD in opgeschaalde vorm zijn ondersteund	0,625 jaarbasis	0,5	1,9

Pijler 4: Toezicht:

Aantal uitgevoerde inspecties kinderopvang

Op grond van de ervaringen in 2016 is er nadrukkelijk gestuurd op een hogere productie in de eerste maanden van 2017.

Indicator	2017-3	2016-3	2016
Aantal uitgevoerde inspecties kinderopvang	270	244	1.079

Niet begrote activiteiten

Onverzekerde zorg

GGD Fryslân speelt vanaf 1 maart op basis van een ministeriële regeling een rol in de onverzekerde zorg. De organisatie maakt daarvoor onderdeel uit van een landelijk meldpunt voor verleners van medische hulp aan onverzekerden, veelal zorgmijders. Samen met wijkteams/gemeenten wordt in aansluiting op de melding gekeken naar vervolghulpverlening. In de eerste maanden hebben 8 meldingen betrekking op Fryslân. Aangezien de (interne) technische voorziening voor die meldingen nog niet beschikbaar is, kan de doormelding naar de gemeenten niet worden gerealiseerd. De genoemde ministeriële regeling voorziet in een (kleine) vergoeding aan de GGD voor de inspanningen.

Supranet Community

GGD Fryslân verricht voorbereidende werkzaamheden ten behoeve van de deelname aan het Landelijk Suïcide Preventie Actienetwerk (SUPRANET). Het netwerk heeft tot doel de samenwerking rond suïcidepreventie tussen partijen binnen én buiten de zorg te versterken. Zij richt zich daarbij op vroegsignalering en verbetering van de kennis om suïcidaal gedrag te herkennen en te behandelen. Voor de deelname is medewerking van individuele gemeenten noodzakelijk. Op dit moment worden daarover gesprekken gevoerd met de gemeente Harlingen. Door middel van prioritering wordt de personele inzet binnen de formatie opgevangen.

Vitale regio Fryslân

De Friesland Zorgverzekeraar en GGD Fryslân hebben subsidie verworven om samen met gemeenten een preventieprogramma uit te voeren dat moet leiden tot vitaliteit van de Friese burgers. In het project wordt uitgegaan van het werken met lokale pilots, maar ook van het delen van informatie met andere gemeenten, en van een provinciaal ontwikkel- en leertraject. Een uitgangspunt is ook om preventie op een integrale wijze te benaderen en in co-creatie te realiseren. Begin dit jaar is een keuze gemaakt met betrekking tot de uit te voeren pilots. Het betreffen pilots in de gemeenten De Fryske Marren, Tytsjerksteradiel en Weststellingwerf.

Omgevingswet

De GGD bereidt zich voor op de nieuwe omgevingswet door o.a.

- deelname aan de ontwikkeling van een organisatiebrede (gezondheid en veiligheid) visie op de advisering in het kader van de omgevingswet;
- deelname aan een landelijke leertraject van Lysias (Expeditie Omgevingswet);
- deelname aan het Platform Omgevingswet Friesland (POF);
- periodiek overleg tussen de GGD-beleidsadviseurs en de arts medische milieukunde;
- deelname aan gemeentelijke initiatieven met het oog op vaststelling van de omgevingsvisie.

De verwachting is dat de nieuwe omgevingswet veel medewerkers, processen en producten van de veiligheidsregio gaat raken. Voor de GGD wordt vooral gedacht aan medische milieukunde, epidemiologie, gezondheidsbevordering en beleidsadvisering. Het directieteam heeft daarom besloten tot het laten uitvoeren van een organisatiebrede impactanalyse. De start daarvan is voorzien in juli. In de bijgevoegde begrotingswijziging zijn de kosten van de impactanalyse meegenomen.

Versterking infectieziektebestrijding/medische milieukunde

Met de vaststelling van de kaderbrief 2018 – 2021 in de vergadering van het algemeen bestuur van 16 maart 2017 zijn per 1 juli middelen beschikbaar om de infectieziektebestrijding/medische milieukunde op waakvlamniveau te brengen. Met het oog daarop en indachtig de lastige arbeidsmarkt ter zake is de organisatie vroegtijdig van start gegaan met de werving van personeel teneinde de versterking ook daadwerkelijk te kunnen realiseren.

3. Programma Crisisbeheersing

Verwachte afwijking van de begroting

Op basis van de realisatie over de eerste vier maanden verwachten we een resultaat te presenteren gelijk aan de begroting.

Stand van zaken indicatoren

In de programmabegroting zijn in het programma Crisisbeheersing de volgende maatschappelijke bijdrage en prioriteiten benoemd:

Maatschappelijke bijdrage

Crisisbeheersing zorgt voor het versterken van de samenwerking tussen de crisispartners om, passend bij de Friese nuchterheid, risicobewustzijn en redzaamheid te bevorderen en hulpverlening en herstel te organiseren bij crises in de samenleving.

Prioriteiten 2017

1. *Risico's in beeld*

Het streven van de afdeling Crisisbeheersing is om nog risicogerichter te werken en te adviseren; samen met onze netwerkpartners willen wij de belangrijkste risico's in beeld hebben.

Ter voorbereiding op het nieuwe Beleidsplan Veiligheid ("voor de periode 2019-2022") hebben wij een eerste concept van het (nieuwe) Regionaal risicoprofiel opgesteld.

In de periode mei – augustus wordt het risicoprofiel (waaronder de zogenaamde gemeentebeelden c.q. gemeentelijke risicoprofielen) afgestemd met diverse netwerken. Het risicoprofiel wordt ter vaststelling aangeboden aan de Bestuurscommissie Veiligheid op 19 oktober 2017.

In 2017 ontwikkelen we daarnaast, samen met betrokken partners, een portal ten behoeve van risico- en crisiscommunicatie.

<i>Doel</i>	<i>Indicator</i>	<i>Streefwaarde 2017</i>	<i>Cijfer per 1 mei 2017</i>
Risico's in beeld	Regionaal risicoprofiel bestuurlijk vastgesteld	ja	Nee (19 oktober 2017)
Risico's in beeld	Risico- en Crisiscommunicatieportal ontwikkeld	ja	Nee (gereed eind 2017)

2. *Een voorbereide crisisorganisatie*

Het streven van de afdeling Crisisbeheersing is er op gericht dat onze crisisorganisatie professioneel en proportioneel (voorbereid op realistische risico's) is ingericht.

Crisisbeheersing is een vak; de afdeling Crisisbeheersing faciliteert alle crisisfunctionarissen door een passend vakbekwaamheidsprogramma aan te bieden ("vakbekwaam worden en vakbekwaam blijven"). Verder gaan wij in 2017, gefaseerd, de tevredenheid meten van betrokken functiegroepen uit de crisisorganisatie; wat is hun zienswijze over de gevolgde vakbekwaamheidsactiviteiten, de bruikbaarheid en toegankelijkheid van opgestelde plannen, de digitale systemen waarmee crisisfunctionarissen mogen werken, etc. Per 31 december 2017 gaan wij een uitspraak doen over deze indicator.

<i>Doel</i>	<i>Indicator</i>	<i>Streefwaarde 2017</i>	<i>Cijfer per 1 mei 2017</i>
Vorbereide crisisorganisatie	<i>Vakbekwaam worden:</i> Voor alle nieuwe crisisfunctionarissen is een scholingstraject ontwikkeld	% = 100	% = 100

Vorbereide crisisorganisatie	<i>Vakbekwaam blijven:</i> Voor iedere crisisfunctionaris is kwalitatief (portfolio) en kwantitatief (registratie) de vakbekwaamheid inzichtelijk	% = 100	% = 100
Vorbereide crisisorganisatie	Crisisfunctionarissen zijn tevreden over de wijze waarop de organisatie is voorbereid	>8	Cijfer per 31 – 12- 2017

3. Netwerkmanagement

Afdeling Crisisbeheersing is de netwerkorganisatie op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing, ten dienste van de Friese gemeenten, keten- en netwerkpartners.

Sinds 2015 meten wij de gemiddelde tevredenheid van Friese gemeenten en partners aan de hand van door ons georganiseerde thematische bijeenkomsten. Bij deze netwerkbijeenkomsten wordt aan de netwerkpartner expliciet om een waardeoordeel – in de vorm van een cijfer – gevraagd.

Per 1 mei hebben wij, samen met de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe, de netwerkbijeenkomst Vitaal 2.0 georganiseerd. Samen met vitale infrastructurele partners (gas, water, elektrisch, telecom) is onder andere het thema "Informeren en Alarmeren" uitgewerkt. De partners hebben deze dag gemiddeld gewaardeerd met een 7,45.

Doel	Indicator	Streefwaarde 2017	Cijfer per 1 mei 2017
Netwerkmanagement	Gemiddelde tevredenheid van gemeenten en partners n.a.v. netwerkbijeenkomsten	≥ 7,5	7,45 2015: 7,3 2016: 7,9

4. Veilig verloop van evenementen

Het streven van de afdeling Crisisbeheersing is er op gericht om een bijdrage te leveren aan "veilige en feestelijke evenementen in Fryslân"; in de eerste vier maanden van 2017 is dit streven gerealiseerd. De veiligheidsregio is continu in dialoog met de gemeenten. Samen met de gemeente wordt het advies opgesteld; met "de vergunning in de hand" vindt op de dag van het evenement een schouw plaats. Bij één evenement is een advies niet volledig overgenomen door een gemeente; VRF en de gemeente zijn hierover met elkaar in gesprek geweest.

Doel	Indicator	Streefwaarde 2017	Cijfer per 1 mei 2017
Veilig verloop van evenementen	Percentage adviezen dat door de burgemeester bij de vergunningverlening voor een evenement is overgenomen	% = 100	% = 95 2015 93% 2016 90%
Veilig verloop van evenementen	Met gemeenten die een evenementenadvies niet overnemen, wordt in overleg getreden met gemeenten	% = 100	% = 100

5. Leren en evalueren

Het streven van de afdeling Crisisbeheersing is er op gericht om de effectiviteit van de hulpverlening continue te verbeteren. In de eerste plaats doen wij dit door GRIP-inzetten te evalueren. In de eerste vier maanden van 2017 zijn er twee GRIP-inzetten geweest (1 januari 2017, GRIP 1, bijtende stof in een feesttent in Damwâld / 27 maart 2017, GRIP-1, twee doden bij treinongeval Harlingen). Beide inzetten zijn geëvalueerd; verbetertips uit de evaluaties zijn gedeeld met de betrokken crisisfunctionarissen.

In de tweede plaats doen wij dat door belevingsonderzoeken uit te voeren. Indien de aard van een GRIP-incident zich hiervoor leent, vragen wij betrokken burgers en/of organisaties naar verbetertips ten aanzien van de hulpverlening. In de eerste vier maanden van 2017 is één belevingsonderzoek

gehouden; uit dit onderzoek zijn twee verbetertips naar voren gekomen.

<i>Doel</i>	<i>Indicator</i>	<i>Streefwaarde 2017</i>	<i>Cijfer per 1 mei 2017</i>
Leren en Evalueren	Percentage GRIP-inzetten dat is geëvalueerd	% = 100	% = 100
Leren en Evalueren	Percentage GRIP-inzetten waarbij onderzoek is gedaan naar de beleving van burgers en betrokken organisaties	% = 100	% = 50

4. Programma Brandweer

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

De verwachting van het eindresultaat 2017 is € 190.000 positief. De onderschrijding van het budget ontstaat in hoofdlijnen door een meevaller in de resultaten van de Meldkamer en een lichte onderuitputting op het formatiebudget. In de kaderbrief 2018-2021 is een aantal beleidsmatige ontwikkelingen genoemd welke eveneens effect hebben op 2017. Denk hierbij aan Brandveilig Leven en arbeidshygiëne. Daarnaast zijn er in 'Operatie Stofkam' een aantal financiële risico's benoemd die gekoppeld zijn aan Dekkingsplan 2.0.

Ontwikkelingen en risico's

Dekkingsplan 2.0.

Het bestuur heeft op 30 maart het concept Dekkingsplan 2.0 'Samen paraat' vrijgegeven om te delen. Door het bestuur is onderschreven dat alle posten een waarde hebben in het netwerk van brandweerposten in Fryslân. Er is geen voornemen om brandweerposten te sluiten of samen te voegen.

Project of activiteit	2017	Stand van zaken
Ontwerp Dekkingsplan 2.0	Gereed	Vaststelling definitief plan in oktober 2017

Brandweer Fryslân heeft financiële risico's. Deze zijn bekend en ook opgenomen in de kaderbrieven. Het gaat om het tekort op vakbekwaam worden, de vrijwilligersvergoeding en de kapitaallasten. Deze laatste komt voort uit het meerjareninvesteringsplan (materieel en huisvesting). Het bestuur heeft gekozen om het effect van het Dekkingsplan 2.0 'Samen Paraat' op deze financiële risico's af te wachten voordat bepaald wordt hoe de financiële risico's worden opgevangen.

Het Dekkingsplan 2.0 levert structureel een efficiencywinst op van € 350.000. Het jaarlijks tekort op vakbekwaam worden en de vrijwilligersvergoeding is respectievelijk € 800.000 en € 250.000. Door de geplande investeringen zorgvuldig te beoordelen treedt het tekort op de kapitaallasten pas vanaf 2021 op. Het tekort loopt geleidelijk op met € 440.000 per jaar tot aan 2025. Dit tekort wordt bereikt als alle geplande investeringen worden gedaan.

In de Bestuurscommissie Veiligheid van 30 maart 2017 en tijdens de raadsinformatieavonden in april en mei 2017 is de relatie tussen de efficiencywinst vanuit het Dekkingsplan 2.0 'Samen Paraat' en de financiële risico's van Brandweer Fryslân gelegd. Dit omdat het vaststellen van het plan alleen kan als ook de financiële risico's hierin worden beoordeeld.

Voorgesteld wordt om de efficiencywinst uit het Dekkingsplan 2.0 te salderen met het financieel risico en het opvangen van het tekort op de kapitaallasten vanaf 2021 in te laten groeien. Dit betekent in 2019 een structurele uitzetting van € 700.000 en in 2021 en 2022 een structurele uitzetting van € 440.000. Hiermee gaat Brandweer Fryslân van een historisch gegroeide naar een beredeneerde begroting en worden de financiële risico's die Brandweer Fryslân vanaf de regionalisering met zich meeneemt, weggenomen.

Belangrijker nog is dat door de financiële risico's op de voorgestelde wijze op te vangen het Dekkingsplan 2.0 'Samen Paraat' uitgevoerd kan worden, het netwerk van brandweerposten in stand blijft en de paraatheid door vrijwilligers geborgd is. Dit zorgt voor een toekomstbestendige brandweezorg in Fryslân dat bijdraagt aan minder branden, minder slachtoffers en minder schade.

Op 13 juli volgt door de Bestuurscommissie Veiligheid een voorgenomen besluit over het concept Dekkingsplan 2.0, waarna het plan voor zienswijzen wordt voorgelegd aan de gemeenteraden van Fryslân. Na verwachting stelt het bestuur het Dekkingsplan 2.0 op 19 oktober vast. Na vaststelling vindt de definitieve verwerking van de financiële effecten plaats. De resultaten hiervan worden opgenomen in de kaderbrief 2019.

Het onderstaande overzicht laat zien dat de beredeneerde begroting in 2026 is ingegroeid en de nu bekende financiële risico's zijn afgedekt.

	Omschrijving	Begrotingsjaar							
		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
DP 2.0	besparing materieel	-250	-250	-250	-250	-250	-250	-250	-250
	uniformering consignatie	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100
	Subtotaal	-350	-350	-350	-350	-350	-350	-350	-350
Exploitatie	vakbekwaam worden	800	800	800	800	800	800	800	800
	vrijwilligersvergoeding	250	250	250	250	250	250	250	250
	Subtotaal	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050
Investeringsen	opvang kapitaalslasten	-	-	440	880	1.320	1.760	2.200	-
Totaal t.o.v. 2018		700	700	1.140	1.580	2.020	2.460	2.900	2.900

Vakbekwaam worden

In de bestuurscommissie van 17 maart 2016 is opdracht gegeven om de huidige paraatheid op peil te houden en is ingestemd met het werven en opleiden van aanvullend personeel bovenop de huidige financiële middelen. Het beeld daarbij was dat het tekort in 2017 € 587.000 kan bedragen, welke daarna oploopt tot structureel zo'n € 800.000. Deze uitzetting is inclusief de hogere vrijwilligersvergoeding die betaald moet worden voor de extra opleidingsuren. Om de financiële consequenties van de opleidingen te kunnen blijven monitoren is een model opgesteld waarin de aanvullende kosten, verdeeld over diverse jaren, inzichtelijk worden. De benodigde financiën voor de aanvullende opleidingen in 2017 bedragen naar verwachting ruim € 542.000.

In navolging op de bestuurscommissie is in overleg met Brandweeropleidingen Noord BV (BON) een aantal aanvullende opleidingen afgesproken om te kunnen voorzien in de behoefte aan vakbekwaam personeel. Het huidige beeld is dat we, door uitgestelde wervingsacties rond Dekkingsplan 2.0., de instroom van nieuw personeel verwachten na de zomervakantie.

Project of activiteit	2017	Stand van zaken
Ontwerp opleidingsplan	Gereed	In 2016 is een opleidingsplan opgesteld voor de kalenderjaren 2016 en 2017. Dit plan wordt momenteel uitgevoerd en qua planning bijgesteld n.a.v. de genoemde ontwikkelingen.
Ontwerp oefenplan afgestemd op risico's, taken en veilig optreden	Gereed	Eind 2016 is de Vakbekwaamheidsnorm vastgesteld, en daarmee de structuur voor het oefenplan. Voor DP2.0 is dit o.a. gebruikt als kengetal om de vrijwilligersvergoeding t.a.v. oefenen te kwantificeren. Daarnaast geven we vorm aan: Risicogericht oefenen (lokaal én regionaal), Implementatie visie IBGS en Oefenprogramma t.a.v. Grootchalig Brandweer Optreden en specialistisch oefenen.

Arbeidshygiëne

Voor de repressieve medewerkers is een handelingsperspectief arbeidshygiëne (vervuiling door rook en roet) ontwikkeld waarmee schoner kan worden gewerkt. Dit bestaande uit gedragsverandering ondersteund met aanvullende persoonlijke beschermingsmiddelen zoals een tweede bluspak. Het geheel is in een meerjaren actie- en implementatieplan nader uitgewerkt waarvan de financiële gevolgen en de benodigde uitzetting zijn geduid in de kaderbrief 2018-2021.

Brandveilig Leven (BVL)

Op 20 maart van dit jaar heeft het bestuur kennis kunnen nemen van het uitvoeringsprogramma Brandveilig Leven 2017-2018. De uitkomsten van de rapportage *Afhechten dekkingsplan 1.0* vormen de basis voor dit tweejarige uitvoeringsprogramma. De in te zetten brandveilig leven-activiteiten richten zich specifiek op de hierin onderkende hoog-risicogebieden, de 18-minuten-gebieden en de aangewezen

geprioriteerde 'markante objecten'. De uit te voeren brandveilig leven-activiteiten zijn afgestemd op verschillende doelgroepen waaronder: kinderen op de basisschool en in het middelbaar onderwijs, studenten, woningeigenaren en -huurders, senioren, medewerkers en cliënten in zorginstellingen en eigenaren/ gebruikers van bedrijfspanden.

De afgelopen periode is de werving en selectie van 2,5 fte extra personele capaciteit voor het uitvoeringsprogramma brandveilig leven afgerond (zie kaderbrief 2018-2021). Daarnaast is fors ingezet op het onder de aandacht brengen van het uitvoeringsprogramma binnen de gemeenten en diverse ketenpartners, waaronder:

- nader overleg en afstemming met de Friese gemeenten (IVZ/AOV en/of gebiedsteams en/of afdelingen toezicht);
- overleg met een aantal woningcorporaties, een grote thuiszorgaanbieder, intramurale zorgaanbieders, onderwijsinstellingen en lokale partijen.

Ook is de afgelopen periode het nieuwe brandveiligheidslespakket voor de bovenbouwgroepen van basisscholen geïmplementeerd, zijn de voorbereidende werkzaamheden voor het project woningchecks 18 minuten-plusgebieden opgepakt (start uitvoering september 2017) en is er gestart met de inzet op 'wonen boven winkels' in hoog-risicogebieden. Tevens is het Technasium-project afgerond waarbij 560 Friese HAVO/WVO leerlingen afkomstig van 6 middelbare onderwijsinstellingen aan de slag gingen met een brandveiligheidsopdracht gericht op thuiswonende senioren. Ook wordt gewerkt aan bedrijfsklaar maken van een voorlichtingsunit.

In onderstaand overzicht zijn de uitgevoerde activiteiten over januari t/m april 2017 weergegeven:

Totaaloverzicht	Gerealiseerd	Totale raming 2017*
1. De brandweer op school: gastlessen brandveiligheid	47	250
2. Opdrachtgeverschap Technasium	6	6
3. Voorlichting studenten op kamers	september	september
4. Oefenen in de wijk	2	15
5. Doelgroepgerichte voorlichting	46	461
6. Voorlichting na brand	1	p.m.
7. Geen Nood Bij Brand	in voorbereiding	105
8. Participatie Keurmerk Veilig Ondernemen	13	13
9. Woningchecks 18 minuten-plus gebieden (1.824 woningen)	in voorbereiding	400
10. Wonen boven winkels	in voorbereiding	p.m.
11. Voorlichting via diverse mediakanalen	uitgevoerd	p.m.
12. Aansluiting bij landelijke campagnes en acties	1	p.m.
Bereikt aantal markante objecten	5	569
Bereikt aantal personen	circa 3.800	p.m.

**De raming is gebaseerd op het uitvoeringsprogramma brandveilig leven 2017 en kijkt daarmee af ten opzichte van de streefwaarden uit de programmabegroting 2017.*

Toelichting totaaloverzicht

De afgelopen vier maanden zijn circa 3.800 Friese burgers rechtstreeks bereikt met brandveilig leven-activiteiten. Een aantal activiteiten loopt echter achter op schema. Enerzijds heeft dit te maken met dat de eerste vier maanden van dit jaar (nog) niet kon worden beschikt over de volledige uitvoeringscapaciteit en er sprake is geweest van langdurige ziekte. Anderzijds is veel energie gestoken in afstemming met gemeenten en netwerkpartners en het uitbreiden van ons netwerk (o.a. t.b.v. de markante objecten/Geen Nood Bij Brand) om invulling te kunnen gaan geven aan het programma. De gastlessen brandveiligheid worden Fryslân-breed voor het merendeel uitgevoerd door repressieve brandweervrijwilligers. 'Oefenen in de wijk' vindt veelal plaats in de periode mei t/m september (i.v.m. het weer en 's avonds langer licht). 'Voorlichting na brand' is een samenspel tussen Brandweer Fryslân en de betreffende gemeente. In een aantal gevallen is tegen de achtergrond van desbetreffende brand

in onderling overleg besloten dat het niet passend zou zijn om een 'voorlichting na brand' na brand te organiseren. De afgelopen maanden zijn voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd ten aanzien van de woningchecks. Zo heeft er onder meer afstemming plaatsgevonden met de 19 hierbij betrokken Friese gemeenten en worden de komende periode brandweervrijwilligers geworven en getraind om uitvoering te kunnen geven aan de woningchecks. De daadwerkelijke uitvoering start in september en loopt door tot en met december 2018. Daarnaast vinden er voorbereidingen plaats ten aanzien van 'wonen boven winkels'. Tot slot is via diverse media-kanalen aandacht besteed aan brandveilig leven en heeft Brandweer Fryslân op regionaal niveau invulling gegeven aan de landelijke koolmonoxidecampagne.

Structureel terugdringen ongewenste en onechte meldingen (STOOM)

Activiteit	Streefwaarde 2017	Stand van zaken/verwachting
Percentage afname aantal ongewenste en onechte meldingen (STOOM)	-10%	- 14,7% loze meldingen bij MKNN* - 27,8% uitrukken door BRW*

*afname t.o.v. eerste vier maanden 2016.

Het aantal 'loze' meldingen welke binnen komen bij de Meldkamer Noord Nederland (MKNN) neemt gestaag af. Om dit aantal verder te laten dalen wordt een voorstel ontwikkeld om ook binnen Fryslân het zogenaamde blauwe spoor te gaan volgen. Dit houdt in dat de abonnee zelf, op locatie de melding verifieerd. Om dit te kunnen realiseren wordt per object een verkennings- en acceptatietijd toegepast. De in te stellen tijd is afhankelijk van het soort object.

Advisering risicobeheersing

Activiteit	Streefwaarde 2017	Stand van zaken/verwachting
Percentage adviseren risicobeheersing conform vastgestelde werkwijze (maatwerkpakket 1, externe veiligheid, repressief advies, evenementen)	100%	<ul style="list-style-type: none"> • 480 adviezen voor maatwerkpakket 1, externe veiligheid en, repressief advies. • 298 adviezen voor B&C evenementen (71 niet binnen 10 werkdagen verzonden) • 237 keer gebruik gemaakt van de digitale veiligheidstoets voor A-evenementen ingevuld.

Ten aanzien van alle vier de producten (maatwerkpakket 1, externe veiligheid, repressief advies, evenementen) is 100% aan alle verzoeken om advies voldaan. Er wordt geadviseerd conform een uniforme werkwijze. Er is de afgelopen periode voor wat betreft maatwerkpakket 1 (en ook maatwerkpakket 2) een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder de afnemende gemeenten. De resultaten hiervan worden betrokken bij de doorontwikkeling van deze producten/werkwijzen.

Uitgevoerde periodieke controles 'brandveilig gebruik bouwwerken'

Activiteit	Streefwaarde 2017	Stand van zaken/verwachting
Percentage uitgevoerde periodieke controles 'brandveilig gebruik bouwwerken' conform afspraken met gemeenten (maatwerkpakket 2)	100%	80% van de geplande werkvoorraad is uitgevoerd.

Over de eerste vier maanden van 2017 is 80% (ruim 200) van de geplande werkvoorraad (256 periodieke controles) uitgevoerd van maatwerkpakket 2. De 20% verschoven werkvoorraad heeft te maken met onze planningssystematiek. Tijdens de vakantieperiode (juli/augustus) en in december wordt rekening gehouden met een lagere bezetting en worden er geen of nagenoeg geen nieuwe controles ingepland, zodat deze periode gebruikt kan worden om de verschoven werkvoorraad in te lopen. Het afgelopen jaar heeft ons geleerd dat dit een goede werkwijze is (99,4% uitgevoerd). Naast de periodieke controles zijn er over de eerste vier maanden van 2017 nog 32 hercontroles uitgevoerd. Deze

hercontroles worden uitgevoerd naar aanleiding van geconstateerde tekortkomingen tijdens de periodieke controles en waar de gemeente als bevoegd gezag een hercontrole noodzakelijk acht.

Repressieve cijfers

De onderstaande tabel geeft het aantal en type incidenten weer van waarvoor de brandweer in de eerste vier maanden van dit jaar is gealarmeerd. Dit in vergelijking tot dezelfde periode vorig jaar.

Incidenttype	2017	2016	Vershil
Alarm brand	162	210	- 48
Alarm overig	2	1	+1
Bezitsaantasting (vernietiging d.m.v. brand)	1	0	+1
Brand	394	389	+5
Dienstverlening	138	116	+ 22
Gezondheid	38	39	- 1
Leefmilieu	23	17	+6
Ongeval	196	194	+2
Veiligheid en openbare orde	4	6	- 2
Verkeer	1	0	+1
Totaal	959	972	- 13

Bij met name 'alarm brand' en 'dienstverlening' is er een verschil te zien in het aantal alarmeringen. Het effect van het structureel willen terugdringen van ongewenste en onechte meldingen (STOOM) is te zien bij de categorie brand. Het aantal alarmeringen voor dienstverlening kent een toename door een hoger aantal verzoeken voor bijstand voor hulpverlening bij onder andere ongevallen.

5. Programma Organisatie

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

In de begroting 2017 waren een vijftal doelen en indicatoren opgenomen. Voor drie daarvan, effectiviteit ondersteuning, energieverbruik/CO2 en social return, moesten de indicator en de streefwaarde nog bepaald worden. Bij het ontwikkelen van deze indicatoren bleek dat het soms beter was om een indicator aan te passen.

Dit geldt bijvoorbeeld voor het doel 'social return', dat lastig meetbaar blijkt. Het gaat eerder om een uitgangspunt dat wel of niet wordt toegepast. Dat de veiligheidsregio social return heeft opgenomen in haar inkoop- en aanbestedingsbeleid is daarmee een onvoldoende indicator voor het bovenliggende doel om een maatschappelijke bijdrage te leveren. Vandaar dat een ander indicator is benoemd die beter meet in welke mate de organisatie mensen helpt met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het gaat om het aantal ingevulde functies in het kader van de participatiewet.

De andere twee indicatoren zijn geconcretiseerd. Zo is de beoordeling door collega's uit het primaire proces de indicator om de effectiviteit van de ondersteuning te meten. Voor het energieverbruik/CO2 is het streven om minimaal 11 projecten te realiseren, waarbij ieder project 25% minder CO2-uitstoot op moet leveren op het deelterrein waarin ze actief zijn.

Ten slotte stond oorspronkelijk ook als doel om jaarlijks de tevredenheid van het bestuur te meten. In plaats van een kwantitatief onderzoek lijkt het beter om te streven naar een driejaarlijks normatief onderzoek. Aangezien in 2016 zo'n onderzoek heeft plaats gevonden, staat de volgende voor 2019 gepland.

Samengevat zien de nieuwe doelen er als volgt uit:

<i>Doel</i>	<i>Indicator</i>	<i>Streefwaarde 2017</i>	<i>Stand per 1 mei</i>
Effectiviteit ondersteuning	Collega tevredenheid	+10%	Volgt einde van het jaar
CO2-reductie	Aantal initiatieven	11	9
Betaalsnelheid facturen	% facturen betaald binnen 21 dagen (2015: 39%)	95%	55%
Maatschappelijke bijdrage	Aantal functies in het kader van de Participatiewet	7,8 fte (1 fte: 25,5 uur)	2,3 fte
Tevredenheid bestuur VRF	Mate van tevredenheid	-	-

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

De organisatie heeft onderzocht of de inrichting van de ondersteunende diensten nog het best passend is. Dit heeft geleid tot een herschikkingsplan. Qua organisatieprincipe wijzigt er weinig. De ondersteunende taken blijven centraal georganiseerd. De focus binnen de afdelingen wijzigt wel, waarbij meer gewerkt wordt met primaire aanspreekpunten. Meest in het oog springende verandering is dat een managementlaag vervalt. Met dit plan verwachten we de klantgerichtheid te verhogen, net als het eigenaarschap van de medewerkers.

Tegelijk levert het plan een bijdrage aan de taakstelling in het kader van Bedrijfsvoering 3.0. Voor Operatie Stofkam is al benoemd dat we voldoende potentie zien om de taakstelling te gaan halen. Het herschikkingsplan is één van die pijlers. Met dit plan zijn de cijfers een beetje gunstiger. Voor 2017 en 2018 realiseren we de taakstelling, voor de jaren daarna resteert nog een tekort, oplopend tot € 200.000 in 2020.

Via de reguliere managementrapportages en bestuursrapportages leggen we verantwoording af in

welke mate we verwachten alsnog dit tekort weg te werken. Een belangrijk moment daarbij is de vaststelling van het nieuwe informatiebeleidsplan. Dit kan ertoe leiden dat een extra investering in informatiemanagement nodig is, wat invloed heeft op het gepresenteerde resultaat. Mocht dit zich voordoen, dan nemen we dit op in de eerstvolgende kaderbrief.

Daarnaast gaan we komend jaar opnieuw een benchmark uitvoeren. Met deze informatie kunnen we een nieuw oordeel vellen over de mate waarin de opgenomen taakstelling nog steeds realistisch is.

6. Investeringskredieten

Tussentijdse actualisatie van de investeringen heeft geleid tot een aantal aanpassingen. Hierbij is gekeken of op basis van de technische levensduur de geplande investering dit jaar plaats moet vinden. Ook zijn er wijzigingen in investeringen als gevolg van het Dekkingsplan 2.0 en arbeidshygiëne. Een aantal investeringen zijn doorgeschoven of helemaal uit de planning gehaald. Waar in de begroting 2017 is uitgegaan van een bedrag aan investeringen van € 13.120.299 is dit nu verlaagd naar € 9.586.870.

Door de gehanteerde afschrijvingssystematiek heeft deze actualisatie geen gevolgen voor de exploitatie van dit jaar. In het kader van rechtmatigheid is het echter van belang dat de geactualiseerde lijst door het algemeen bestuur wordt vastgesteld.

Investerings 2017	bedrag	Investerings 2017	bedrag
Ademluchtvoertuig	54.000	Duurzame investeringen	39.717
Ademlucht fles	532.539	Vanuit mobiliteitsplan	50.000
Ademlucht toestel	665.900	Centrale toegangverlening	45.500
Bluskleding	180.867	Innovation rooms, excellente werkomgeving	55.000
Brandweervaartuig	114.000	Uitbreiding toiletgelegenheid	15.000
Dienstauto	120.000	Fase 2 aanpassen en opknappen dakterras	10.000
Duikpak	10.000	Aanpassen terrein HTW	10.000
Haakarmvoertuig	539.055	Aanpassing kamer rontgenapparatuur	15.000
helmen	121.084	Slagboom, intercom, kaartlezers	20.000
Heftruck	22.000	Huisvesting Hoofdgebouw	260.217
Hulpverleningswagen HV2	400.000	Röntgensysteem	180.000
harmoniseren ademluchtssystemen	50.000	Screeningsapparatuur	78.000
Voertuigautomatisering	102.000	Software reizigersadviesing	10.000
Beschikbaarheidssysteem vrijwilligers	32.000	GGD	268.000
Doorontwikkeling Safety Portal	20.000	Signing GGD	36.000
Mobilfoon	202.500	Inrichting GGD	100.000
Onderhoudsapparatuur ademluchtwerkplaatsen	293.828	Huisvesting GGD	136.000
herinrichting ademluchtcontainer	40.000	Oefenzolder Heerenveen	60.000
Oefenmateriaal	40.165	Oefenplaat Drachten	150.000
Opperlakte reddingspak	141.229	Verbouw Post Noord	60.000
Overlevingspakken brandweervaartuigen	27.228	ramen overheaddeuren Joure	16.000
Personeel/materiaalwagen 1	37.000	klimaat Joure	40.000
Redgereedschap HV	83.490	Kantine en keuken aanpassingen kazernes	30.000
Redgereedschap TS	194.000	Lockers en kapstokken kazernes	60.000
scooters	45.000	Duurzame investeringen	126.977
Standaard Bekpakking HV	190.334	Gebouwonderhoud Drachten	32.380
Warmtebeeldcamera	182.400	Achterstallig onderhoud restant grijs	70.000
Wasmachine / droger	38.844	Achterstallig onderhoud onvoorzien	50.000
I Pads	23.100	Centrale toegangverlening	519.954
Wasmand op wielen	22.750	Centrale inbraak- en brandalarmering	142.000
Ademluchttoestellen	259.128	Uitvoering milieuplan	25.000
Bluskleding	614.900	Ademlucht werkplaatsen	32.000
Wasmachine ademluchttoestellen	70.000	Rookgasafzuiging	187.000
Droogmachine ademluchttoestellen	58.000	Valbeveiliging	15.000
Nekflappen	156.000	Huisvesting Brandweer	1.616.311
Trainingspakken	65.000		
Handschoenen	97.500	Totaal VRF	9.586.870
Opbergkragen / Kledingrekken	35.000		
Brandweer	5.880.842		
Topdesk	14.500		
Smartphones, 250 stuks per jaar	150.000		
Infrastructuur PM	40.000		
Ipads	50.000		
Thin clients en laptops	70.000		
Monitoren	25.000		
Telefooncentrale (software)	200.000		
Audiovisuele middelen	10.000		
Datawarehouse + onderzoek	229.000		
Publieke websites	127.000		
Koppelingen	30.000		
Werkplekmeubilair	170.000		
AED's	10.000		
Optimalisatie/integratie afas-inconto	300.000		
Bedrijfsvoering	1.425.500		

Bijlage 1. Begroting 2017, inclusief begrotingswijziging

	Primitieve begroting 2017			1e begrotingswijziging 2017			2e begrotingswijziging 2017			Begroting 2017 na 1e en 2e wijziging		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma GGD												
Pijler 1	11.685.812	136.171	11.549.641	287.739	287.739	0	352.800		352.800	12.326.351	423.910	11.902.441
Pijler 2	7.740.037	3.490.990	4.249.047	123.317	123.317	0	138.850		138.850	8.002.204	3.614.307	4.387.897
Pijler 3	996.816	545.357	451.459			0	3.350		3.350	1.000.166	545.357	454.809
Pijler 4	1.147.759	1.147.759	0			0			0	1.147.759	1.147.759	0
<i>Bijdrage programma GGD</i>		16.250.147	-16.250.147			0			0		16.250.147	-16.250.147
Reservemutaties GGD							100.000	90.000	10.000	100.000	90.000	10.000
Totaal programma GGD	21.570.424	21.570.424	0	411.055	411.055	0	595.000	90.000	-505.000	22.576.479	22.071.479	-505.000
Programma Crisisbeheersing												
Producten Crisisbeheersing	3.979.558	287.451	3.692.107			0	135.000		135.000	4.114.558	287.451	3.827.107
BDUR		2.670.500	-2.670.500			0		33.000	-33.000		2.703.500	-2.703.500
<i>Bijdrage programma Crisis</i>		1.021.607	-1.021.607			0			0		1.021.607	-1.021.607
Reservemutaties Crisisbeheersing								15.000	-15.000		15.000	-15.000
Totaal programma Crisis	3.979.558	3.979.558	0	0	0	0	135.000	48.000	-87.000	4.114.558	4.027.558	-87.000
Programma Brandweer												
Producten Brandweer	31.316.932	699.534	30.617.398			0	234.862		234.862	31.551.794	699.534	30.852.260
BDUR		4.959.500	-4.959.500			0		60.000	-60.000		5.019.500	-5.019.500
<i>Bijdrage programma Brandweer</i>		25.657.898	-25.657.898			0			0		25.657.898	-25.657.898
Reservemutaties Brandweer	325.000	325.000	0			0	-325.000	323.862	-648.862	0	648.862	-648.862
Totaal programma Brandweer	31.641.932	31.641.932	0	0	0	0	-90.138	383.862	474.000	31.551.794	32.025.794	474.000
Programma Organisatie												
Producten Organisatie	11.456.062	168.836	11.287.226			0	-53.500		-53.500	11.402.562	168.836	11.233.726
Onvoorzien	503.000		503.000			0			0	503.000		503.000
<i>Bijdrage programma Organisatie</i>		11.790.226	-11.790.226			0			0		11.790.226	-11.790.226
Reservemutaties Organisatie	100.000	100.000	0			0	-100.000	-35.500	-64.500	0	64.500	-64.500
Totaal programma Organisatie	12.059.062	12.059.062	0	0	0	0	-153.500	-35.500	118.000	11.905.562	12.023.562	118.000
Eindtotaal	69.250.976	69.250.976	0	411.055	411.055	0	486.362	486.362	0	70.148.393	70.148.393	0

Reserves en voorzieningen

Het geraamde verloop is na de begrotingswijziging als volgt:

Reserves	1-1-2017	Storting	Onttrekking	31-12-2017
Algemene reserve	€ 1.600.000	€ 0	€ 0	€ 1.600.000
Rechtspositie	€ 69.121	€ 0	€ 16.500	€ 52.621
Gezondheidsmonitors	€ 47.752	€ 100.000	€ 50.000	€ 97.752
Cultuur en leiderschap	€ 179.000	€ 0	€ 179.000	€ 0
Projecten brandweer	€ 572.862	€ 0	€ 572.862	€ 0
	<u>€ 2.468.735</u>	<u>€ 100.000</u>	<u>€ 818.362</u>	<u>€ 1.750.373</u>
Voorzieningen	1-1-2017	Storting	Onttrekking	31-12-2017
Opgebouwde spaaruren	€ 183.162	€ 0	€ 15.000	€ 168.162
Sociaal plan SN1B	€ 62.631	€ 0	€ 31.300	€ 31.331
Groot onderhoud	€ 656.187	€ 461.150	€ 495.000	€ 622.337
	<u>€ 901.980</u>	<u>€ 461.150</u>	<u>€ 541.300</u>	<u>€ 821.830</u>

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Wijzigen timing prijsindexatie voor begrotingsproces
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van het Algemeen Bestuur
Status	☐ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Tjeerd van Bekkum
Auteur	Mariëtte Milatz
Bijlagen	Geen
Vergaderdatum	13 juli 2017
Agendapunt	06
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	Concern control
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Conceptbesluit

1. Bij het opstellen van de kaderbrief de consumentenprijsindex (CPI) van het CBS over november, in het tweede jaar voorafgaand aan het betreffende begrotingsjaar, te hanteren bij de berekening van de prijsindexatie.
2. Artikel 4, lid 1 van de financiële verordening dientengevolge aan te passen

Inleiding

Het is redelijk om te verwachten dat iets wat we nu kopen, over een aantal jaar meer geld kost. Vandaar dat onze budgetten geïndexeerd worden. Dit is vastgelegd in de financiële verordening. Voor de indexatie gebruiken we de CPI van het CBS over de maand februari van het jaar voor het begrotingsjaar.

De kaderbrief bieden we in december (twee jaar voorafgaand aan het betreffende begrotingsjaar) aan voor zienswijze bij de gemeenten. Omdat de CPI van februari nog niet bekend is doen we een aanname. Bij de doorrekening van de begroting (maart) is de werkelijke CPI bekend. Hierdoor kan een verschil ontstaan tussen de gemeentelijke bijdrage in de kaderbrief en de begroting.

Het voorstel voor dit besluit is getoetst tijdens de voorlichtingsbijeenkomst voor de financiële ambtenaren waarin de jaarrekening 2016 en begroting 2017 is toegelicht (dd. 5 april 2017) en is positief ontvangen.

Beoogd effect

Het voorkomen van nadere aanpassingen in de periode tussen kaderbrief en begroting, en daarmee het voorkomen van wijzigingen in de gegevens die gemeenten hanteren voor hun eigen begroting.

Argumenten

2.1 De gemeenten hebben eerder inzicht in de gemeentelijke bijdrage

Wanneer de Kaderbrief in december voor zienswijze wordt uitgestuurd is de juiste indexering hierin

verwerkt. Deze wordt dan ook niet meer aangepast in de programmabegroting

1.2 Snellere besluitvorming

Als er geen verschillen zitten tussen de kaderbrief en de begroting kan de besluitvorming hierover soepeler verlopen.

Kanttekeningen/risico's

1.1 Het indexpercentage is geen weerspiegeling van de werkelijke inflatie in het begrotingsjaar

Wanneer het indexpercentage van november, twee jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar, gehanteerd wordt, kan dit mogelijk geen weerspiegeling zijn van de werkelijke prijsindex van het begrotingsjaar. Echter is dit in de huidige situatie ook het geval. Van belang is vooral dat er een vast moment in het jaar is gekozen voor het bepalen van de index.

Financiële consequenties

Geen

Vervolgaanpak/uitvoering

Aanpassing en publicatie van de financiële verordening

Communicatie

Geen

Besluit:

- niet vastgesteld
- ongewijzigd vastgesteld
- gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

**Paraaf
secretaris:**